

İLÇELER
VİTRİNDE:
YENİCE VE
BİĞADİÇ

28

SU ALTI PARKLARI:
GÖMEÇ VE
GELİBÖLU SU ALTI
PARKLARI

34

TÜRKİYE'NİN
BOR KARBÜR
DÖNEMİ

72

KUVAYİ
MİLLİYE:
MAKBULE EFE

76

Güney Marmara Kalkınma Ajansı
Yönetim Kurulu Adına İmtiyaz Sahibi
Onur ADIYAMAN
Genel Sekreter

Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Murat ATEŞ

Sorumlu Yazı İşleri
A. Tuğrul AYDIN

Editörler
A. Tuğrul AYDIN
İsmail HASAR

Tasarım
Enderun Digital & Creative

İletişim
info@gmka.gov.tr

GMKA Balıkesir Hizmet Binası
Paşaalanı Mh. A. Gaffar Okkan Cd. No:36/1
Karesi / Balıkesir
T. : (+90) 266 246 10 00

GMKA Çanakkale Yatırım Destek Ofisi
İsmetpaşa Mh. Asaf Paşa Cd. No: 78
Merkez / Çanakkale
T. : (+90) 286 211 00 81

www.gmka.gov.tr

GELİBOLU ■ **SUALTI PARKI**

Fotoğraf: Murathan YILDIZ

GMKA Vizyon Dergisi'nin tüm yayın hakları Güney Marmara Kalkınma Ajansı'na aittir. Dergideki yazı ve fotoğraflar, Ajans'tan izin alınmadan, eğitim ve tanıtım amaçlı kısmi alıntılar hariç olmak üzere, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılmaz ve yayınlanamaz. Yazıların dergide yayınlanmış olması, yazarlara ait kişisel görüşlerin Ajans tarafından paylaşılması anlamına gelmez. Yazılar ancak kaynak gösterilmek suretiyle iktibas edilebilir.

KALKINMANIN HAFIZASI DİJİTALLE BULUŞUYOR: KALKINMA KÜTÜPHANESİ

08

Kalkınma Kütüphanesi Portalı, 26 kalkınma ajansının ürettiği bölgesel bilgi birikimini tek adreste topluyor ve toplumun tüm kesimlerinin kullanımına açıyor.

BEREKETLİ TOPRAKLARDAN DÜNYA SOFRALARINA: TELLİOĞLU GRUBU

22

Türkiye'nin tarım ve gıda sanayisinde köklü geçmişiyle dev bir çınar gibi yükselen Tellioglu Şirketler Grubu, geleneksel üretimi yüksek teknolojiyle buluşturarak örnek bir başarı hikâyesi yazıyor.

GELECEĞİ TASARLAYAN GÜÇ: AR-GE MERKEZLERİ

Ar-Ge, günümüzde yalnızca bir şirket stratejisi değil, toplumsal gelişmişliğin ve küresel rekabetçiliğin en önemli unsurlarından biri olarak kabul görmektedir.

12

KAZDAĞLARI'NIN KUZEY ETEĞİNDE BİR İLÇE: YENİCE

28

Bu çalışma; Yenice'nin tarihsel evrimini, coğrafi ve demografik yapısını, kültürel dinamikleri ile ekonomik potansiyelini nesnel ve bütüncül bir yaklaşımla ele almaktadır.

ANADOLU'NUN MİRASI: YAĞCIBEDİR EL HALISI

18

Balıkesir'in Sındırgı ilçesi ve çevresinde yüzyıllardır dokunan Yağcıbedir el halısı, Anadolu'nun en köklü ve özgün halı dokuma geleneklerinden biridir.

GÖMEÇ SU ALTI HEYKEL GALERİSİ

34

"Gömeç Su Altı Heykel Galerisi", benzersiz bir cazibe merkezi olarak suların altında nefes kesici bir uyanış vadediyor.

ÇANAKKALE'NİN KALBİNDE ATAN BİR TARİH: AYNALI ÇARŞI

38

İşte dillerden düşmeyen o meşhur türküden dolayı Çanakkale'ye adım atan ziyaretçilerin ilk görmek istedikleri mekânların en başında efsanevi Aynalı Çarşı gelmektedir.

DERİNLERDEKİ SAKLI TARİH: GELİBOLU SU ALTI PARKI

68

1. Dünya Savaşı'nda yaşanan destansı mücadele sadece karada değil denizde de yaşanmıştı. İşte Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı.

KALE GRUBU: ÇAN'DAN DÜNYAYA UZANAN 69 YILLIK SANAYİ VİZYONU

1957'de Çanakkale'nin Çan ilçesinde temelleri atılan bir sanayi hareketi; ekosistemiyle 100'ü aşkın ülkeye ulaşan küresel bir değer.

42

TÜRKİYE'NİN BOR KARBÜR DÖNEMİ, GÜNEY MARMARA'DA BAŞLIYOR

72

Dünya bor rezervlerinin lideri Türkiye, ham madde ihracatçısı olmaktan çıkarak, Bandırma'da kurduğu dev tesisle boru yüksek teknolojiye ve milyarlarca dolarlık yeni bir ekonomiye dönüştürüyor.

TOPRAĞIN BEREKETİ YERALTININ ZENGİNLİĞİ: BIGADIÇ

60

Balıkesir'in güneydoğusunda yer alan Bigadiç, doğal kaynakları, üretim kültürü ve köklü geçmişiyle Batı Anadolu'nun karakteristik ilçelerinden biridir.

KINALI BİR DİRENİŞ DESTANI: MAKBULE EFE

Ege'nin puslu dağlarında, çeyiz sandığını değil, mavzerini omuzlayan gençecik bir kadının öyküsü...

76

Kalkınmanın Hafızası Dijitalle Buluşuyor: Kalkınma Kütüphanesi

Türkiye’de bölgesel kalkınma alanında yıllar içinde oluşan bilgi birikimi, artık tek bir dijital çatı altında; araştırmacılar, kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve öğrencilerle buluşuyor. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda hayata geçirilen Kalkınma Kütüphanesi, kalkınma ajanslarının kuruluşlarından bugüne kadar hazırladığı plan, program, strateji belgesi, sektör analizi, fizibilite raporu, etki değerlendirme çalışması, yatırım rehberi ve benzeri yayınları erişilebilir hâle getiren önemli bir bilgi platformu niteliği taşıyor. Portal, 26 kalkınma ajansının ürettiği bölgesel bilgi birikimini tek adreste topluyor ve toplumun tüm kesimlerinin kullanımına açılıyor.

Bölgesel Bilginin Ortak Hafızası

Kalkınma ajansları, faaliyet gösterdikleri bölgelerde yerel potansiyeli ortaya çıkarmak, iş birliği kültürünü geliştirmek ve yerel kabiliyetleri desteklemek üzere önemli çalışmalar yürütüyor. Bu çalışmaların önemli bir kısmı, sahadan elde edilen verilerle hazırlanan bölge planları, sektörel analizler, proje fizibiliteleri, etki analizleri, il raporları ve yatırım rehberleri olarak kurumsal hafızaya kazandırılıyor. Kalkınma Kütüphanesi, bu birikimin dağınık biçimde kalmasını önleyerek aranan yayına daha hızlı, düzenli ve sistematik şekilde ulaşmasını sağlıyor.

Platformun önemi yalnızca geçmiş yayınları arşivlemesinden ibaret değil. Kütüphane aynı zamanda yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde politika geliştirme süreçlerine katkı sağlayan bir “bilgi altyapısı” işlevi görüyor. Araştırmacı için veri, yatırımcı için yol haritası, kamu yöneticisi için karar destek aracı, yerel paydaşlar için ise bölgesini daha iyi tanıma imkânı sunuyor. Bu yönüyle Kalkınma Kütüphanesi, kalkınma ajanslarının sahadaki deneyimini akademik bilgiyle, kamu politikasıyla ve özel sektör ihtiyaçlarıyla buluşturan stratejik bir dijital kaynak hâline geliyor.

Kalkınma Kütüphanesi
Web Sitesi
Yayında!

www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr

Tek Adreste Zengin Yayın Envanteri

Kalkınma Kütüphanesi’nde yayınlar kategori, il, bölge, tema/sektör ve yayın yılı gibi farklı başlıklar altında filtrelenabiliyor. Portalda; çalıştay raporu, etki değerlendirme, fizibilite raporu, il ve ilçe raporları, istatistik-gösterge çalışmaları, iyi uygulama örnekleri, ön fizibilite raporları, planlar, sektör raporları, tanıtım dokümanları, ülke raporları ve yatırım rehberleri gibi ana kategoriler yer alıyor.

Portalın güncel görünümünde planlar, sektör raporları, fizibilite raporları, il raporları ve yatırım rehberleri gibi başlıklarda yüzlerce yayın yer alıyor. Kalkınma Kütüphanesi’ni yalnızca bir arşiv değil; aynı zamanda bölgesel kalkınma alanında çalışanlar için canlı ve büyüyen bir başvuru merkezi konumuna taşıyor.

Bu envanter içinde Türkiye’nin farklı bölgelerine ilişkin ekonomik, sosyal, mekânsal ve çevresel analizlere ulaşmak mümkün. Sanayi, tarım, turizm, enerji, lojistik, dış ticaret, girişimcilik, sosyal kalkınma, kırsal kalkınma, çevre, yenilikçilik ve yeşil dönüşüm gibi başlıklar; yerelin kalkınma gündeminin ne kadar geniş bir zemine yayıldığını gösteriyor. Başka bir ifadeyle Kütüphane, Türkiye’nin bölgesel kalkınma fotoğrafını tek karede değil, çok katmanlı bir albüm gibi sunuyor.

Kullanıcı Dostu ve Açık Erişimli Dijital Platform

Kalkınma Kütüphanesi’nin güçlü yanlarından biri de kullanıcı deneyimine odaklanan dijital yapısı. Bir dokümanın detay sayfasına girildiğinde önce özet bilgiler görüntüleniyor; ardından kullanıcı belgeyi çevrim içi okuyabiliyor, bilgisayarına indirebiliyor, Google Drive hesabına kaydedebiliyor, sıkıştırılmış daha düşük boyutlu dosya olarak indirebiliyor, sosyal medyada paylaşabiliyor ya da e-posta yoluyla başka kişilere gönderebiliyor.

Sıkça sorulan sorular bölümünde platformun toplumun tüm kesimlerine hizmet verdiği, kayıt işleminin ve dokümanlara erişimin ücretsiz olduğu belirtiliyor. Bu durum, Kalkınma Kütüphanesi’ni yalnızca uzmanlara dönük teknik bir veri tabanı olmaktan çıkartıyor; öğrencilerin, girişimcilerin, yerel yöneticilerin, yatırımcıların

ve kalkınma alanına ilgi duyan herkesin kullanabileceği açık bir bilgi kaynağı hâline getiriyor.

Platformun ilk duyurularında, sistemin intihal.net uygulamasıyla entegre çalıştığı ve üretilmiş dokümanlara yönelik benzerlik oranı tespitine imkân verdiği de ifade edilmişti. Bu özellik, yayınların yalnızca erişilebilir olmasını değil; aynı zamanda akademik ve kurumsal etik açısından daha sağlıklı bir bilgi üretim sürecinin desteklenmesini de amaçlıyor.

Akademi, Kamu ve Yerel Aktörler İçin Yeni Bir Buluşma Zemini

Kalkınma Kütüphanesi, bölgesel kalkınma alanında bilgiye dayalı karar alma kültürünü güçlendiren bir araç olarak öne çıkıyor. Özellikle kamu kurumları ve yerel yönetimler açısından bakıldığında; geçmiş dönem planlarını, sektör analizlerini ve iyi uygulama örneklerini karşılaştırmalı biçimde incelemek, yeni proje ve politika tasarımlarına ciddi katkı sağlayabilmektedir. Bir bölgede daha önce yapılmış fizibilite çalışmaları, başka bir bölgede benzer bir yatırım veya proje fikrinin olgunlaştırılmasına ışık tutabilir. Böylece kurumların “her şeye sıfırdan başlama” zorunluluğu azalırken; bilgi, zaman ve kaynak daha verimli kullanılabilir hale geliyor.

Akademi açısından da platformun ayrı bir değeri bulunuyor. Bölgesel kalkınma alanında saha temelli veri ve raporlara ulaşmak, bi-

lmsel çalışmaların niteliğini artıran önemli bir unsur. Bu çerçevede Kalkınma Kütüphanesi bünyesinde yer alan Bölgesel Kalkınma Dergisi de dikkat çekiyor. Dergi; açık erişim politikası izleyen, hakemli, Türkçe ve İngilizce yayın yapan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yılda iki sayı yayımlanan bilimsel bir dergi olarak tanımlanıyor.

Bölgesel Kalkınma Dergisi’nin amacı; bölgesel kalkınma alanında bilimsel çalışmaları teşvik etmek, ulusal ve uluslararası deneyimleri paylaşmak, akademi ile kamu arasında köprü kurmak ve politika tasarımı süreçlerine katkı sağlamak olarak ifade ediliyor. Derginin kapsamı; şehir ve bölge planlama, bölgesel analiz, kalkınma iktisadi, sürdürülebilir kalkınma, akıllı uzmanlaşma, girişimcilik, yeşil dönüşüm, iklim değişikliği, kırsal

kalkınma, kültürel ve doğal miras gibi geniş bir yelpazeye uzanıyor.

Kütüphane'de yayımlanan güncel çalışmalar, platformun yaşayan bir bilgi merkezi olduğunu da gösteriyor. Örneğin İL SEGE-2025 çalışması, illerin ve Düzey-2 bölgelerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerini karşılaştırmalı olarak değerlendiren, kamu politika tasarımı ve stratejik planlama süreçlerine veri temelli girdi sağlamayı amaçlayan analitik bir çalışma olarak Kütüphane'de yer alıyor.

Kalkınmanın Bilgiyle Kurulan Yolu

Kalkınma Kütüphanesi, Türkiye'de bölgesel kalkınma alanında üretilen bilginin görünürlüğünü artıran, kurumsal hafızayı koruyan ve karar alma süreçlerini destekleyen önemli bir dijital kamu hizmeti olarak değerlendirilebilir. Bu platform sayesinde kalkınma ajanslarının yıllar içinde oluşturduğu raporlar raflarda kalan

bazen bir fizibilite, bazen de iyi hazırlanmış bir bölge planıdır. Bu pusulaların aynı adreste toplanması ise başlı başına kıymetli bir kalkınma hamlesidir.

Güney Marmara'nın Geleceğine Işık Tutan Yayınlar

Kalkınma Kütüphanesi'nde Güney Marmara Kalkınma Ajansına ait dokümanlar, Balıkesir ve Çanakkale illerini kapsayan TR22 Bölgesi'nin kalkınma gündemini bütüncül biçimde ortaya koyan önemli bir arşiv niteliği taşıyor. Kütüphanede yer alan TR22 Bölgesi Bölge Planı, bölgenin 2024-2028 dönemindeki temel vizyonunu; yeşil büyüme, dirençlilik, doğal kaynakların korunması, beşeri sermayenin güçlendirilmesi ve rekabet gücünün artırılması ekseninde tanımlamaktadır. Bunun yanında deniz üstü rüzgâr enerjisi, tohumculuk, akıllı şehirler, yenilik stratejisi, jeotermal potansiyel, tarım, su altı turizmi ve yatırım ortamına ilişkin raporlar; bölgenin ekonomik, sosyal ve çevresel potansiyelini farklı açılardan değerlendiren güçlü bir bilgi seti sunuyor.

belgeler olmaktan çıkıyor; araştırmaya, planlamaya, yatırıma, projeye ve politika tasarımına kaynaklık eden yaşayan dokümanlara dönüşüyor.

Bugün kalkınma, yalnızca yatırım yapmak ya da altyapı kurmakla sınırlı değil. Doğru veriyi okumak, yerelin potansiyelini anlamak, geçmiş deneyimlerden öğrenmek ve geleceği bilgiyle planlamak gerekiyor. Kalkınma Kütüphanesi tam da bu noktada devreye giriyor: Türkiye'nin bölgelerine ait kalkınma bilgisini derliyor, düzenliyor, erişime açıyor ve ortak akla sunuyor.

Kısacası Kalkınma Kütüphanesi, bölgesel kalkınmanın dijital hafızası olma yolunda atılmış çok güzel bir adım. Kamu kurumlarından akademiye, girişimcilerden yerel paydaşlara kadar geniş bir kullanıcı kitlesi için "bilgiye dayalı kalkınma" anlayışının somut ve erişilebilir bir örneğidir. Kalkınma yolculuğunda pusula bazen bir rapor,

GMKA dokümanları özellikle yatırımcılar, akademisyenler, yerel yönetimler ve proje geliştiren kurumlar için uygulamaya dönük veri içermesi bakımından dikkat çekiyor. Kütüphanede yer alan ön fizibilite raporları; biyogaz tesisi, rüzgâr türbini-generatör ve nacelle üretimi, sinai ve tıbbi gazlar üretimi, agro-turizm, mermer atıklarının değerlendirilmesi, peynir altı suyu tozu üretimi, dalış merkezi, modern sera ve ekoturizm gibi çok farklı alanlarda yatırım fikri oluşturmak ve detaylı fizibilite çalışmalarına altlık sağlamak amacıyla hazırlanmış ve kütüphanedeki yerini almıştır. Bu yönüyle GMKA'nın Kütüphane'deki yayınları, yalnızca geçmiş çalışmaların kaydı değil; Güney Marmara'nın gelecekteki yatırım, üretim, turizm ve yeşil dönüşüm hamleleri için başvurulabilecek pratik bir kalkınma rehberidir. ■

HEDEFİMİZ

*"Deniz Üstü Rüzgâr Enerjisinde
Türkiye'de Öncü Olmak"*

Geleceği Tasarlayan Güç: Ar-Ge Merkezleri

Günümüz dünyasında, sanayide var olabilmenin ve rekabet edebilmenin en temel gereklerinden biri araştırma geliştirme (Ar-Ge) ve yenilik faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasıdır. Bir plan çerçevesinde yürütülen yaratıcı faaliyetlerin ve bilgilerin, yepyeni bir ürün veya hizmet üretmek amacıyla kullanılması olarak tanımlanan Ar-Ge, modern ekonomilerin itici gücüdür. Yüksek katma değerli ürünler üretmek, mevcut sistemleri geliştirmek ve bilgiye yatırım yapmak kurumlara büyük bir sektörel avantaj sağlamaktadır. Özellikle üretilen mal ve hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi ile verimliliğin maksimize edilmesinde Ar-Ge çalışmalarının kritik önemi her geçen gün daha net bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Ar-Ge, günümüzde yalnızca bir şirket stratejisi değil, toplumsal gelişmişliğin ve küresel rekabetçiliğin en önemli unsurlarından biri olarak kabul görmektedir.

Küresel ölçekte kabul gören standartlara göre Ar-Ge, kendi içinde çok katmanlı ve sistematik bir yapı barındırmaktadır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) normlarına göre Ar-Ge, temelde üç farklı uygulamadan oluşan karmaşık bir ekosistemdir. Bunlardan ilki olan 'Temel Araştırma', uygulanabilir olup olmadığına bakılmaksızın, tamamen yeni bilgi edinmek amacıyla yapılan deneysel veya teorik çalışmaları kapsamaktadır. İkincisi olan 'Uygulamalı Araştırma';

öncelikli ve özel olarak pratik bir amaca veya hedefe yönelik şekilde yeni bilgi edinmek için yürütülen özgün araştırmalardır.

Üçüncü ve sanayi ile en çok iç içe olan aşama ise 'Deneysel Geliştirme'dir; bu aşama, araştırma veya pratik deneyimler sonucunda elde edilen bilgiler üzerinden, yeni bir materyal, ürün, cihaz, süreç, sistem veya hizmet üretmek, yahut hâlihazırda üretilmiş veya kurulmuş

olanları büyük ölçüde geliştirmek amacıyla yapılan sistemli araştırmaları ifade etmektedir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda bilişim teknolojileri, otomasyon ve nesnelerin interneti (IoT) gibi devrim niteliğindeki olguların hızla yaygınlaşması, sanayi üretiminde köklü değişiklikler yaratmıştır.

Bu dijital dönüşüm rüzgârı, bilgiye dayalı teknoloji hamlesini tüm ülkelerin ertelenemez bir ihtiyacı haline getirmiştir. Küresel arenada varlığını sürdürmek ve söz sahibi olmak isteyen ülkelerin araştırma ve geliştirmeye ayırdıkları devasa kaynaklar ile Ar-Ge çalışmaları tüm dünyada günden güne hız kesmeden artış göstermektedir.

Türkiye de bu küresel dönüşümün güçlü bir aktörü olma vizyonuyla hareket etmektedir. Ülkemizde işletmeleri Ar-Ge ve tasarım konularında cesaretlendirmek, inovasyon kültürünü tabana yaymak ve Ar-Ge harcamalarını artırmak amacıyla kapsamlı mevzuat düzenlemeleri hayata geçirilmiştir. Yapılan bu atılımların nihai hedefi, ülke ekonomisinin yüksek teknoloji üreten, dışa bağımlılığı azaltan ve küresel çapta rekabetçi bir yapıya kavuşmasını sağlamaktır.

Bölgedeki yenilik ekosistemini derinlemesine anlamak, buralarda yer alan Ar-Ge merkezlerinin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek bölgesel kalkınma için büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla merkezler özelinde titiz ihtiyaç analiz çalışmaları yapılmakta, bölgenin Ar-Ge kapasitesinin artırılmasının önündeki engeller saptanarak, bu potansiyeli maksimize etmek için yapılması gerekenler stratejik bir yaklaşımla ortaya konulmaktadır.

Küresel Arenada Ar-Ge'nin Evrimi ve Günümüz Manzarası

Uluslararası rekabetçiliğin eşi görülmemiş bir şekilde yoğunlaştığı günümüz küresel ekonomisinde, sadece üretim yapmak ayakta kalmak için yeterli olmamakta; teknolojiyi bizzat üreten ülkeler, bu teknolojiye sadece faydalanan ülkelerin açık ara önüne geçmektedir. Bu güç değişimi, ekonomik dengeleri teknolojiyi üretenlerin lehine çevirerek onlara stratejik ve ticari anlamda devasa bir avantajlı konum sunmaktadır. Ekonomik sürdürülebilirliğin ve liderliğin anahtarının inovasyonda yattığının fark edilmesiyle birlikte, ileri teknoloji, yenilik ve Ar-Ge'ye verilen hayati önem yıldan yıla istikrarlı bir artış göstermiştir.

Bu eğilimin somut kanıtlarını makroekonomik verilerde çarpıcı bir şekilde görebilmekteyiz. Ülkelerin Ar-Ge ve yeniliğe verdikleri önemin öne çıkan en temel göstergesi Ar-Ge harcamalarıdır. Rakamların diline baktığımızda; Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkeleri genelinde Ar-Ge harcamaları, milenyumun başlangıcı olan 2000 yılından 2020 yılına kadar olan yirmi yıllık süreçte tam %30 oranında dikkate değer bir artış göstermiştir. Inovasyon yarışının

zirvesini belirleyen 2020 yılı verileri itibarıyla, en çok Ar-Ge harcaması yapan ilk 5 ülke; aynı zamanda ileri teknoloji konusunda da dünyanın değişmez hakimleri olarak karşımıza çıkan Amerika Birleşik Devletleri, Çin Halk Cumhuriyeti, Japonya, Almanya ve Güney Kore olmuştur. Ekonomik büyüklüklerine oranla bilime ne kadar bütçe ayırdığına, yani Gayri Safi Yurtiçi Hasılda (GSYİH) Ar-Ge'ye en çok pay ayıran ilk 5 ülkeye bakıldığında ise liste sırasıyla İsrail, Güney Kore, Tayvan, İsveç ve Belçika şeklinde sıralanmaktadır.

Sermayenin ötesinde, inovasyonun asıl mimarları şüphesiz ki insan kaynağıdır. Ar-Ge konusuna ulusal düzeyde verilen önemin diğer bir kritik göstergesi, doğrudan araştırmacı sayılarıdır. OECD ülkelerinde bilim insanı ve araştırmacı sayılarına bakıldığında; teknoloji devleri Güney Kore, Finlandiya, İsveç, Danimarka ve Belçika'nın ilk 5'te yer alarak adeta küresel beyin gücünü domine ettiği görülmektedir. Tablonun derinliklerine inildiğinde uçurum daha da belirginleşmektedir; örneğin Güney Kore'de her 1.000 çalışandan 16,6'sı araştırmacı unvanı taşıyorken, ne yazık ki Türkiye'de bu sayı henüz 5,7 seviyesinde kalmaktadır.

Türkiye'de Ar-Ge Ekosistemi: Tarihsel Gelişim ve Atılımlar

Küresel bilgi ekonomisine entegre olma çabası içindeki Türkiye, bu yarışta varlığını hissettirmek ve ülkeyi küresel rekabetçi bir yapıya kavuşturmak hedefiyle işletmeleri teşvik etmeye yönelik kapsamlı mevzuat düzenlemeleri gerçekleştirmiştir. Kurumsal düzeyde

atılan bu büyük adımların en büyük dayanağı, yasal çerçevenin oluşturulmasıdır. Bu konudaki ilk kanuni düzenleme, 2008 tarihinde büyük bir vizyonla yasalaşan "5746 Sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun" ile hayata geçmiştir. İlerleyen yıllarda değişen ihtiyaçlara cevap vermek adına çıkarılan yönetmelikler ve kanunda yapılan yapısal değişikliklerle bu mihenk taşı kanunun nihai adı "Araştırma Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun" halini almıştır. Bu değerli kanun, ülkemizdeki Ar-Ge konusunda firmalara sunulan teşvikleri ve vergisel muafiyetleri uçtan uca düzenlemektedir.

Yasaların sunduğu bu yeni iklim sayesinde firmalar; teşvik ve istisnalardan doğrudan faydalanabilmek, aynı zamanda yenilikçi kültürlerini kurumsallaştırmak amacıyla bünyelerinde Ar-Ge merkezi ve tasarım merkezi kurmaya başlamışlardır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın belirlediği standartlara göre bir yapının "Ar-Ge Merkezi" unvanı alabilmesi için sıkı şartlar aranmaktadır: İşletmenin organizasyon yapısı içinde tamamen ayrı bir birim şeklinde örgütlenmiş olması, münhasıran yurtiçinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunması, Bakanlar Kurulu kararlarıyla belirlenen bazı istisnalar dışında en az 15 tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli istihdam etmesi gerekmektedir.

Ayrıca, tek bir yerleşkede yer alma şartı, personelin fiziki kontrol mekanizmaları, süresi ve bütçesi tanım-

lanmış projelerin varlığı zorunludur. Bu zorlu şartları sağlayan firmalar; kurumlar vergisi ve gelir vergisi teşvikleri, sigorta primi desteği, damga vergisi ve gümrük vergisi istisnası gibi oldukça cazip avantajlardan faydalanabilmektedir.

Uygulanan bu istikrarlı devlet politikalarıyla Türkiye genelinde Ar-Ge harcamaları, ivmelenerek son 10 yılda tam 5 kat devasa bir artış yaşamıştır. Toplam Ar-Ge harcaması hacmi verilerinde Türkiye, tüm OECD ülkeleri arasında 8. sıraya yerleşerek gücünü kanıtlamıştır. Ancak GSYİH içindeki pay açısından Türkiye'nin %2,7 olan OECD ortalamasının halen altında bir değere sahip olması, kat edilecek uzun bir yol olduğunu göstermektedir. Yapılan harcamaların hangi kalemlerde yoğunlaştığı incelendiğinde; %46,5 ile cari harcamalar ve %25,9 ile personel harcamalarının büyük bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu harcama gruplarını, işletmelerin teknolojik altyapılarını güçlendiren yatırım ve makine-ekipman harcamaları takip etmektedir.

Türkiye'deki Ar-Ge'nin itici gücü büyük oranda özel teşebbüslerin omuzlarındadır; 2020 yılı finans kaynağına göre harcamalar incelendiğinde, özel sektörün tam %87'lik ezici bir payla ilk sırada geldiği ve araştırmanın tüm mali yükünü büyük ölçüde sırtlandığı görülmektedir. Bu tabloda, yükseköğretimin finansal payının ne yazık ki oldukça düşük kalması göze çarpan yapısal bir eksiklikler. Öte yandan, insan gücündeki ilerleme umut vericidir; Türkiye'nin nitelikli Ar-Ge personeli yetiştirme

konusunda özel politika geliştirmesi gerekliliği devam etse de, 2003 yılından günümüze hem araştırmacı sayıları hem de teknisyen ve dengi personel sayıları ülkemizde katlanarak artmıştır. Sanayi ve üniversite işbirliğinin artırılmasının sarsılmaz bir devlet politikası olarak benimsenmesi, bu insan kaynağı artışına büyük katkı sağlamıştır. Bu sinerji sayesinde üniversiteler araştırmacıları ve öğrencileri için gerçek dünya uygulama ortamı bulmuş, firmalar ise inovasyonun yakıtı olan kalifiye Ar-Ge insan kaynağına çok daha kolay bir şekilde erişim sağlamıştır.

Güney Marmara'nın İnovasyon Üsleri: TR22 Bölgesinde Ar-Ge Merkezleri

Ulusal inovasyon seferberliğinin en önemli aktörleri, Türkiye'nin en batısında yer alan Güney Marmara'da yer almaktadır. Temel amacı işletmelerin Ar-Ge kültürünü içselleştirmesi, operasyonlarını daha verimli hale getirmesi, inovatif yaklaşımlarla pazara yüksek katma değerli yeni ürünler sunmalarını sağlamak olan merkezlerin dağılımına bakıldığında, TR22 Bölgesinde 11 tanesi Balıkesir, 2 tanesi de Çanakkale'de olmak üzere toplam 13 öncü Ar-Ge merkezi yer almaktadır. Yine 5746 Sayılı Kanun güvencesiyle desteklenen 1 adet tasarım merkezi de bu coğrafyada fikirleri ürüne dönüştürmek için hizmet vermektedir.

Bölgenin sanayi yelpazesi, merkezlerin çalışma alanlarına da zenginlik katmaktadır. Ar-Ge merkezleri sektör olarak geniş bir çeşitlilik göstermektedir; Balıkesir'de tarım, hayvancılık, enerji, tekstil, ilaç ve kimya ile makine sektörleri başı çekerken; tarih ve sanayinin kesiştiği Çanakkale'de ise gıda sanayi ve seramik sektörlerinde yenilikçi çalışmalar yürütülmektedir. Bunun yanında bölgede gıda sanayi ve patlayıcı madde sektöründe yeni merkezlerin kurulma aşamasında olduğu bilgisi verilmektedir.

Bu merkezlerde çalışan insan kaynağının profili, nitelikli bir entelektüel sermayenin merkezlerde toplandığını da göstermektedir. Ar-Ge merkezlerinde istihdam edilen ortalama personel sayısı 32'dir. Bilim ve mühendislikte kadının gücü henüz arzu edilen seviyede olmasa da, çalışanların %7'sini kadın personel oluşturmaktadır.

Mesleki kompozisyona baktığında; çalışanların %73'ü doğrudan araştırmacı, %22'si teknisyen, %5'i ise destek personeli olduğu görülmektedir. Eğitim durumu ise bölgenin bilimsel derinliğini özetler niteliktedir; zira personelin %78'i lisans ve üzeri seviyede yükseköğrenim görmüş profesyonellerden oluşmaktadır.

Ar-Ge merkezleri bütçelerini verimli kullanarak büyük işler başarmaktadır. Ortalama olarak toplam cironun %1'i Ar-Ge'ye ayrılırken, harcamaların %61'ini personel giderleri, %14'ünün cari giderler ve %6'sını teknolojik altyapıyı besleyen makine-teçhizat harcamaları teşkil etmektedir.

Motivasyon kaynakları irdelendiğinde şirketler; devlet desteklerinden en üst düzeyde faydalanmak, çetinleşen piyasada rekabet gücünü artırmak, firma içi araştırma faaliyetlerini kurumsal bir disiplin altına almak, marka prestijini yükseltmek ve müşterilerden gelen sofistike taleplere yanıt verebilmek amacıyla bu merkezleri hayata geçirdiklerini ifade etmektedirler. Aynı zamanda inovatif, katma değeri yüksek ürünler geliştirerek global arenada söz sahibi olmak, en büyük itici güç olarak belirtilmektedir.

Tüm bu hedefler masa üstünde kalmamış, gerçeğe dönüşmüştür. TR22 Bölgesindeki merkezler kuruluşlarından bu yana toplam 413 adet Ar-Ge projesini en-

düstriye kazandırmıştır. Üstelik heyecanla beklenen 135 yeni proje de planlama aşamasındadır. Proje üretkenliğinde enerji, tekstil ve ilaç sektörleri lokomotif rolü üstlenmektedir.

Fon kaynaklarını çeşitlendirme konusunda da adımlar atılmaktadır; 9 adet prestijli TÜBİTAK TEYDEB projesi yürütülürken, bir merkez Avrupa Birliği destekli 2, diğeri ise 1 uluslararası projenin altına imzasını atmıştır. Bilginin ticari ve yasal koruması adına ise toplam 117 patent, faydalı model, endüstriyel tasarım ve marka başvurusu gerçekleştirilerek fikirlerin altın değerindeki fikri mülkiyete dönüşümü sağlanmıştır.

Ekosistemi Geleceğe Taşımak: Karşılaşılan Zorluklar ve Stratejik Öneriler

Güney Marmara inovasyon üslerinin bu görkemli performansına rağmen, sistemin pratik işleyişinde işletmelerin omuzlarına binen çeşitli engeller ve zorluklar mevcuttur. Daha fazla firmanın bu ekosisteme dahil olmasını yavaşlatan engellerin başında derin bir "bilgi eksikliği" gelmektedir.

Firmalar, kuruluş için gerekli kriterlerin, örneğin kaç akademik makale veya patentin yeterli olacağı gibi niteliksel beklentilerin çok net tanımlanmamış olmasından dolayı kafa karışıklığı yaşamakta ve profesyonel danışmanlık hizmetlerine mecbur kalmaktadır. Maalesef bölge içinde bu son derece spesifik teşvik mevzu-

atında yeterince uzmanlaşmış deneyimli personel ve danışman firma bulmak oldukça zordur.

Özellikle coğrafyanın da getirdiği operasyonel engeller vardır. Örneğin tarım sektöründeki işletmeler, üretim faaliyetlerinin doğası gereği devasa açık alanlara yayılmış olması sebebiyle, mevzuatın beklediği "kapı kayıtları ve sıkı kamera kontrol sistemleri" gibi fiziksel sınırlandırmalara uymakta zorlanmaktadır.

Keza, Ar-Ge birimlerinin fabrikanın diğer üretim alanlarından tamamen fiziksel duvarlarla ayrılmış olması zorunluluğu, araştırmacıların laboratuvarında geliştirdikleri fikirleri doğrudan üretim hattında hızlıca deneme ve test etme imkânını kısıtlamaktadır; bu nedenle sanayiciler, tüm fabrika sahasının esnek bir Ar-Ge laboratuvarı gibi kabul edilmesini talep etmektedir.

Bürokrasi ve denetim mekanizmaları da zaman zaman inovasyonun hızına ayak uydurmakta yavaş kalmaktadır. Yıl sonunda biriken komisyon toplantıları, şirketlere verilen düzeltme ve ödevleri yerine getirmek için çok dar bir takvim bırakmaktadır. Ayrıca projeleri denetlemeye gelen bazı akademisyenlerin o çok dar spesifik endüstriyel alanda uzman olmamaları, konunun ticari ve pratik boyutunu tam kavrayamadan olumsuz karar verebilmeleri şirketlerde büyük bir hayal kırıklığı yaratmaktadır.

Ekosistemin yaralarını sarmak, potansiyeli prangalarından kurtarıp şahlandırmak için kurumların ve saha aktörlerinin sunduğu stratejik vizyon önerileri ise şöyledir:

1. **Eğitim ve Etkileşim Ağının Kurulması:** Bilgi eksikliğini ortadan kaldırmak için doğrudan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde kurulum öncesi eğitimler verilmeli; süreç boyunca soruların yanıtlanacağı hızlı etkileşimli bir dijital web portalı derhal hayata geçirilmelidir. İlave olarak, Ticaret ve Sanayi Odaları ile Kalkınma Ajansları, TÜBİTAK mevzuatına dair eğitim düzenlemelidir.
2. **İnsan Kaynağının Güçlendirilmesi:** Ekosistemin kalifiye personele erişimini kolaylaştırmak için stajyer çalıştırılması dahi teşvik şemsiyesi altına alınmalıdır. Lisansüstü eğitim gören personelin akademik gelişimi için okulda geçirdiği süreler öğrencilik sürdükçe devlet desteği kapsamında korunmalı, hatta proje bazlı görevlerde yolda geçen süreler ve seyahat maliyetleri teşvik kapsamına eklenmelidir. Akademik tez konuları, sanayinin somut ihtiyaçlarına göre esnetilebilir, üniversiteler bu bağları güçlendirmelidir.
3. **Destek Kapsamının Esnetilmesi:** Sadece yeni bir ürün icat etmenin yanı sıra, özellikle tarım gibi geleneksel sektörlerin acil ihtiyacı olan "süreç geliş-

tirme" (sulama teknikleri, toprak işleme metodolojileri vb.) faaliyetlerine yönelik Ar-Ge denemeleri, teşvik mevzuatında önceliklendirilmelidir. Ayrıca, inovasyon çapraz döllenme gerektirdiğinden, Ar-Ge merkezlerinin dışarıya, kendi uzmanlık alanı dışındaki farklı endüstrilere iş üretebilmesi desteklenmelidir.

4. **Değerlendirme ve Denetimin İyileştirilmesi:** Hakem atamalarında kriterler revize edilmeli; projelerin kaderini belirleyecek denetleme kurullarında sadece teorik dünyadan akademisyenler değil, o endüstrinin mutfağından gelen pratik saha uzmanları da mutlaka yer almalıdır.

Güney Marmara'da atılan bu büyük adımlar ve yapılan stratejik öz eleştiriler, Türkiye'nin bir inovasyon adasına dönüşmesi yolunda ne kadar istekli olduğunun en büyük göstergesidir. Engellerin cesaretle tartışılıp çözüme kavuşturulmasıyla, TR22 bölgesinin küresel bir teknoloji kutbu olması işten bile değildir. ■

Kaynak: GMKA, TR22 Bölgesi'nde Ar-Ge Merkezleri Raporu, 2023.

halısını Anadolu'daki diğer halılardan ayıran en belirgin özelliklerden biridir.

Motifler ise genellikle geometrik ve simetrik bir düzen içerisinde dokunur. *En bilinen motifler arasında:*

- *Heybe suyu*
- *Kocabaş*
- *Yıldız motifleri*
- *Eli belinde benzeri geometrik desenler*

yer alır. Bu motifler yalnızca estetik bir unsur değil, aynı zamanda dokuyucuların kültürel anlatılarının sembolik bir ifadesidir.

Doğal Malzemeler ve Geleneksel Dokuma Tekniği

Yağcıbedir el halıları tamamen yün iplikten dokunur. Halılarda kullanılan yün, bölgedeki koyunlardan elde edilir ve geleneksel yöntemlerle hazırlanır. İplikler genellikle elde eğrilir ve doğal kök boyalarla renklendirilir. Dokuma tekniği ise Anadolu'nun klasik halı dokuma tekniklerinden biri olan Türk düğümü (Gördes düğümü) ile yapılır. Bu teknik halının dayanıklılığını artırırken aynı zamanda motiflerin net ve güçlü görünmesini sağlar. Yağcıbedir el halıları oldukça sık düğümlü ve dayanıklı halılar olarak bilinir. Bu özellikleri sayesinde uzun yıllar kullanılabilen ve kuşaktan kuşağa aktarılabilen değerli dokuma ürünleri arasında yer alır.

Coğrafi İşaret Tescili ve Koruma Süreci

Yağcıbedir el halısı, sahip olduğu özgün üretim tekniği

ve kültürel değer nedeniyle coğrafi işaret ile koruma altına alınmıştır. Yağcıbedir el halısının coğrafi işaret tescili için başvuru süreci Balıkesir Ticaret Odası tarafından yürütülmüştür. Yapılan başvuru sonucunda Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından 1996 yılında "Yağcıbedir El Halısı" coğrafi işaret olarak tescil edilmiştir.

Bu tescil ile birlikte:

- *Halının üretim standartları belirlenmiş,*
- *Kullanılan malzemeler ve dokuma teknikleri kayıt altına alınmış,*
- *Ürünün taklit edilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.*

Coğrafi işaret sayesinde Yağcıbedir el halısının yalnızca belirli üretim yöntemleri ve belirli coğrafi bölgede dokunan halılar için kullanılabilmesi sağlanmıştır. Böylece hem geleneksel üretim korunmuş hem de halının ekonomik değeri artırılmıştır.

Sındırgı'da Halıcılık Geleneğinin Yaşatılması

Günümüzde Sındırgı'da Yağcıbedir el halıcılığı geleneksel yöntemlerle devam ettirilmektedir. İlçede faaliyet gösteren kooperatifler, yerel yönetimler ve çeşitli kurumlar tarafından yürütülen projeler sayesinde halı dokuma geleneğinin yaşatılması için çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle kadın emeğine dayalı üretim modeli, hem kültürel mirasın korunmasına hem de kırsal ekonominin desteklenmesine katkı sağlamaktadır. Halı

Anadolu'nun İlmek İlmek Dokunan Mirası: Yağcıbedir El Halısı

Balıkesir'in Sındırgı ilçesi ve çevresinde yüzyıllardır dokunan Yağcıbedir el halısı, Anadolu'nun en köklü ve özgün halı dokuma geleneklerinden biridir. Yörük kültürünün izlerini taşıyan bu halılar; kendine has renkleri, geometrik motifleri ve doğal malzemeleriyle yalnızca bir zanaat ürünü değil, aynı zamanda kültürel bir miras niteliği taşır. Her bir ilmeğinde ustaların emeğini ve yüzyılların birikimini barındıran Yağcıbedir el halısı, Türkiye'nin en bilinen geleneksel halı türlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Yağcıbedir el halıları özellikle Sındırgı ilçesine bağlı köylerde, başta Yağcıbedir Yörükleri olmak üzere bölgedeki Türkmen toplulukları tarafından dokunmuştur. Bu halılar yalnızca günlük kullanım için değil, aynı zamanda çeyiz geleneğinin önemli bir parçası olarak da üretilmiştir. Anadolu'nun birçok yerinde olduğu gibi Sındırgı'da da halı dokumacılığı, uzun yıllar boyunca kadın emeğine dayalı bir üretim faaliyeti olarak varlığını sürdürmüştür.

Yörük Kültüründen Günümüze Uzanan Bir Dokuma Geleneği

Yağcıbedir el halısının kökeni, Anadolu'ya göç eden Türkmen ve Yörük topluluklarına kadar uzanmaktadır. Göçebe yaşam kültüründe önemli bir yere sahip olan halı ve kilim dokumacılığı, zamanla yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte Sındırgı ve çevresinde gelişmiş ve karakteristik bir halı geleneğine dönüşmüştür.

Yağcıbedir el halıları, özellikle Yağcıbedir Yörükleri tara-

findan dokunan ve adını da bu topluluktan alan halılar olarak bilinmektedir. Halıların motifleri, göçebe yaşamın sembollerini, doğa unsurlarını ve Anadolu'nun kültürel anlatılarını yansıtır. Bu yönüyle Yağcıbedir el halısı, yalnızca bir zanaat ürünü değil; aynı zamanda bir kültür dili olarak da değerlendirilmektedir.

Renkleri ve Motifleriyle Benzersiz Bir Halı

Yağcıbedir el halısını diğer Anadolu halılarından ayıran en önemli özelliklerden biri renk paletidir. Halılarda kullanılan renkler son derece sınırlıdır ve geleneksel olarak üç ana renk ön plana çıkar:

- *Koyu lacivert (indigo)*
- *Kırmızı tonları*
- *Beyaz veya krem tonları*

Bu renkler doğal kök boyalar kullanılarak elde edilir. Özellikle lacivert tonunun yoğun kullanımı, Yağcıbedir el

dokuma atölyeleri ve eğitim programları sayesinde genç kuşakların bu geleneksel zanaatı öğrenmesi teşvik edilmektedir.

Yağcıbedir El Halısı'na GMKA Dokunuşu

Sındırgı'nın coğrafi işaretli ürünü olan Yağcıbedir el halısının korunması ve üretim geleneğinin sürdürülebilir hale getirilmesi amacıyla son yıllarda çeşitli kalkınma projeleri hayata geçirilmiştir. Bu çalışmalardan biri de Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) tarafından sağlanan destekle gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda GMKA tarafından desteklenen "Sındırgı Doğal Boya ve Tekstil İnovasyon Merkezi (DOBATEKS)" projesi hayata geçirilmiştir. Sındırgı Belediyesi'nin proje sahibi olduğu bu çalışmada; Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, Sındırgı Kaymaklığı, Balıkesir Üniversitesi ve İstanbul Aydın Üniversitesi de proje ortağı olarak yer almıştır.

Proje kapsamında kurulan DOBATEKS atölyeleri, Yağcıbedir el halısında kullanılan yün ipliklerin boyanmasında kullanılan geleneksel kök boya kültüründen esinlenerek oluşturulmuştur. Bu merkezde doğal kök

boya üretimi gerçekleştirilmekte ve elde edilen boyalar tekstil ürünlerinde kullanılmaktadır.

Projenin en önemli amaçlarından biri, Yağcıbedir el halısı üretiminde kullanılan doğal boyama tekniklerini yeniden canlandırmak ve sürdürülebilir üretim modelini geliştirmektir. Bu doğrultuda Sındırgı'da kök boya üretimi için çivit otu, boyacı papatyası ve muhabbet çiçeği gibi bitkilerin yetiştirildiği alanlar oluşturulmuştur.

DOBATEKS projesi aynı zamanda kadın istihdamını artırmayı hedefleyen bir kalkınma modeli olarak tasarlanmıştır. Proje kapsamında kurulan Bereket Versin Kadın Kooperatifi aracılığıyla kadınlar üretim süreçlerine dahil edilmiş, böylece hem geleneksel halı dokuma kültürünün yaşatılması hem de kırsal ekonominin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmalar sayesinde Yağcıbedir el halısı yalnızca geleneksel bir el sanatı olarak değil, aynı zamanda sürdürülebilir üretim, kadın emeği ve yerel kalkınma açısından önemli bir model olarak değerlendirilmektedir. GMKA destekli proje, Sındırgı'nın kültürel mirasını korurken aynı zamanda bölgenin ekonomik gelişimine de katkı sağlayan örnekler arasında yer almaktadır. ■

Balıkesir ve Çanakkale'nin Anadoludakileri

—❖ Bereket • Birikim • Beceri ❖—

❖ Balıkesir ❖

Bereket

Kapıdağ
Mor
Soğanı

Birikim

Balıkesir
Zeytinyağı

Beceri

Balıkesir
Pullusu

Anadoludakiler

❖ Çanakkale ❖

Bereket

Bayramiç
Beyazı

Birikim

Ezine
Peyniri

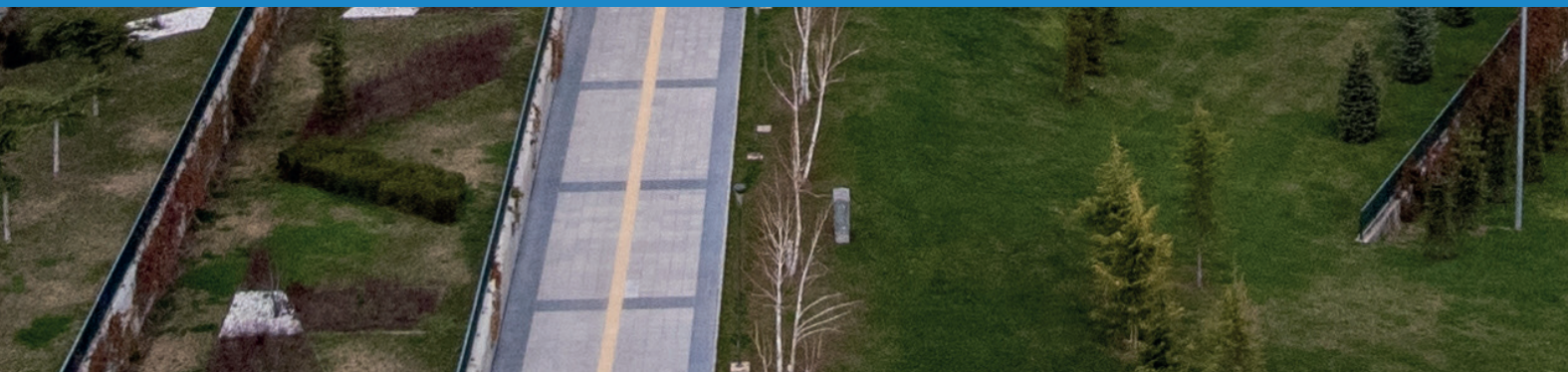

Beceri

Çanakkale
Seramiği

Bölge Ekonomisine Yön Verenler

Bereketli Topraklardan Dünya Sofralarına : Tellioğlu Grubu

Türkiye'nin tarım ve gıda sanayisinde köklü geçmişiyle dev bir çınar gibi yükselen Tellioğlu Şirketler Grubu, geleneksel üretimi yüksek teknolojiyle buluşturarak örnek bir başarı hikâyesi yazıyor. Temelleri 1982 yılında Balıkesir'de küçük bir un fabrikasıyla atılan firma, bugün "Bereketli Topraklardan, Lezzetli Sofralara" mottosuyla yalnızca ülkemizin değil, uluslararası pazarın da saygın oyuncularından biri haline gelmiş durumda. Günlük bin tonluk un üretim kapasitesi, entegre yem tesisleri, yenilenebilir enerji yatırımları ve modern gastronomi vizyonuyla Tellioğlu, Anadolu'nun üretim potansiyelini küresel ölçekte başarıyla temsil ediyor.

Tellioğlu'nun öyküsü, un endüstrisinde kalitenin ve güvenin tanımını yeniden yapan kesintisiz bir gelişim çizgisine sahip. İlk kurulduğu günkü titizliğini kaybetmeden kurumsallaşan Tellioğlu Un, bugün endüstriyel fırınlardan ev hanımlarının mutfaklarına uzanan 20'den fazla ürün çeşidi sunuyor. Sektörde pek çok ilke imza atan marka; durum buğdayından üretilen sarı un, taş değirmende öğütülen tam buğday unu, ata tohumu siyez

BUSE TELLIOĞLU ALTINDIŞ
Tellioğlu Gıda Yönetim Kurulu Başkan Vekili

unu ve sertifikalı organik un çeşitleriyle fark yaratıyor. Firmanın modern Ar-Ge laboratuvarlarında hammadde analiz ediliyor ve yüksek teknolojlü tesislerde el değmeden işleniyor. Bu sürdürülebilir kalite anlayışı, markayı Türkiye un sanayisinde lider konuma taşıyor.

Gıda alanındaki tecrübesini zaman içinde stratejik hamlelerle taçlandıran grup, 1993 yılında Telliöğlu Yem Fabrikası'nı hayata geçirdi. Büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı yem sektöründe "kazançlı yem" sloganıyla verimliliği esas alan üretim, bölge hayvancılığının gelişiminde lokomotif rol oynuyor. Üretim gücünü sadece un ve yemle sınırlamayan grup; tarımsal sürdürülebilirliği destekleyen Hububat Lisanslı Depoculuk, Soğuk Hava Tesisleri ve lojistik ağlarıyla entegre bir ekosistem sunuyor. Ayrıca çevre sorumluluğuyla hayata geçirilen Güneş Enerji Santralleri (GES) yatırımları, firmanın üretimde karbon ayak izini azaltma ve temiz enerji kullanma vizyonunu ortaya koyuyor.

İkinci kuşak yöneticilerin dinamizmiyle küresel trendleri yakalayan Telliöğlu, "Bonatelli" markasıyla gıda dünyasında ezber bozuyor. "Yeni Nesil Makarna Felsefesi" ile yola çıkan marka; organik bebek makarnalarından, sebze püreleriyle zenginleştirilmiş eriştelere, karabuğday, kırmızı mercimek ve nohut unundan üretilen vegan ve yüksek proteinli makarnalara uzanan zengin bir yelpazeye sahip. Kimyasal katkı barındırmayan ve her aşaması sertifikalandırılan bu ürünler, sağlıklı gıda arayışına mükemmel bir alternatif sunuyor.

Üretim felsefesinin tüketicilerle doğrudan buluştuğu nokta ise İstanbul-İzmir otoyolu üzerindeki "Telliöğlu Değirmen" tesisi. 2012'de açılan bu çok yönlü mekan, yerel lezzetlerin ve doğal tarımın yaşayan bir vitrini. Grubun 80 bin metrekarelik arazisinde yetiştirdiği taze meyveler, yerel et ve süt ürünleri, firmanın kendi unlarıyla hazırlanan unlu mamuller burada misafirlerle buluşuyor.

TS EN ISO 9001 ve ISO 22000 Gıda Güvenliği sertifikalarıyla uluslararası standartlarda üretim tescilli bulunan Telliöğlu Grubu, Anadolu'nun bereketini dünya pazarlarına taşımaya, yerli üretimin gücü olmaya devam ediyor.

Telliöğlu Grubu'nun Balıkesir'den dünyaya açılan değişimini ve vizyonunu Telliöğlu Gıda Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve TOBB Balıkesir Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Buse Telliöğlu Altındış ile konuştuk.

Kısaca sizi tanıyabilir miyiz?

Ben Buse Telliöğlu Altındış, Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü mezunuyum. Mezuniyetimin ardından Mutfak Sanatları Akademisi'nde pastacılık, ekmekçilik ve restoran işletmeciliği üzerine eğitim aldım.

2011 yılından bu yana aile şirketimiz Telliöğlu Gıda bünyesinde görev yapıyorum. Uzun yıllar ihracat operasyonlarını yönettikten sonra bugün Yönetim Kurulu Başkan

kan Vekili olarak çalışmalarımı sürdürüyorum.

Aynı zamanda TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Balıkesir Başkanlığı görevini yürütüyor, kadın girişimciliğinin güçlendirilmesi, gençlerin iş hayatına hazırlanması ve bölgemizin ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacak projeler üzerinde çalışıyorum.

Telliöğlu Şirketler Grubu'nun doğuşu ve bugününe gelişini anlatır mısınız?

Telliöğlu ailesinin hikâyesi, 1950 ve 60'lı yıllarda babamın dedesi Halil Telliöğlu ve benim dedem Hüseyin Telliöğlu'nun Balıkesir'de zahirecilik ve gıda ticareti yapmasıyla başlamıştır.

Ardından babam Servet Telliöğlu'nun 1982'de sanayiciliğe adım atmasıyla Telliöğlu Un Fabrikası ve ardından 1993/1994 yılında Telliöğlu Yem Fabrikası kurulmuştur.

Aradan geçen yıllarda sürekli yatırım, teknoloji ve kalite odaklı büyüme anlayışıyla üretim kapasitemizi artırdık. Bugün yalnızca bir üretici değil; tarım, gıda, enerji ve teknoloji alanlarında faaliyet gösteren çok yönlü bir şirketler grubu haline geldik.

Her zaman köklerimize bağlı kalırken, yeni nesil yönetim ile birlikte değişen dünyaya uyum sağlayan, yeni-

kan Vekili olarak çalışmalarımı sürdürüyorum.

Telliöğlu'nun çalışan sayısı, piyasa büyüklüğü ve ihracat durumu hakkında bilgi verir misiniz?

Telliöğlu bugün yüzlerce kişiye doğrudan istihdam sağlayan, binlerce çiftçi ve tedarikçiyle birlikte değer üreten bir yapı konumunda. Günlük 1.000 ton üretim kapasitemizle Türkiye'nin önemli un sanayicileri arasında yer alıyoruz. Ürünlerimizi başta Orta Doğu, Afrika, Asya ve Avrupa olmak üzere 50'ye yakın ülkeye ihraç ediyoruz. Türkiye'nin tarımsal üretim gücünü dünya pazarlarına taşıyan bir marka olarak, ihracatımızı her yıl artırmayı ve yeni pazarlarda kalıcı iş birlikleri kurmayı hedefliyoruz.

Bugün Telliöğlu hangi noktaya geldi? Gelecekte nerede olmak istiyor?

Bugün Telliöğlu, yüksek üretim kapasitesi, güçlü ihracat ağı, sürdürülebilirlik yatırımları ve yenilikçi ürün geliştirme çalışmalarıyla sektörünün öncü kuruluşlarından biridir. Telliöğlu Gıda olarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı onaylı Ar-Ge Merkeziyiz. Aynı zamanda Balıkesir Üniversitesi ile birlikte yürüttüğümüz Tübitak 1505 projemiz bulunuyor.

"Bugün geldiğimiz noktada, sadece ürün kalitemizle değil; teknolojik altyapımız, sürdürülebilir üretim anlayışımız ve kurumsal sosyal sorumluluk projelerimizle de örnek bir sanayi kuruluşu olarak, 'Dünya çapında lider bir marka' olma hedefiyle yolumuza kararlılıkla devam ediyoruz."

Gelecekte hedefimiz yalnızca üretim kapasitesini büyütmek değil; katma değeri yüksek ürünler geliştiren, Ar-Ge yatırımlarıyla öne çıkan ve sürdürülebilir üretimde örnek gösterilen küresel bir gıda şirketi olmaktır. Türk buğdayını ve Türk tarımını dünyada daha güçlü temsil etmek en önemli hedeflerimizden biridir.

Türkiye'nin tarım sektörünü nasıl değerlendirirsiniz? Dünyadaki rakipleriyle güçlü yönleri neler? Sektörün geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Türkiye tarım açısından dünyanın en şanslı ülkelerinden biridir. İklim çeşitliliği, verimli toprakları ve üretim kültürü önemli avantajlarımızdır. Özellikle un, makarna ve tahıl ürünlerinde dünyanın en rekabetçi ülkeleri arasında yer alıyoruz. Türkiye uzun yıllardır dünyanın önde gelen un ihracatçıları arasında bulunuyor. Ancak iklim değişikliği, su yönetimi ve verimlilik gibi konular sektörün geleceğini doğrudan etkileyecek. Bu nedenle teknolojik tarım uygulamaları, sözleşmeli üretim, dijitalleşme ve sürdürülebilir üretim modelleri önümüzdeki dönemde çok daha önemli hale gelecek. Ben Türk tarımının geleceğine inanıyorum. Doğru planlama ve teknoloji yatırımlarıyla çok daha güçlü bir konuma ulaşabileceğimizi düşünüyorum. Aynı zamanda şu anda Tellioğlu olarak yapay zeka verilerini işleyerek tarımda verimlilik hedefleyen bir dijital proje konsorsiyumu içindeyiz.

Sizin bir de Bonatelli markanız var. Bu marka nasıl doğdu? Bugün üretim ve satış olarak nerelere geldi?

Bonatelli, tarımdan sofraya uzanan bir değer zinciri oluşturma hayalinin sonucunda ortaya çıktı. Buğdayı üretmek, işlemek ve son tüketiciye katma değerli ürün olarak ulaştırmak istedik. Böylece geleneksel üretim anlayışını modern tüketici beklentileriyle bir araya getiren Bonatelli markasını hayata geçirdik. Bugün klasik makarnaların yanı sıra bakliyat makarnaları, bebek makarnaları, organik sertifikalı makarnalar, granola ve çeşitli fonksiyonel gıda ürünleriyle geniş bir ürün portföyüne sahibiz. Bonatelli, Türkiye genelinde birçok satış noktasında yer alırken ihracat pazarlarında da büyümeye devam ediyor. Kadın girişimciliği perspektifiyle doğmuş bir marka olması da bizim için ayrı bir değer taşıyor.

Gıda ve tarım sektörleri dışında 10line isimli bir internet servis sağlayıcı hizmetiniz de var. Bunun hakkında bilgi verir misiniz?

Dijitalleşmenin artık her sektörün vazgeçilmez bir unsuru olduğuna inanıyoruz. Bu bakış açısıyla teknoloji alanında da yatırımlar gerçekleştirdik. 10line, internet altyapısı ve iletişim teknolojileri alanında faaliyet gösteren bir girişim olarak doğdu. Özellikle işletmelerin güvenilir ve hızlı bağlantı ihtiyaçlarına yönelik çözümler sunuyor. Farklı sektörlerde faaliyet gösteriyor olsak da temel yaklaşımımız aynı: kaliteli hizmet sunmak ve

müşterilerimize uzun vadeli değer oluşturmak.

Yenilenebilir enerji sektöründe güneş enerjisi yatırımlarınız olduğunu görüyoruz. Bu konuda bilgi verir misiniz?

Sürdürülebilirlik artık bir tercih değil, zorunluluktur. Bu anlayışla enerji yatırımlarımıza uzun yıllardır önem veriyoruz. Fabrikalarımızın enerji ihtiyacının tamamını güneş enerjisinden karşılayacak yatırımlar gerçekleştirdik. Bugün üretimimizi yüzde 100 yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilen elektrikle sürdürüyoruz. Bu yatırımlar yalnızca çevresel etkilerimizi azaltmakla kalmıyor, aynı zamanda geleceğe karşı sorumluluğumuzu da yerine getirmemizi sağlıyor. Gıda üretimi ile çevresel sürdürülebilirliği birlikte düşünmek zorundayız.

Balıkesir'in gelecekteki yeri hakkında neler söylemek istersiniz?

Balıkesir, Türkiye'nin en stratejik şehirlerinden biri haline geliyor. İstanbul, İzmir ve Bursa üçgeninin merkezinde yer alması; güçlü tarım altyapısı, sanayi potansiyeli, limanları ve lojistik avantajlarıyla çok önemli fırsatlar sunuyor.

Son yıllarda sanayi yatırımlarında, ihracatta ve girişimcilik ekosisteminde ciddi bir hareketlilik görüyoruz. Bu gelişimin önümüzdeki yıllarda daha da hızlanacağına inanıyorum.

Balıkesir sadece tarım şehri değil; aynı zamanda sanayi, teknoloji ve turizm alanlarında da büyüyen bir merkez olma yolunda ilerliyor.

Balıkesir'i farklı ve avantajlı kılan hususlar nelerdir?

Balıkesir'in en büyük avantajı çeşitliliğidir. Hem tarım hem sanayi hem de turizm potansiyeline sahip nadir şehirlerden biridir. İki denize kıyısı olması, güçlü ulaşım ağları, gelişen organize sanayi bölgeleri ve nitelikli insan kaynağı önemli avantajlar sunmaktadır.

Ayrıca yaşam kalitesi açısından da yatırımcılar ve çalışanlar için cazip bir şehir olduğunu düşünüyorum.

Balıkesir'in yatırım imkânlarını ve fırsatlarını nasıl değerlendirirsiniz?

Tarım teknolojileri, gıda sanayi, yenilenebilir enerji, lojistik, depolama ve turizm alanlarında çok ciddi fırsatlar bulunuyor. Özellikle katma değerli tarımsal üretim ve gıda işleme alanlarında Balıkesir'in önümüzdeki dönemde daha fazla yatırım çekmesini bekliyorum. Bölgenin gelişen altyapısı ve ulaşım avantajları yatırımcılar

açısından önemli fırsatlar sunuyor.

Bölgeye yatırım yapacak yerli ve yabancı yatırımcılara ne gibi önerileriniz vardır?

Öncelikle bölgenin güçlü olduğu alanları doğru analiz etmelerini tavsiye ederim.

Balıkesir uzun vadeli yatırım düşünenler için önemli avantajlara sahip bir şehir. Tarım, gıda,

enerji ve lojistik sektörlerinde büyük potansiyel bulunuyor. Yerel paydaşlarla güçlü iş birlikleri kuran, sürdürülebilirlik ve teknolojiye yatırım yapan şirketlerin bölgede önemli başarılar elde edeceğine inanıyorum.

Türkiye'nin geleceğinin üretimden geçtiğine inanıyorum. Üreten, ihracat yapan ve katma değer oluşturan şirketlerin ülkemizin kalkınmasında kritik bir rolü var. Aynı zamanda kadınların ve gençlerin ekonomik hayata daha güçlü katılımını çok önemsiyorum. TOBB Kadın Girişimciler Kurulu çatısı altında yürüttüğümüz çalışmalarla daha fazla kadının girişimcilik yolculuğuna çıkmasını destekliyoruz. Balıkesir'in ve ülkemizin geleceğine güveniyoruz. Üretmeye, yatırım yapmaya ve değer oluşturmaya devam edeceğiz.

"Toprağın gücünü geleceğin teknolojisiyle buluşturmak" bizim için sadece bir hedef değil, aynı zamanda bir sorumluluktur. ■

Kazdağları'nın Kuzey Eteğinde Bir İlçe: YENİCE

Çanakkale'nin doğu sınırında, Kazdağları'nın kuzey yamaçlarında konumlanan Yenice, antik çağlardan günümüze uzanan köklü tarihi ve benzersiz coğrafi özellikleriyle Marmara ile Ege bölgelerinin kesişim noktasında yer almaktadır.

Antik dönemde "Agonya" olarak anılan bu stratejik havza, yüzyıllar boyunca ev sahipliği yaptığı farklı medeniyetlerin kültürel mirasını günümüze taşıırken, Yörük ve Balkan göçmenlerinin senteziyle oluşan özgün bir toplumsal dokuya zemin hazırlamıştır. Bölgenin büyük bölümünü kaplayan zengin orman varlığı ve Gönen Çayı'nın beslediği verimli topraklar, ilçenin ekonomik yapısını tarım, madencilik ve hayvancılık ekseninde şekillendirirken; dünyaca ünlü "Yenice Kapyra Biberi" başta olmak üzere bölgeye has gastronomi unsurları ilçenin kimliğini tamamlamaktadır.

Bu çalışma; Yenice'nin tarihsel evrimini, coğrafi ve demografik yapısını, kültürel dinamikleri ile ekonomik potansiyelini nesnel ve bütüncül bir yaklaşımla ele almaktadır.

Çanakkale'nin güneydoğusunda, Kazdağları'nın kuzey eteklerinde yer alan Yenice; geniş orman varlığı, verimli ovaları, çok katmanlı tarihi ve güçlü kırsal yaşam kültürüyle öne çıkan bir ilçedir.

Yüzölçümü bakımından Çanakkale'nin en büyük ilçesi olan Yenice, bugün de doğa, tarım ve gelenek üçgeninde şekillenen kimliğini korumaktadır. 2025 verilerine göre ilçe nüfusu yaklaşık 30 bindir; bu yapısıyla, Yenice'nin hâlâ güçlü bir kırsal yerleşim karakteri taşıdığını göstermektedir.

Yenice, coğrafi olarak Çanakkale'nin en doğusunda yer alır ve Balıkesir ile komşudur. İlçenin en büyük şansı (ve belki de en büyük sırrı), Kazdağları (İda Dağı) silsilesinin kuzey eteklerinde konumlanmış olmasıdır. İlçe merkezi, etrafı yüksek dağlarla çevrili bir çanak içindedir. Bu coğrafi konumu sayesinde Yenice'nin ik-

limi tam bir sentezdir; ne Ege'nin yakıcı sıcaklığı ne de Marmara'nın nemli havası baskındır. Orman varlığı bakımından Türkiye'nin en zengin bölgelerinden biri olan Yenice, meşe ve çam ormanlarıyla kaplıdır. İçinden geçen Gönen Çayı ve onu besleyen kollar, bölgeye hayat veren ana damarlardır.

Yenice ekonomisinin bel kemiği tartışmasız tarım ve hayvancılıktır. Ancak Yenice dendiğinde akla gelen tek bir şey vardır: Yenice Kapyra Biberi. Türkiye'nin en kaliteli, en aromatik ve en etli kırmızı biberleri bu topraklarda yetişir. "Kırmızı Altın" olarak adlandırılan bu biber, ilçenin ihracat lokomotifidir.

Bunun yanı sıra ormancılık faaliyetleri, tütün tarımı ve son yıllarda gelişen madencilik (kurşun, çinko, feldispat) ekonomi içinde önemli bir yer tutar. Hayvancılık özellikle süt ve süt ürünleri ile bölge ekonomisini sırtlamaktadır

Antik Çağlardan Günümüze Yenice'nin Tarihi

Yenice'nin tarihi, bugünkü ilçe merkezinden daha geniş bir coğrafi havza-ya bakılarak okunmalıdır. Kaymakamlık verilerine göre ilçenin bulunduğu bölgede yapılan arkeolojik çalışmalar, bu alanın Cilalıtaş Devri'nden itibaren iskan gördüğünü ortaya koymaktadır.

Bölge; Bitinler, Aşşuvalılar, Truvalılar, Hititler, Luviler, Dorlar, Lidyalılar, Persler, Bergama Krallığı, Roma ve ardından Bizans hâkimiyet sahasında kalmıştır. Bu tablo, Yenice'nin yalnızca bir kırsal yerleşim değil, tarih boyunca farklı uygarlıkların temas alanı olduğunu göstermektedir.

Türk hâkimiyeti bakımından dönüm noktası 11. yüzyıldır. Resmî kayıtlara göre bölge 1080'de Türkiye Selçuklu Devleti döneminde fethedilmiş, 1081'de Çaka Bey etkisine girmiş, Haçlı Seferleri sonrasında yeniden Bizans'a geçmiş, daha sonra Selçuklular yeniden böl-

gede hâkimiyet kurmuştur. 2. Kılıç Arslan döneminde Türkmen ve Yörük yerleşimleri artmış; konar-göçer yaşamdan yerleşik tarımsal hayata geçiş başlamıştır. 14. yüzyıl başında ise yöre önce Karesi Beyliği'nin, ardından Osmanlı Devleti'nin sınırlarına dahil olmuştur.

Bugünkü ilçe merkezinin tarihi gelişimi daha yenidir. Kaymakamlık ve Kültür ve Turizm kaynakları, Yenice'nin ilk çekirdeğinin 19. yüzyıl başlarında bir köy olarak oluştuğunu, ilk yerleşenlerin Kınık boyunun Kızıl Keçeli grupları olduğunu belirtmektedir.

Yenice, 1936'ya kadar Balıkesir'in Gönen ilçesine bağlı bir köyken 15 Haziran 1936 tarihli 3012 sayılı Kanun ile ilçe yapılarak Çanakkale'ye bağlanmıştır. 18 Mart 1953'te yaşanan yıkıcı deprem sonrasında ise ilçe merkezi bugünkü yerine taşınmıştır. Bu nedenle Yenice'nin modern tarihi, yalnızca idari gelişimle değil, afet sonrası yeniden kurulan bir hayatla da okunur.

Coğrafi Özellikler ve Doğal Yapı

Yenice, Çanakkale ilinin güneydoğusunda yer alır. Resmî verilere göre ilçenin yüzölçümü 1.417 km², rakımı ise 255 metredir. Doğusunda Balıkesir'in Gönen

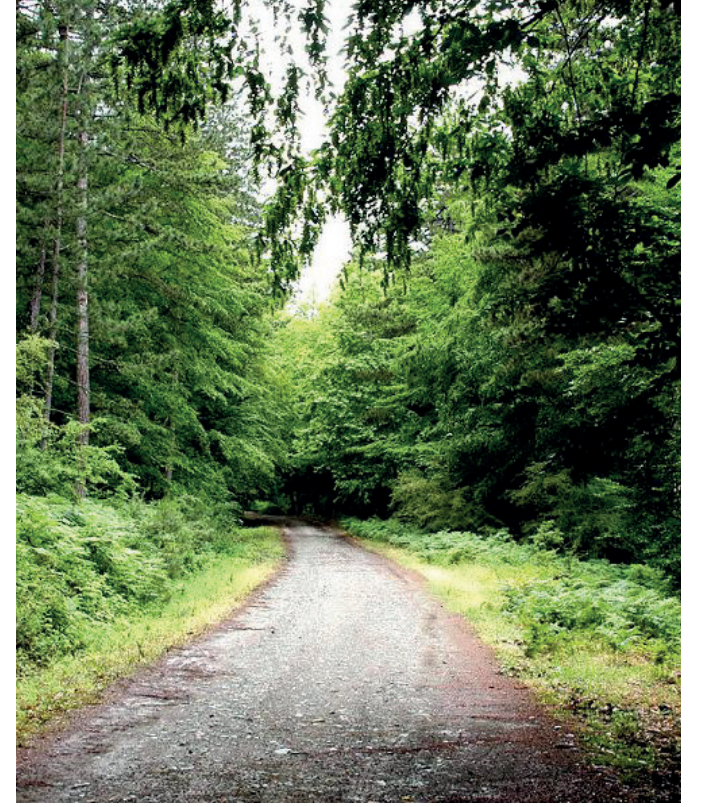
ve Balya ilçeleri, güneyinde ise Edremit, batısında Çanakkale Çan ve Bayramiç ilçeleri, kuzeyinde ise Biga bulunur. İlçenin arazisi Biga Yarımadası karakteri gösterir; yani çok yüksek olmayan fakat dalgalı ve engebeli alanlardan oluşur. Aladağ, Sakar Dağı ve Güre Dağı çevrede öne çıkan yükseltilerdir. Yenice ve Agonya ovaları ise hem yerleşim hem üretim açısından ilçenin doğal omurgasını oluşturur.

Yenice'nin en çarpıcı coğrafi niteliği orman varlığıdır. Kaymakamlık verileri ilçenin yaklaşık yüzde 70'inin ormanlarla kaplı olduğunu belirtirken, Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlı Yenice Orman İşletme Müdürlüğü de kendi sorumluluk alanının yüzde 82,4'ünün ormanlık alan olduğunu kaydetmektedir. Bu yoğun orman dokusu, ilçeyi sadece doğal güzellik açısından değil, ekolojik çeşitlilik bakımından da özel kılar. Akdeniz, Karadeniz ve kara iklimlerinin geçiş etkisiyle oluşan mikroklima sayesinde kızılçamdan kayına, gürgenden ıhlamura kadar çok farklı türler bir arada görülebilir. Ayrıca endemik Kazdağı Göknarı da bu coğrafyanın en kıymetli doğal simgelerinden biridir.

İlçenin iklimi de bu geçiş coğrafyasına uygundur. Yenice'nin iklimi, Akdeniz, Karadeniz ve kara ikliminin karışımı olan Marmara iklimi özellikleriyle tanımlanır. Bu durum hem bitki örtüsünü zenginleştirir hem de tarımsal ürün desenini çeşitlendirir. Kısacası Yenice'de doğa, sadece manzara değil; ekonomiyi, yemek kültürünü ve günlük hayatı belirleyen asli unsurdur.

Kültürel ve Geleneksel Özellikler

Yenice'nin kültürel dokusu, kırsal yaşamın sürekliliği

ile tarihsel katmanların birleştiği bir yapı gösterir. İlçede geleneksel kıyafetler, ev içi üretim kültürü, tarımsal araç-gereçler, el dokumaları ve çeyiz geleneği gibi unsurlar hâlâ kültürel hafızanın önemli parçalarıdır.

Bunun en somut göstergelerinden biri Yenice Etnografya Müzesi'dir. 1997'de açılan müzede tarım aletleri, yöresel kıyafetler, mutfak eşyaları, bakır ve toprak kaplar, el dokuması halı-kilimler ve çeyiz sandıkları sergilenmektedir. Müze, ilçenin kültürünü vitrine çıkaran küçük ama çok kıymetli bir hafıza mekânıdır.

Yenice'de toplumsal hayatın canlı unsurlarından biri de şenlik ve ortak katılım kültürüdür. Kaymakamlığın 2025 Bahar Şenlikleri duyurusunda doğa kampı, film gösterimleri, konserler, uçurtma şenliği, halk oyunları, bisiklet turu, paraşüt ve endurokros gösterileri gibi etkinlikler yer almaktadır. Bu, Yenice'nin kültürel yaşamının yalnızca geçmişe dönük bir folklor değil, güncel ve yaşayan bir toplumsal zemin olduğunu gösterir. Aynı şekilde 2018'de düzenlenen Öğrenme Şenlikleri ve Bindallı Yarışması da ilçede geleneksel giyim ve sahne kültürünün canlı tutulduğunu ortaya koymaktadır.

Bu kültürel yapı, Yenice'de "köy hayatı"nın basit bir gündelik pratik olmaktan çıkıp kimlik üreten bir unsur haline geldiğini gösterir. Tarla, orman, yayla, hayır yemeği, düğün, halk oyunu ve bindallı; ilçede birbirinden kopuk öğeler değil, aynı bütünün parçalarıdır. Yenice'yi özgün kılan da biraz budur: kültür burada müzede saklanan değil, hayatta dolaşan bir şeydir.

Turistik Unsurlar

Yenice Ormanları ve Kazdağı Ekosistemi

Yenice'nin en güçlü turistik değeri doğasıdır. Yenice; doğa yürüyüşü, doğa fotoğrafçılığı, dağ bisikleti, motokros ve yamaç paraşütü için uygun bir destinasyon olarak öne çıkmaktadır. Özellikle orman dokusunun yoğunluğu, ilçe-yi klasik gezi rotalarından ayırıştıran başlıca unsurdur.

Seyvan Köyü'ndeki İssız Cuma Camii

İlçenin en dikkat çekici tarihî yapılarından biri Seyvan Köyü sınırlarındaki İssız Cuma Camii'dir. Bu yapı, yörenin en erken tarihli camisi olarak tanıtılmakta; 1335 civarında yaptırıldığı rivayet edilen, tamamen ahşap bir yapı olduğu belirtilmektedir. Bu yönüyle İssız Cuma Camii, Yenice'nin yalnızca antik değil, erken dönem Türk-İslam mirası bakımından da önemli bir durak olduğunu gösterir.

Yenice Etnografya Müzesi

Turistik değerler içinde kültürel hafızayı en doğrudan temsil eden yer Yenice Etnografya Müzesi'dir. Burada sergilenen tarım aletleri, kıyafetler, mutfak eşyaları ve dokumalar, ziyaretçiye Yenice'yi sadece "görülecek" değil, "anlaşılacak" bir yer olarak sunar. Özellikle kırsal kültürün gündelik nesneler üzerinden okunması bakımından müze, ilçenin karakterini tamamlayan önemli bir duraktır.

Hıdırlar Kaplıcası ve Alternatif Turizm

Yenice, alternatif turizm olanakları bakımından da dikkat çekmektedir. Hıdırlar Köyü'nde bulunan kaplıcanın da Yenice'de doğa turizminin yanı sıra termal turizm potansiyelinin de bulunduğunu göstermektedir.

Büyük Agonya Köprüsü

Büyük Agonya Köprüsü, Çanakkale'nin Yenice ilçesinde, Agonya yöresinin tarihî ulaşım güzergâhını hatırlatan önemli yapılardan biridir. Günümüzde yörede geçmişten günümüze uzanan ulaşım kültürünün bir parçası olarak dikkat çeken köprü, Agonya'nın doğal ve tarihî dokusuyla birlikte ziyaretçilere bölgenin geçmişine dair izler sunar. Yenice'nin zengin ormanları ve kırsal peyzajı içerisinde yer alan Büyük Agonya Köprüsü, bölgenin kültürel mirasını keşfetmek isteyenler için görülmeye değer duraklardan biridir. ■

Yenice'nin Gastronomi Kimliği

Yenice'nin gastronomisi, deniz kıyısındaki Çanakkale ilçelerinden farklı olarak daha çok kırsal üretim, bakliyat, hayvansal ürünler ve sebzeçilik üzerinden şekillenir. Akademik çalışmalarda ilçe için öne çıkan yöresel yemek "Bakla Keşkeği" olarak kaydedilmiştir. Aynı çalışmada Yenice'de yetişen kırmızı biberin coğrafi işaretli bir gastronomik değer olduğu özellikle vurgulanmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Çanakkale mutfağı tanıtımında da "Yenice'nin kopya biberini tatmadan" ilçeden ayrılmamak gerektiği belirtilir.

Yenice Kırmızı Biberi

Yenice mutfağında bazen bir yemekten çok bir malzeme konuşulur; işte Yenice Kırmızı Biberi tam olarak böyledir. Türk Patent belgesine göre, konik şekilli, etli, parlak kırmızı renkli ve yüksek şeker içeriğine sahip bir yağlık biberdir; taze, salçalık ve konservelik olarak tüketilir. Bu tanım, yörede biberin yalnızca sofralık değil, kışlık mutfak kültürünün de merkezinde yer aldığını gösterir. Dolayısıyla Yenice'de biber, közlenmiş meze, kahvaltılık sos, salça ve konserve ekseninde değerlendirilen temel bir lezzet unsurudur. Eğer bunu bir "yerel tat" olarak tarif etmek gerekirse, en yalın biçimiyle közlenmiş Yenice kırmızı biberi; zeytinyağı, az sarımsak ve tuzla hazırlanır, kabukları soyulan biberler dilimlenip sade biçimde servis edilir. Asıl gösterişi tarifte değil, hammaddenin kalitesindedir.

Bakla Keşkeği

Bakla Keşkeği, Yenice'nin yazılı kaynaklarda adı en net biçimde geçen yerel yemeğidir. Akademik yemek haritasında doğrudan Yenice ile eşleştirilmiştir. Tarif kaynaklarında bu yemek için temel malzeme olarak kuru bakla ve kuzu eti öne çıkar; bazı anlatımlarda defne yaprağı ve karabiber de kullanılır. Hazırlanışta et önce haşlanır, kuru bakla et suyunda yumuşatılır ve ezilerek keşkeğe benzer yoğun bir kıvam elde edilir. Ardından etle birleştirilip kısa süre fırınlanır ya da dinlendirilerek servis edilir. Bu yönüyle Bakla Keşkeği, klasik buğday keşkeğinden ayrılır; Yenice'nin tarımsal ürün deseniyle uyumlu, bakla temelli bir yerel yorumdur.

Hayır ve Toplu Yemek Kültürü

Çanakkale mutfak kültüründe keşkek, özellikle köy hayırlarıyla özdeşleşmiş bir yemektir. Yenice'nin kırsal ve topluluk temelli yapısı düşünüldüğünde bu gelenek ilçede de güçlü bir karşılık bulur. Bu nedenle Yenice gastronomisini yalnızca restoran menüsüyle değil; hayır yemeği, düğün sofrası ve köy buluşmalarıyla birlikte okumak gerekir. Burada yemek, karın doyurmaktan çok birlik duygusunu tazeler. ■

Ege'nin Derinliklerinde Sanat ve Mitolojiyi Hissedin: Gömeç Su Altı Heykel Galerisi

Kuzey Ege'nin serin ve gizemli suları, Balıkesir'in Gömeç ilçesi açıklarında artık sadece balıklara, deniz yıldızlarına veya resiflere değil; yüzlerce yıllık efsanelere, mitolojik kahramanlara, yenilmez pehlivanlara ve edebiyatımızın unutulmaz isimlerine ev sahipliği yapıyor. Klasik bir tatil anlayışının ötesine geçmek ve maviliğin içinde süzülürken sanatın kalbine dokunmak isteyenler için "Gömeç Su Altı Heykel Galerisi", benzersiz bir cazibe merkezi olarak suların altında nefes kesici bir uyanış vadediyor.

Gömeç Su Altı Heykel Galerisi'nin hikayesi, Balıkesir'de alternatif turizmi geliştirmek ve turizm sezonunu on iki aya yayarak bölgeye yüksek gelir getirici yeni bir soluk kazandırmak amacıyla 2020 yılında atılan güçlü bir adımla başladı. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, Burhaniye, Gömeç ve Marmara Belediyeleri ile Burhaniye Ticaret Odası, Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) ve Bandırma On-yedi Eylül Üniversitesi'nin imzaladığı protokolle hayata geçirilen bu dev proje, dalış tutkunlarını sanatla ve deniz doğasıyla aynı noktada buluşturuyor.

Küratörlüğünü Özlem ve Hakan Şengönül'ün üstlendiği, 2021 ve 2022 yıllarında düzenlenen uluslararası sempozyumlar dizisiyle hayata geçirilen bu galeri, sıradan bir serginin çok ötesinde bir vizyona sahip. Coğrafi işaretli Marmara mermerinin, dünyanın dört bir yanından gelen usta heykeltıraşların ellerinde titizlikle şekillenmesiyle doğan eserler, Ege'nin derin maviliklerine emanet edilerek zamanın donduğu büyüleyici bir su altı sanat parkına dönüşüyor.

İki Farklı Koy, İki Büyülü Hikâye: Denizin Altındaki Sanat Köyleri

Gömeç Su Altı Heykel Galerisi, tek bir konseptin sınırlarına sıkışmak yerine dalgıçlara yetkinlik seviyelerine göre özel olarak tasarlanmış, iki farklı koyda iki ayrı destansı dünyanın kapılarını aralıyor.

Marmara Adası'nın dünyaca ünlü ve coğrafi işaretli mermerleri, usta sanatçıların ruhuyla yepyeni formlara kavuştu. Suyun dingin ve zamanı yavaşlatan yapısıyla birleşen bu eserler, ziyaretçilerine âdeta mitolojik bir rüyanın içinde yüzme fırsatı sunuyor.

2021 yılının Mayıs ve Haziran aylarında düzenlenen birinci sempozyumda 21 farklı ülkeden 127 heykeltıraşın başvurduğu ve alanında uzman jürilerin titizlikle seçtiği bu eserler, şehrin kültürel hafızasını sular altına taşıyor. Kıydan çok uzaklaşmadan, 13 ile 18 metre arasında değişen, nispeten sığ ve davetkâr bir derinlikte konumlandırılan Balıkesir'in Değerleri konsepti ile Tilki Koyunda oluşturulan bu ilk galeri, başlangıç seviyesindeki 1 yıldızlı dalgıçların bile güvenle gezebileceği büyüleyici bir parkur sunuyor.

Su altında süzülürken bir anda Çanakkale Destanı'nın unutulmaz ismi Koca Seyit ile karşılaşabilir, Türk güreşinin efsanesi Kurtdereli Mehmet Pehlivan'ın heybetine tanık olabilir, Kazdağları'nın masalsı figürü Sarıkız'a selam verebilir ve Türk edebiyatının usta kalemi Ömer Seyfettin'in hatırasını saygıyla anabilirsiniz.

Bu galeriden biraz daha derinlerde Gemi Yatağı Koyu'nda yer alan Aeneas Rotası Galerisi, İda'dan Roma'ya konseptiyle dalış tutkunlarını karşılıyor. 2022 yılındaki ikinci sempozyumda, 39 farklı ülkeden gelen 189 eser başvurusu arasından süzülüp gelen heykeller, 20 ile 22 metre derinlikte 2 yıldızlı dalgıçları bekliyor.

Avrupa Konseyi tarafından tescillenen ve Türkiye'den başlayan ilk arkeolojik deniz kültür rotası olan "Aeneas Rotası", bu koyun zemininde adeta yeniden yazılıyor. Tanrıların emriyle alevler içindeki Troya'dan yola çıkan Truvalı kahraman Prens Aeneas'ın; İda Dağı'nı (Kazdağları) aşarak Antandros'a gelmesi, buranın meşhur keresteleriyle gemilerini inşa edip maceraya atılması ve nihayetinde Roma İmparatorluğu'nun tohumlarını atacağı Lavinium kentini kurmasının hikâyesi suyun altında sanatla bütünleşiyor.

Dalış sırasında Medusa, Pegasus, Paris, Afrodite ve Rüzgâr Tanrısı gibi mitolojik figürlerin heykelleri arasında dolaşırken, zamanın ve mekânın sınırlarının kaybolduğu hissediliyor.

Doğaya Nefes, Turizme Can Suyu: Su Altının Yeni Ekolojik Sığınakları

Gömeç Su Altı Galerisi, sadece estetik bir şölen sunmakla kalmıyor, Ege'nin hassas ekosistemine adeta bir hayat öpücüğü de veriyor. Projenin ekolojik temelini oluşturmak adına, 2021 yılının Ocak ayında dökümleri tamamlanan ve ağırlıkları 3.6 ile 4.8 ton arasında değişen devasa beton resif ve kapanlar hazırlanarak aynı yılın Ekim ayında, kıydan yaklaşık 300 metre açıkta ve 18 ila 25 metre derinliklere tam 220 adet yapay resif büyük bir titizlikle yerleştirildi.

Dünya Şelli

Bu hummalı çalışmanın su altı dünyasındaki geri dönüşü ise bu resiflerin kısa sürede deniz canlıları için güvenli birer yuvaya, üreme alanına ve beslenme noktasına dönüşmesidir. Böylece su altındaki flora ve fauna zenginleşiyor, biyolojik çeşitlilik hızla artıyor ve habitat kaybının önüne geçiliyor. Bu korunaklı yapılar nesli tükenmekte olan türler için can simidi olurken, artan deniz popülasyonu sayesinde Ege ve Marmara'nın en büyük kabuslarından biri olan müsilaj sorununun da ekolojik ve doğal yollarla engellenmesi hedeflendi.

Şampiyonun Gözünden Su Altı Büyüsü: Şahika Ercümen'in İzinde

Böylesine özel bir projenin açılışı da elbette ismine yaraşır bir şekilde, dünya çapında bir başarı öyküsüyle taçlandırılmalıydı. 28 Ekim 2019 tarihinde Mersin Gilin-

rünüyor" diyerek, bu eşsiz serginin hem profesyonel hem de amatör dalgıçlar için ne kadar baştan çıkarıcı olduğunu tüm dünyaya ilan etti.

Yıl Boyu Kesintisiz Dalış Macerası: Geleceğin Cazibe Merkezi

Gömeç Su Altı Heykel Galerisi projesinin arkasındaki temel vizyon, Kuzey Ege turizmini yalnızca yaz aylarının sıcak günleriyle sınırlı kalmaktan kurtarmaktır. Su altı turizmi ve sportif dalış, iklim şartlarından daha az etkilenen yapıyla turizm sezonunu 12 aya yayabilen, bölge ekonomisine yüksek katma değer sağlayan ve uluslararası ilgiyi üzerine çeken eşsiz bir alternatif.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve proje paydaşları, galeriyi batırıp işi orada bırakmadı; sürdürülebilirliği sağla-

dire Mağarası'nda paletsiz kategoride tek nefeste 100 metreye dalarak kırılması güç bir dünya rekoruna imza atan Milli Sporcumuz Şahika Ercümen, Gömeç Su Altı Heykel Galerisi'nin ilk sürpriz ziyaretçilerinden biri oldu.

Balıkesir Valisi, Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı ve ilçe belediye başkanlarının katılımıyla gerçekleştirilen organizasyonda sulara gömülen şampiyon sporcu, sudan çıktığında hissettiği büyülenmeyi gizleyemedi. Heykellerin suyun altındaki atmosferiyle nasıl bütünleştiğini bizzat deneyimleyen Ercümen, "Açıkçası ben burasını görünce çok etkilendim. Balıkesir'in değerleri ve mitolojik karakterler çok güzel olmuş. İDA'dan Roma'ya diyoruz. Heykeller suyun altında çok daha cazibeli gö-

mak adına çok yönlü stratejiler geliştirdi. Nitekim 2024 yılı itibarıyla faaliyete geçirilen "Gömeç Dalış Köyü", bu vizyonun en somut ve başarılı meyvelerinden biri olarak dalış tutkunlarına eğitim, konaklama ve profesyonel rehberlik hizmetleri sunan yeni bir cazibe merkezi haline geldi. Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı'nın da belirttiği gibi, Ayvalık'taki dünyaca ünlü kırmızı mercanların korunması çalışmalarından Gömeç'teki 115 kilometrelik resif ve heykel rotalarına kadar uzanan bu vizyon, Balıkesir'i adım adım küresel dalış sporlarının başkenti yapmaya hazırlıyor. Siz de turizmi sadece plajda güneşlenmekten ibaret görmüyorsanız, Gömeç'in gizemli suları keşfedilmeyi bekleyen bir sanat ve doğa şöleni olarak sizi çağırıyor. ■

Dünyada ve Türkiye'de Dalış Turizminin Serüveni

İnsanoğlunun sınırları aşma ve bilinmeyi keşfetme arzusu, su altı dünyasını zamanla sadece bir macera olmaktan çıkarıp, milyar dolarlık devasa bir sektöre dönüştürdü.

Su altı dünyasının kapıları, aslına bakarsanız insanlık için çok uzun süre kapalı kaldı. Dalış sporunun ticarileşme adımları ilk olarak 1930'larda atılmaya başlasa da, sektör asıl büyük sıçramasını 1967 yılından itibaren gerçekleştirmiş ve olağanüstü bir hızla gelişmiştir. Başlangıçta yalnızca fiziksel sınırlarını zorlamak isteyen kısıtlı sayıdaki "maceracının" tekelinde olan bu ekstrem spor, zamanla kabuk değiştirerek tropikal ve ılıman destinasyonlarda aranan, popüler bir tatil ve boş zaman aktivitesi haline gelmiştir.

1970'lerin sonlarına gelindiğinde, kitle turizminin yarattığı kontrolsüz yapılaşma, çevresel tahribat ve kalabalıklardan bunalan gezginler için yeni bir çıkış yolu

aranmaya başlandı. İşte bu noktada, doğal ve kültürel kaynakları merkezine alan, çevreye duyarlı "alternatif turizm" kavramı doğdu. Bu akım, dalış turizmi gibi özel ilgi alanlarına altın çağını yaşattı. Artık turistler sadece kumda güneşlenmek değil, gittikleri bölgenin doğasıyla derin, sürdürülebilir ve aktif bir etkileşim kurmak istiyordu.

Bu dönüşümün en büyük mimarı hiç şüphesiz uluslararası geçerliliği olan sertifikasyon sistemlerinin (PADI, CMAS vb.) kurulması olmuştur. Bu sistemler sayesinde eğitim standartları evrenselleşmiş, dalış sporu güvenli bir zemine oturarak kitlelere yayılmıştır.

Bugün kış turizminden sonra en hızlı büyüyen spor turizmi çeşitlerinden biri olan bu alan, her yıl bir milyondan fazla yeni sertifikalı dalıncıyı su altı ailesine katmaktadır. Öyle ki, değişen trendler ve artan çevre bilinci sayesinde küresel dalış turizmi pazarının 2024 yılı

itibarıyla 4,06 milyar dolarlık bir hacme ulaştığı ve büyümeye devam edeceği öngörülmektedir.

Türkiye'nin Derinliklerinde Uyanan Tarih

Anadolu kıyıları, binlerce yıl boyunca Doğu ile Batı'yı birbirine bağlayan ticaret gemilerine ev sahipliği yaptı. Navigasyon cihazlarının olmadığı çağlarda kıyılara yakın seyreden sayısız gemi; fırtınalar, hortumlar veya görünmeyen kayalıklar yüzünden Akdeniz ve Ege'nin serin sularına gömüldü. Bu trajik kazalar, yüzyıllar sonra Türkiye kıyılarını dünya su altı arkeolojisi ve dalış turizmi için eşsiz bir çekim merkezi haline getirdi.

Türkiye'de dalışın alternatif bir turizm modeli olarak devlet politikalarına yansması, Devlet Planlama Teşkilatı'nın 1985-1989 yıllarını kapsayan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda kitle turizmi yerine "bireysel turizm" desteklenmesi gerektiği vurgusuyla filizlenmiş, tam anlamıyla "alternatif turizm" kavramı ise Onuncu Kalkınma Planı'nda (2014-2018) başköşeye yerleşmiştir. Ancak sularımızdaki asıl uyanış, arkeolojik keşiflerle başlamıştır.

Türkiye'de su altı arkeolojisinin miladı, 1960 yılında Antalya Finike'de yabancı ekiplerce başlatılan Tunç Devri'ne ait Gelidonya Batığı kazısıdır. Bu kazıyı, 1967-1969 yılları arasında Turgutreis Yassıada, 1979'da Serçe Limanı Cam Batığı kazıları izlemiştir. Ancak tüm dünyanın gözünü Türkiye'ye çeviren olay ise 1982 yılında efsanevi sünger avcısı Mehmet Çakır'ın Kaş açıklarında Uluburun Batığı'nı keşfetmesi olmuştur. 1984 yılında başlayan ve 20. yüzyılın en büyük on keşfinden biri sayılan bu kazı, Türk sularının ne denli büyük bir hazine sakladığını tüm dünyaya göstermiştir.

Yabancı ekiplerin öncülüğünde başlayan bu serüven, bugün Türk bilim insanları, balıkadamları ve dalış eğitimleri tarafından gururla sürdürülmektedir. Sadece bilimsel kazılarla sınırlı kalmayan bu gelişim, zamanla ciddi bir turizm altyapısı yaratmıştır.

2018 yılı verilerine bakıldığında, Türkiye'de yerli ve yabancı turistlere hizmet veren 254 aktif dalış merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerin en büyük yükünü 83 tesis ile Akdeniz, 75 tesis ile Ege ve 71 tesis ile Marmara Bölgesi çekmektedir.

Geldiğimiz bu noktada; Kaş'ın tarihi batıklarından Ayvalık'ın kırmızı mercanlarına, Çanakkale'nin destansı savaş gemisi enkazlarından Gömeç Su Altı Galerisi'nin Marmara mermeriyle şekillenmiş mitolojik heykellerine kadar Türkiye, su altı sevdalıları için adeta bitmek bilmeyen bir masal kitabına dönüşmüştür.

Su altı dalış turizmi, bugün artık sadece bir hobi değil; denizlerimizi koruyan, tarihimizi gün yüzüne çıkaran ve maviğin kalbinde yepyeni bir ekonomi yaratan güçlü bir vizyondur. ■

Çanakkale'nin Kalbinde Atan Bir Tarih: Aynalı Çarşı

Çanakkale Boğazı'nın serin rüzgârları yüzünüze çarparken, burnunuza sadece denizin kokusu değil, asırların kahramanlık destanları ve köklü bir tarihin mistik kokusu da gelir. Bu eşsiz coğrafya, her bir köşesinde ayrı bir hikâye barındıran, zamanın durduğu adeta bir açık hava müzesi gibidir. Ancak bu tarihi şehrin ruhuna dokunan, dudaklardan dökülüp nesilden nesile aktarılan öyle hüznü ve meşhur bir ezgi vardır ki, duyduğunuz an sizi bambaşka diyarlara götürür. İşte dillerden düşmeyen o meşhur türkünden dolayı Çanakkale'ye adım atan ziyaretçilerin ilk görmek istedikleri mekânların en başında efsanevi Aynalı Çarşı gelmektedir.

Aynalı Çarşı, sadece taş duvarlardan ibaret sıradan bir yapı değil, şehrin damarlarında dolaşan o tarihi melodinin adeta ete kemiğe bürünmüş halidir. Hepimizin bildiği, dinlerken tüylerimizi diken diken eden o destansı türkünde adı geçen Aynalı Çarşı'nın tam da bu tarihi mekân olduğu düşünülmektedir. Kültür turizminin en canlı ve merak uyandıran duraklarından biri olan bu yapı, geçmişle bugünü kusursuz bir uyumla harmanlayarak ziyaretçilerine eşsiz bir atmosfer sunar. Kente gelen misafirleri yaklaşık 130 yıllık köklü ve sarsılmaz

bir geçmişle selamlayan çarşı, Çanakkale'nin en eski alışveriş merkezi olma unvanını da omuzlarında gururla taşımaktadır.

Bir gezi dergisinin sayfalarını çevirirken hissettiğiniz o keşfetme arzusu gibi, Aynalı Çarşı'nın kapısından içeri adım attığınız anda da tarihi dokunun o büyüleyici aurası sizi anında sarıp sarmalayacak. Hazırsanız, kelimelerin, efsanelerin ve yıllara meydan okuyan kırmızı taşların rehberliğinde, Çanakkale'nin turizm gelişimin-

de büyük rol oynayan kültürel mirasın en nadide incilerinden birine doğru unutulmaz bir yolculuğa çıkıyoruz. Kulaklarınızda o tanıdık melodi, kalbinizde tarihe duyulan saygıyla bu eşsiz serüvene ortak olun!

Geleneksel Alışverişin Renkli Dünyası

Çanakkale merkezinde, Kemalpaşa Mahallesi'nin tam kalbinde yer alan bu tarihi doku, 2007 yılında Çanakkale Belediyesi tarafından titizlikle restore edilerek yeniden hayat bulmuştur. Çarşıdan içeri adımınızı attığınız anda, geçmişin mistik kokusuyla modern zamanın dinamizmi birbirine karışır. Tarihi atmosferin altında sıralanan dükkânlar, kentin ruhunu yansıtan hazinelerle doludur.

Aynalı Çarşı'nın renkli tezgâhlarında keşfedebileceğiniz:

- Çanakkale'ye özgü el emeği göz nuru hediyeelik eşyalar.
- Kentin toprağından hayat bulan geleneksel seramikler.
- Tarihi dokuyu evinize taşıyacak detaylı minyatürler.
- Usta ellerden çıkma, birbirinden değerli tesbihler.
- Destansı savaşları betimleyen etkileyici yağlı boya tasvirler.

Turistlerin yoğun ilgisini çeken bu otantik alışveriş merkezi, sadece bir geçiş noktası değil, yaşanması gereken bir kültürel deneyimdir. Çanakkale gezinizde, o meşhur türküyü mırıldanarak kırmızı taşlı kapıdan içeri

girmeyi ve tarihin aynasından yansıyan bu eşsiz güzel-likleri keşfetmeyi sakın unutmayın!

Kırmızı Taşlara Kazınan Üç Dilli Tarih

Yaklaşık 130 yıllık köklü bir maziye sahip olan Aynalı Çarşı, kentin en eski alışveriş merkezi olarak ziyaretçilerini selamlıyor. Çarşının en görkemli ve merak uyandıran kısımlarından biri, hiç şüphesiz günümüze kadar o ilk günkü büyüyle erişebilen orijinal kapısı ve eşsiz kitabesidir. Bu tarihi kapıdan adınızı atmadan önce durup başınızı yukarı kaldırdığınızda, adeta zamanın durduğu büyüleyici bir sanat eseriyle karşılaşıyorsunuz.

Mimarinin zarif dokunuşlarını yansıtan bu giriş bölümü, özenle işlenmiş detaylara sahiptir:

- Çarşının ana girişi, dikkat çekici kırmızı taştan inşa

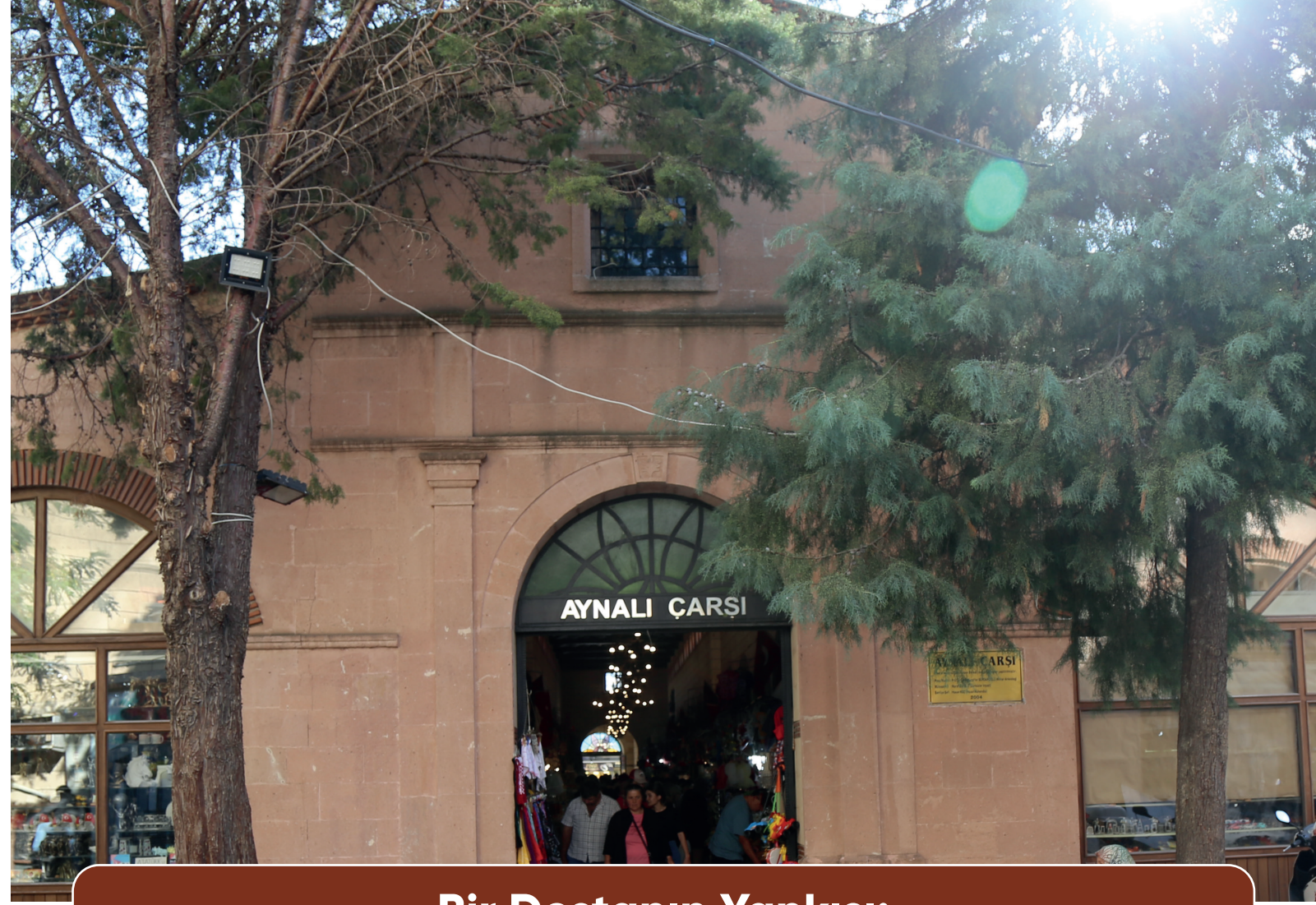
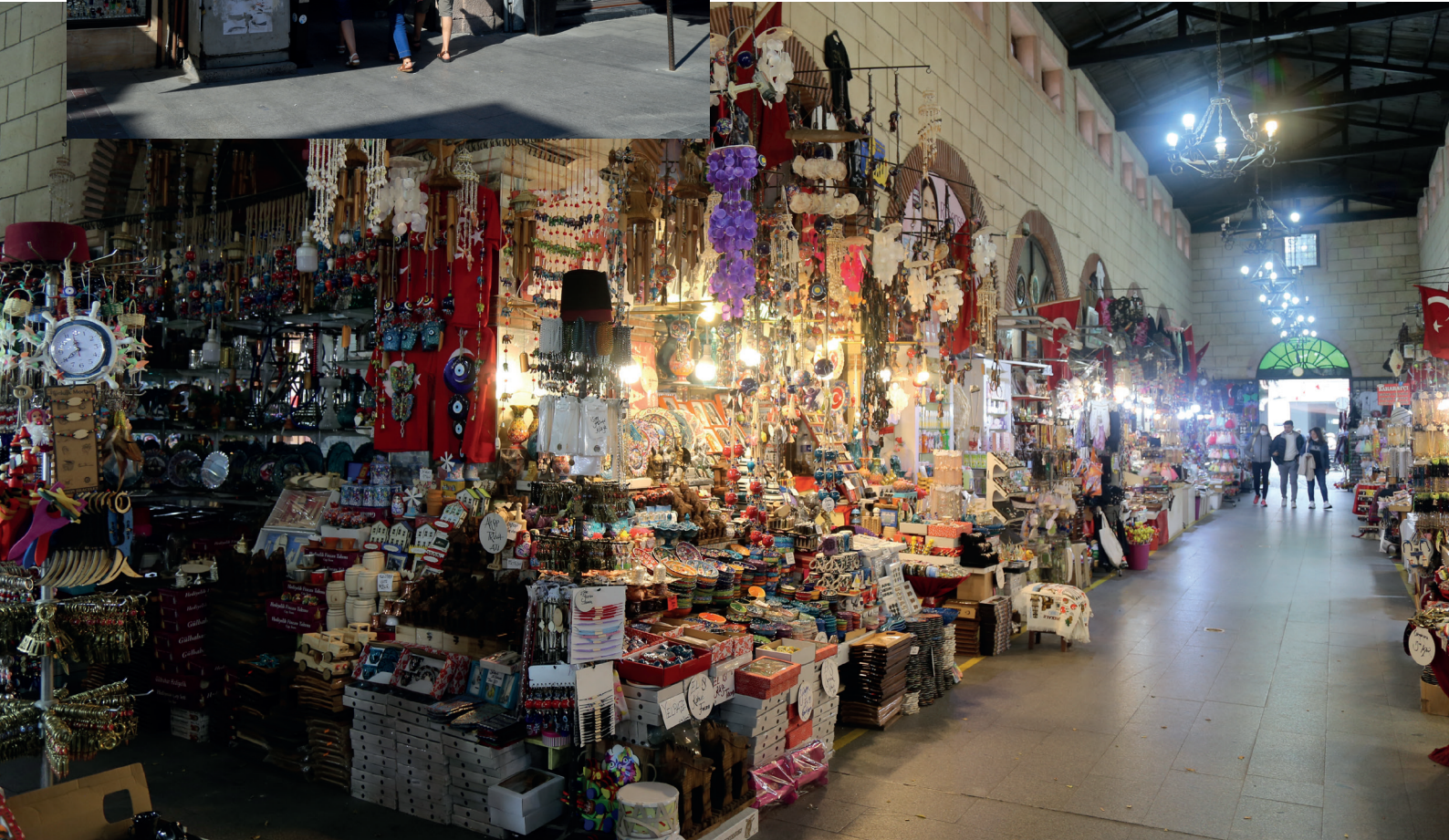
edilmiş görkemli ve kemerli bir kapıdan oluşmaktadır.

- Mimari zarafetin ince bir yansıması olarak, bu kemerin tam ortasında bulunan kilit taşı, muazzam bir işçilikle kabartma çiçek desenleriyle süslenmiştir.
- Kemerin hemen üstünde yer alan kitabe, çarşının geçmişi hakkında bize bilgi veren en önemli belgedir.

Sadece estetik bir harika olmakla kalmayan bu anıtsal giriş, aynı zamanda Çanakkale'nin çok renkli tarihini fısıldayan bir zaman çizelgesidir. Kitabenin en çarpıcı özelliklerinden biri, kentin o dönemdeki kozmopolit yapısını ve kültürel ahengini kanıtlarmışçasına Osmanlıca, İbranice ve Fransızca olmak üzere tam üç farklı dilde kazınmış olmasıdır.

İlginç ve bir o kadar da şaşırtıcı olan detay ise, dilden dile dolaşan türkülere ilham veren "Aynalı Çarşı" adının aslında bu tarihi kitabe de hiç geçmiyor olmasıdır. Peki, kırmızı taşların üzerindeki bu gizemli metinde tam olarak ne yazıyor? Dönemin ruhunu ve zarafetini yansıtan Osmanlıca kitabe de, günümüz Türkçesiyle şu anlamlı satırlar yer almaktadır:

"Adaletliliği ile tanınan Sultan Gazi İkinci Abdülhamid efendimiz hazretlerinin lütuf ve sahip olmalarıyla kendine bağlı Musevi uyruğundan İlyo Halyo kulunun çabalarıyla yaptırılmış ve gönülde yer tutan çarşıdır." Bu değerli satırlar, çarşının inşasının Hicri takvimle Muharrem 1307, yani miladi takvimle Kasım-Aralık 1889 tarihlerine uzandığını açıkça bizlere aktarmaktadır. Kırmızı taşlara büyük bir ustalıkla kazınan bu üç dilli tarih, hem farklı kültürlerin omuz omuza vererek yarattığı bir mirası ölümsüzleştirmekte hem de bu tarihi yapıya ruh katarak ziyaretçilerini büyülemeye devam etmektedir.

Bir Destanın Yankısı: "Aynalı Çarşı" Türküsünün Hikâyesi

Çarşının o görkemli kırmızı taşlı kapısından içeriye doğru girdiğinizde, kulağınıza yalnızca esnafın tatlı telaşı veya turistlerin neşeli fısıltıları gelmez; aynı zamanda hüzünlü ve derin bir destanın yankılarını duyarsınız.

Çanakkale'nin Birinci Dünya Savaşı ile anılan o sarsıcı tarihi, kentin her sokağına olduğu gibi bu tarihi çarşının duvarlarına da sinmiştir. İşte o duvarlar, dillerden düşmeyen, duyduğumuzda yüreğimizi sızlatan o meşhur Çanakkale Türküsü'nün sessiz tanıklarıdır.

"Çanakkale içinde Aynalı Çarşı, ana ben gidiyom düşmana karşı..."

Bu dizeler, sadece bir anonim halk ezgisi değil; cepheye, geri dönmek üzere yürüyen gencecik bir kuşağın, annelerine, sevgililerine ve memleketlerine vedasıdır. Hikâye odur ki, savaşın o karanlık ve zorlu günlerinde, Anadolu'nun dört bir yanından kopup gelen fidan gibi gençler, cepheye gitmeden önce Çanakkale'nin bu hareketli ve renkli çarşısından geçerlerdi. O dönemde at koşumları, süs eşyaları ve aynaların satıldığı dükkânların camlarından yansıyan ışıklar, bu gencecik askerlerin gözlerindeki umutla ve hüznle kesişirdi. Türkü, çarşının o ışıltılı ve hayat dolu yapısı ile

savaşın getirdiği acımasız ölüm gerçeği arasındaki çarpıcı tezadı eşsiz bir dille anlatır. Hayatın en canlı olduğu bu ticaret merkezi, bir anda ölüme yürüyüşün en dokunaklı sembolü haline gelmiştir.

İşin en ilginç ve bir o kadar da etkileyici yanı ise, halkın yüreğinden kopup gelen bu türkünün, mekânın resmi kimliğini bile aşmış olmasıdır. Çarşının girişindeki o görkemli üç dilli kitabe de "Aynalı Çarşı" ismi aslında hiç geçmemektedir. Ancak türkü öylesine güçlü, öylesine derinden bir iz bırakmıştır ki, resmîyetle farklı anılan bu mekân, halkın hafızasında ve gönlünde sonsuza dek "Aynalı Çarşı" olarak mühürlenmiştir. Bugün kente gelen onca ziyaretçinin, sırf türküde adı geçtiği için görmek istediği yerin tam da bu tarihi çarşı olduğu düşünülmektedir.

Bugün o hüzünlü günlerin yerini barış ve turizmin canlılığı almış durumda. Siperlere yürüyen o gençlerin adımlarının yankılandığı koridorlarda, bugün Çanakkale'ye özgü seramikler, minyatürler ve savaş tasvirleri satan dükkânlar, kentin tarihini yaşatmaya devam ediyor. Aynalı Çarşı, bir zamanlar ağıtlara konu olan o hüzünlü melodiyi, bugün umut dolu bir kültürel miras olarak yarına taşıyor.

Bölge Ekonomisine Yön Verenler

Kale Grubu: Çan'dan Dünyaya Uzanan 69 Yıllık Sanayi Vizyonu

1957'de Çanakkale'nin Çan ilçesinde temelleri atılan bir sanayi hareketi; bugün seramikten yapı kimyasallarına, savunma ve havacılıktan ileri malzemelere kadar uzanan geniş ekosistemiyle 100'ü aşkın ülkeye ulaşan küresel bir değer. Kale Grubu Başkanı ve CEO'su Zeynep Bodur Okyay ile gerçekleştirdiğimiz röportajda; Grubun köklü geçmişinden gelecek hedeflerine, Ar-Ge ve inovasyon yatırımlarından yerelleşerek küreselleşme stratejisine, insan odaklı kurumsal kültüründen Güney Marmara'nın kalkınma potansiyeline kadar pek çok konuyu masaya yatırdık.

Yalnızca üretim kapasitesiyle değil, insanı ve toplumu merkezine alan değerleriyle de sanayiye yön veren Kale Grubu; 35 yıllık Dr. (h.c.) İbrahim Bodur Kaleseramik Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı, 10 yıldır gençlere alan açan Sosyal Girişimcilik Programı ve ÇOMÜ iş birliğiyle hayata geçirilen Yapı Yüzey Tasarım Teknikerliği Programı ile kalkınmayı bütüncül bir ekosistem olarak sahipleniyor.

ZEYNEP BODUR OKYAY
Kale Grubu Başkanı ve CEO

Röportajda dikkat çeken en temel unsurlardan biri, Kale Grubu'nun Çanakkale ile kurduğu derin aidiyet bağı. Çan ve Çanakkale, Grup için yalnızca üretim tesislerinin bulunduğu bir lokasyon değil; 69 yıldır ilmek ilmek örülen bir üretim kültürünün, mühendislik birikiminin ve ortak yaşamın atan kalbi. Kaleseramik'in yıllık 56 milyon metrekarelik üretim kapasitesiyle Avrupa'nın 5., dünyanın 25. büyük seramik kaplama malzemeleri üreticisi konumunda olması ve Kalekim'in yılda 1 milyon tonu aşan üretim gücü, Grubun 100'ü aşkın ülkeye uzanan ihracat ağının en sağlam temel taşlarını oluşturuyor.

Kale Grubu'nun hikâyesi, Anadolu'da temelleri atılan bir sanayi girişiminin sınırları aşarak nasıl küresel bir mühendislik ve üretim gücüne dönüşebileceğinin en somut kanıtı. Çanakkale'nin zengin potansiyeliyle harmanlanan bu 69 yıllık yolculuk, Kale Grubu'nun "yalnızca fabrikalar kuran bir sanayi kuruluşu değil, bilgi ve yetkinlik üreten kalıcı bir vizyon" olduğunun en güçlü göstergesi.

Kısaca sizi tanıyabilir miyiz?

İstanbul'da doğdum. İtalyan Lisesi'nin ardından İstanbul Teknik Üniversitesi İşletme Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldum. Harvard Üniversitesi'nde lisansüstü yönetici yetiştirme programını tamamladım. Türkiye'ye döndükten sonra 1992 yılında Kale Grubu'nda çalışmaya başladım. İlk yıllarım özellikle Çanakkale'nin Çan ilçesindeki fabrikalarımızda, üretimin içinde geçti. Üretim planlamadan üretim yönetimine kadar farklı görevlerde bulunmak, bana sanayiye sahada ve en temelinden öğrenme fırsatı verdi. Sonrasında Grubun pazarlama şirketlerinde ve farklı iş alanlarında sorumluluklar üstlendim. 2007 yılından bu yana da Kale Grubu Başkanı ve CEO'su olarak görev yapıyorum.

Kale Grubu'nun kuruluş hikâyesini ve bugüne uzanan gelişim sürecini anlatır mısınız?

Kale Grubu'nun hikâyesi, 1957 yılında Çanakkale'nin Çan ilçesinde İbrahim Bodur'un sanayi yatırımı yapma kararıyla başladı. O dönemde Türkiye'nin sanayileşme

yolculuğu henüz yeni başlamıştı. İbrahim Bodur'un yaptığı şey, sadece bir fabrika kurmak değildi; Anadolu'da üretimin, istihdamın ve kalkınmanın mümkün olduğuna inanarak bir sanayi ekosisteminin temellerini atmaktı.

Çanakkale Seramik Fabrikaları'nın kuruluşuyla başlayan bu yolculuk, zaman içinde seramikten yapı kimyasallarına, daha sonra da savunma ve havacılığa kadar uzanan farklı iş alanlarının bir araya geldiği bir yapıya dönüştü.

Biz aslında 69 yıldır bilgi üretiyor, teknoloji geliştiriyor ve yetkinlik inşa ediyoruz. Seramikte edindiğimiz malzeme ve üretim bilgisini yeni alanlara taşıyor, savunma ve havacılıkta geliştirdiğimiz mühendislik kabiliyetlerinden yeni şeyler öğreniyor, Ar-Ge ve inovasyonla bu birikimin üzerine sürekli yenilerini ekliyoruz. Bu nedenle bugün geldiğimiz noktayı, yıllar içinde oluşmuş güçlü bir bilgi ve yetkinlik birikiminin sonucu olarak görüyorum.

İbrahim Bodur bize sadece fabrikalar bırakmadı; üretimi, öğrenmeye, insan yetiştirmeye ve ülkeye değer katmaya dayanan bir düşünme biçimi bıraktı. Bizim sorumluluğumuz da bu mirası korumak kadar, değişen dünyanın ihtiyaçlarına göre üzerine yeni bilgiler ve yeni yetkinlikler ekleyerek geleceğe taşımak.

Bizim için büyümek daha fazla üretmek anlamına gelmiyor. Her yeni yatırımın, yeni bir bilgi ve yetkinlik kazandırmasını önemsiyoruz. Bugün farklı sektörlerde faaliyet gösteriyor olmamızın arkasında da bu anlayış var. Türkiye'de geliştirdiğimiz bilgi ve üretim gücünü uluslararası pazarlara taşıırken de gittiğimiz coğrafyalarda üretim yapan, bilgi paylaşan ve yerel değer oluşturan kalıcı bir sanayi ortağı olmayı ilke ediniyoruz.

Kale Grubu bugün hangi sektörlerde faaliyet göstermektedir? Grup şirketlerinin üretim, istihdam, ihracat ve pazar büyüklüğü bakımından mevcut durumunu paylaşabilir misiniz?

Bugün Kale Grubu; yapı malzemeleri, yapı kimyasalları, savunma ve havacılık başta olmak üzere farklı alanlar-

da faaliyet gösteren, Türkiye'den dünyaya uzanan bir sanayi grubu. 100'ün üzerinde ülkeye ihracat yapıyoruz, farklı coğrafyalarda üretim ve operasyonlarımız bulunuyor. Grubumuzun doğrudan ve dolaylı olarak oluşturduğu istihdam ve birlikte çalıştığımız geniş tedarikçi ekosistemi de bu yapının önemli bir parçası.

Yapı malzemeleri tarafında seramikten vitrifiye ve banyo ürünlerine, mutfak tezgâhlarından tamamlayıcı ürünlere kadar geniş bir ürün gamımız var. Kaleseramik yıllık 56 milyon metrekare üretim kapasitesiyle Türki-

Savunma ve havacılık ise Kale Grubu'nun son yıllarda daha görünür hale gelen, ancak arkasında uzun yıllara dayanan mühendislik birikimi bulunan stratejik faaliyet alanlarından biri. Geçtiğimiz yıl bu alanda yüzde 35 seviyesinde büyümeye kaydettik. Turbojet motorlarımızla önemli bir teknoloji ve üretim yetkinliğine ulaştık; bugün 10'dan fazla ülkeye jet motorları ihracatına yönelik görüşmeler yürütüyoruz. Savunma Sanayii Başkanlığı idaresinde iki yeni jet motoru geliştirmek üzere çalışmalarımız da devam ediyor.

ye'de lider konumda; Avrupa'nın 5., dünyanın 25. büyük seramik kaplama malzemeleri üreticisi. Son beş yılda gerçekleştirdiğimiz 230 milyon dolarlık yatırımla üretim altyapımızı geleceğin ihtiyaçlarına göre yeniden şekillendirdik. Artık sadece seramik üretmiyor, seramiğin sınırlarını genişleten yüksek katma değerli çözümler geliştiriyoruz.

Yapı kimyasallarında ise amiral gemimiz Kalekim, Türkiye'nin yanı sıra farklı coğrafyalarda üretim ve operasyonlarıyla giderek bölgesel bir üretim gücüne dönüşüyor. Kalekim'de yılda 1 milyon tonun üzerinde yapı kimyasalları, 50 bin ton da boya ve sıva üretim kapasitemiz bulunuyor. Buradaki büyümeye yaklaşımımız da yalnızca ürün ihraç etmekten ibaret değil. Irak'ta Duhok'ta devreye aldığımız yıllık 105 bin ton kapasiteli tesisimiz ve Kenya'daki yıllık 25 bin ton kapasiteli üretim tesisimizle 'yerelleşerek küreselleşme' stratejimizi hayata geçiriyoruz. Kalekim Lyksor iştirakimiz de 2026 yılında hayata geçirdiği stratejik yatırımlarla üretim kapasitesini ve ürün portföyünü zenginleştirdi. Fas fabrikasıyla yurt dışına taşıdığı üretim gücünü, devreye alınan Trabzon ve İzmir tesisleriyle destekleyerek büyümeye vizyonuna yeni bir ivme kazandırdı.

Havacılık tarafında Boeing ile iş birliğimizi 2030 yılına kadar uzatan uzun vadeli anlaşmamız, yeniden Lockheed Martin'in uluslararası tedarik zincirine girmemiz ve Kale Pratt & Whitney ile Kanada'da başlayan yeni proje çalışmalarımız, küresel ölçekteki konumumuzu güçlendiren önemli adımlar. Elektromekanik sistemlerde de Kale Andar'ın Grubumuza katılmasıyla yeni bir yetkinlik alanı kazandık.

Çanakkale'de başlayan sanayi yolculuğunun bugün ulusal ve uluslararası ölçekte ulaştığı noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çanakkale'de başlayan bu yolculuğun bugün geldiği noktaya baktığımda, benim için en kıymetli tarafı, bir Anadolu sanayi girişiminin zaman içinde Türkiye'nin sınırlarını aşan bir başarı hikâyesine dönüşmüş olması. 1957'de Çan'da başlayan üretim, bugün farklı sektörlerde faaliyet gösteren, ürünlerini dünyanın dört bir yanına ulaştıran ve küresel şirketlerle aynı tedarik zincirlerinde yer alan bir yapı haline geldi.

Ama bu hikâyeyi salt büyüklük ve coğrafi yaygınlık üzerinden değerlendirmemek gerekir. Çanakkale bi-

zim için hâlâ bu hikâyenin merkezinde. Çünkü burada yalnızca fabrikalar kurulmadı; yıllar içinde bir üretim kültürü, mühendislik birikimi ve insan kaynağı oluştu. Bugün dünyanın farklı noktalarında yaptığımız işlerin arkasında, büyük ölçüde bu birikim var.

Uluslararası ölçekte geldiğimiz noktada da bizim için önemli olan yalnızca Türkiye'den dünyaya ürün göndermek değil. Kendi teknolojimizi geliştirmek, küresel tedarik zincirlerinde daha üst sıralarda yer almak ve farklı coğrafyalarda kalıcı bir üretim ve iş ortaklığı modeli oluşturmak. Bugün savunma ve havacılıkta dünyanın önde gelen şirketleriyle çalışabiliyor, yapı malzemeleri ve yapı kimyasallarında farklı pazarlarda üretim yapılabiliyorsak bunun temelinde yıllar içinde oluşturduğumuz bu üretim ve mühendislik kültürü var.

Dolayısıyla Çanakkale'den dünyaya uzanan bu hikâyeyi, geçmişten bugüne kesintisiz bir büyümeden çok, her dönemde kendini yenileyerek devam eden bir sanayi yolculuğu olarak görüyorum.

Kale Grubu denildiğinde Türkiye'de özellikle seramik ve yapı ürünleri alanında güçlü bir marka algısı oluşmuş durumda. Bu marka gücünün temelinde hangi değerler ve üretim anlayışı yer alıyor?

Bir markanın gücünü yalnızca bilinirliğiyle ölçmek doğru olmaz. Asıl önemlisi, yıllar içinde insanların o markayla kurduğu güven ilişkisi. Kale'nin bugün Türkiye'de güçlü bir marka olmasının temelinde de bence bu güven var.

1957'den bu yana üretimin içinde olmak, işimizi her dönemin ihtiyaçlarına göre yeniden düşünmeyi gerektirdi. Bizim için kalite hiçbir zaman yalnızca ürünün teknik özellikleriyle sınırlı olmadı. Tasarımdan üretime, satıştan satış sonrası kadar bütün deneyimin aynı kalite anlayışını taşımasına önem verdik.

Bir yandan geçmişten gelen güçlü bir üretim kültürümüz var, diğer yandan bu kültürü olduğu gibi korumak yerine sürekli yenileme anlayışımız. Çünkü bugün tüketicinin beklentisi de teknolojinin sunduğu imkânlar da değişiyor. Biz de tasarım, teknoloji ve inovasyonu üretim kültürümüzün doğal bir parçası olarak görüyoruz.

Kaleseramik'in bugün yalnızca seramik üreten bir şirket olmanın ötesine geçerek yaşam alanlarına yönelik çözümler sunması da bu anlayışın bir sonucu. Bizim için marka olmak, geçmişte kazanılmış bir güveni korumak kadar, o güveni her yeni ürün ve hizmette yeniden hak etmek anlamına geliyor.

Sanırım Kale'yi farklılaştıran en önemli nokta da burada: Üretimden gelen gücümüzü, değişime ve yeniliğe açık olma kültürüyle birlikte taşıyoruz.

Türkiye'nin seramik, yapı ürünleri ve yapı kimyasalları sektörlerini dünyadaki rakipleriyle karşılaştırdığınızda güçlü yönleri ve gelişime açık alanları nelerdir?

Türkiye'nin seramik, yapı ürünleri ve yapı kimyasalları alanında önemli bir üretim gücü ve ciddi bir ihracat deneyimi var. Özellikle seramikte hammaddeye erişimimiz, üretim altyapımız, yetişmiş insan kaynağımız ve Avrupa başta olmak üzere önemli pazarlara yakınlığımız önemli avantajlar sağlıyor. Bunun yanında tasarım ve ürün geliştirme kabiliyetimiz de yıllar içinde ciddi bir mesafe kat etti.

Ancak küresel rekabet artık yalnızca üretim kapasitesiyle yürümüyor. Enerji ve lojistik maliyetleri, finansmana erişim, teknoloji yatırımları, verimlilik ve ürünlerin yarattığı katma değer giderek daha belirleyici hale geliyor. Dolayısıyla Türkiye'nin mevcut üretim gücünü korurken, daha yüksek katma değerli ürünlere, daha fazla teknolojiye ve daha güçlü Ar-Ge kapasitesine yönelmesi gerektiğini düşünüyorum.

Özellikle sürdürülebilirlik bu dönüşümün önemli bir parçası. Dünyada artık bir ürünün nasıl üretildiği, ne kadar enerji kullandığı, karbon ayak izi ve yaşam döngüsü de ürünün kendisi kadar önemli hale geliyor. Bu nedenle rekabet gücümüzü yalnızca maliyet avantajı üzerinden değil; teknoloji, tasarım, sürdürülebilirlik ve verimlilik ekseninde geliştirmemiz gerekiyor.

Ben Türkiye'nin burada önemli bir potansiyeli olduğuna inanıyorum. Mesele, sahip olduğumuz üretim kabiliyetini yeni teknolojiler ve daha yüksek katma değerle buluşturabilmek. Kale olarak bizim de yatırımlarımızda ve dönüşüm yaklaşımımızda öncelik verdiğimiz konulardan biri bu.

Sektörünüzde tasarım, kalite, teknoloji ve sürdürülebilirlik giderek daha belirleyici hale geliyor. Kale Grubu bu alanlarda nasıl bir yaklaşım benimsiyor?

Biz bu dört alanı birbirinden ayrı başlıklar olarak görmüyoruz. Tasarım, teknoloji, kalite ve sürdürülebilirlik, bugün rekabet gücünün birbirini tamamlayan unsurları.

Bir ürünün yalnızca iyi görünmesi ya da kaliteli olması artık yetmiyor; nasıl üretildiği, ne kadar kaynak kullandığı, ne kadar uzun ömürlü olduğu ve kullanıcıya nasıl bir değer sunduğu da önem taşıyor.

Kale olarak tasarım bizim için yalnızca estetik bir konu değil, aynı zamanda ürün geliştirme ve farklılaşma aracımız. Kaleseramik'in son yıllarda geliştirdiği yeni ürün ve yüzey teknolojilerinde de bunu görüyoruz. Seramiği yalnızca geleneksel kullanım alanlarıyla sınırlamadan, farklı mekânlara ve farklı ihtiyaçlara cevap verebilecek bir malzemeye dönüştürmeye çalışıyoruz.

Teknoloji tarafında ise üretim altyapımızı sürekli yenilerken, Ar-Ge ve inovasyonu işimizin merkezinde tutuyoruz. Son yıllarda yaptığımız yatırımların önemli bir bölümünü daha verimli, daha esnek ve daha yüksek katma değerli üretim yapabilmek için gerçekleştiriyoruz. Bunun yanında Ar-Ge kapasitemizi de güçlendiriyoruz. Bu yaklaşımın önemli bir örneği, 69. kuruluş yıl dönümümüzde açılışı yapılan TÜBİTAK 1515 Öncül Ar-Ge Laboratuvarımız. TÜBİTAK desteğiyle hayata geçen bu merkez, seramik teknolojilerinin yanı sıra ileri malzeme ve yüksek teknoloji alanlarında yeni nesil çözümler geliştirmeye odaklanıyor. Dijital baskı teknolojileri, yeni nesil fonksiyonel yüzeyler, çevreci üretim süreçleri ve ileri proses teknolojileri üzerinde çalışacak. Dolayısıyla Ar-Ge'ye bakışımız, bugünkü ürünlerimizi biraz daha geliştirmekten ibaret değil. Gelecekte hangi malzemelere, hangi üretim teknolojilerine ve hangi kullanım alanlarına ihtiyaç duyulacağını bugünden araştırmak ve bu bilgiyi ürüne dönüştürebilmek.

Sürdürülebilirlik de artık yaptığımız işin ayrılmaz bir parçası. Biz sürdürülebilirliği yalnızca çevresel bir sorumluluk olarak değil, rekabet gücümüzü belirleyen

stratejik bir yatırım alanı olarak görüyoruz. Çünkü bugün sanayide rekabet yalnızca ne ürettiğinizle değil; enerjiyi nasıl yönettiğiniz, kaynakları ne kadar verimli kullandığınız ve karbon ayak izinizi ne ölçüde azalttığınızla da belirleniyor. Bu alanda attığımız somut adımlardan biri, Kalekim'deki emisyon azaltım hedefimiz. 2030 yılı için yüzde 35 olarak belirlediğimiz emisyon azaltım hedefimize, yüzde 45 seviyesine ulaşarak beş yıl erken vardık. Yozgat Yerköy'de Kalekim bünyesinde devreye aldığımız güneş enerjisi santralinin ardından, Kaleseramik için de yeni bir GES yatırımına başladık. Toplam yatırım tutarı 10 milyon doları aşan bu projeye bir yandan enerji maliyetlerimizi daha etkin yönetirken, diğer yandan karbon ayak izimizi azaltmayı hedefliyoruz.

Bunun yanında kaynak verimliliği, atıkların yeniden değerlendirilmesi ve üretim süreçlerinin daha verimli hale getirilmesi üzerinde de çalışıyoruz. Çünkü bize göre sürdürülebilir üretim, yalnızca bugünün çevresel yükünü azaltmak değil; gelecekte daha az kaynakla daha fazla değer üretebilen bir sanayi yapısı kurmak anlamına geliyor.

Toparlarsak bizim için mesele, bugünün ürününü biraz daha iyi yapmak değil. Değişen ihtiyaçları ve teknolojileri öngörerek, yarının ürününü ve üretim modelini bugünden geliştirebilmek.

Farklı sektörlerde faaliyet gösteren büyük bir grup olarak kurumsal kültürü nasıl koruyor ve yeni kuşaklara nasıl aktarıyorsunuz?

Kale'nin kültürünü korumayı, geçmişte yaptıklarımızı aynen sürdürmek olarak görmüyorum. Asıl konu, bizi biz yapan değerleri korurken, değişen dünyaya ayak uydurabilmek.

Bir makineyi ya da fabrikayı satın alabilirsiniz, ama bir kurumun çalışma ve düşünme biçimini satın alamazsınız. O kültür ancak zaman içinde oluşuyor ve nesilden nesle aktarılıyor. İbrahim Bodur'un bize bıraktığı en önemli miras da aslında bu. O, Çan'da yalnızca bir fabrika kurmadı; üretme, öğrenme ve birlikte başarma kültürünün temellerini attı.

Bugün farklı sektörlerde faaliyet gösteriyor olmamız da bu açıdan önemli bir sınav. Seramikte edindiğimiz birikimle savunma ve havacılıkta yaptığımız işler birbirinden çok farklı görünebilir. Ama hepsinin altında aynı merak, öğrenme isteği, mühendislik yaklaşımı ve işini iyi yapma anlayışı var. Yeni kuşaklara aktarmaya çalıştığımız da tam olarak bu ortak zemin.

Bu yalnızca anlatılarak aktarılacak bir şey değil. Gençlerin sorumluluk alması, farklı iş alanlarını deneyimlemesi, hata yaparak öğrenmesi ve kendi fikirlerini ortaya koyabilmesi gerekiyor. Bizim de onlara alan açmamız gerekiyor.

Kale'de kültürün devamlılığını biraz da böyle görüyorum: Geçmişten gelen değerleri koruyoruz ama gelecek kuşakların kendi deneyimleriyle bu kültüre yeni şeyler eklemesine izin veriyoruz.

Nitelikli insan kaynağı, mesleki eğitim ve genç istihdamı konusunda Kale Grubu'nun yaklaşımı nedir?

İbrahim Bodur'un sanayiciliğe bakışında insanın çok özel bir yeri vardı. Çan'da fabrika kurarken üretimin yanı sıra o üretimi yapacak insanı da düşünüyordu. İlk yıllarda seramik sektöründe ihtiyaç duyulan ustaların yetişmesiyle burada bir meslek ve çalışma kültürü oluştu. Bugün de bizim için bunun devamını getirmek çok önemli. Bu nedenle gençlerin eğitimden iş hayatına geçişini kolaylaştıracak çalışmalar yürütüyoruz. Çünkü bugün sanayinin ihtiyaç duyduğu yetkinlikler hızla değişiyor. Yeni teknolojileri bilen, üretim süreçlerini anlayan, merak eden ve kendini geliştirmeye devam eden gençlere ihtiyacımız var. Bu nedenle üniversite-sanayi iş birliklerine özel önem veriyoruz. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ile hayata geçirdiğimiz Yapı Yüzey Tasarım Teknikerliği Programı ve Dr. İbrahim Bodur Yenilikçi Yüzey Tasarımı ve Uygulama Atölyesi bunun somut örneklerinden. Burada amacımız, sektörün ihtiyacını bilen ve mezun olduğunda üretim dünyasına daha hazır olan gençler yetiştirmek.

Kaleseramik Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfımız 35 yıldır eğitim, burs, mesleki gelişim ve fırsat eşitliği alanlarında çalışmalar yürütüyor. Özellikle kadınların ve gençlerin güçlenmesini destekleyen çalışmalar bizim için önemli. Buradaki yaklaşımımız, kısa vadeli bir destekten öte, insanların kendi ayakları üzerinde durabilecekleri fırsatlar oluşturmak.

Gençlerin girişimcilik tarafındaki potansiyeline de yatırım yapıyoruz. İbrahim Bodur Sosyal Girişimcilik Programı bunun güzel bir örneği. On yıldır sosyal fayda üretmek isteyen genç girişimcilerin fikirlerini geliştirmelerine, birbirleriyle bağlantı kurmalarına ve fikirlerini hayata geçirmelerine destek oluyoruz. Onlarla yol arkadaşlığı yapıyoruz.

Bunun yanında Kale Grubu içinde çalışanlarımızın hem mesleki hem de kişisel gelişimlerini destekleyen kapsamlı bir eğitim ve gelişim yapımız var. Dijital Dönüşüm ve İnovasyon Akademisi 2.0 ile özellikle uzman ve yönetici kadrolarımızın dijital dönüşüm ve inovasyon alanındaki yetkinliklerini geliştiriyoruz. Kalegends Gelişim Programı ile potansiyeli yüksek genç arkadaşlarımızı uzun soluklu bir gelişim programıyla destekliyoruz. Bir yandan da Kale Masters İç Eğitimci Yetiştirme ve Geliştirme Programı ile çalışanlarımızın sahip oldukları bilgi ve deneyimi birbirlerine aktarmalarını sağlıyoruz. Bizden Bize Mentorluk ve Tersine Mentorluk Programları da bu açıdan çok değerli. Burada sadece deneyimin gençlere aktarılmasından söz etmiyoruz; farklı kuşakların birbirinden öğrenmesini ve birlikte gelişmesini

önemsiyoruz.

Bütün bunların arkasında aynı düşünce var: İyi bir sanayi şirketi yalnızca kendi çalışanlarını yetiştiren şirket değildir. İçeride yetkin insan kaynağını geliştirirken, bulunduğu bölgedeki gençlerin önünü açmaya ve sektörün geleceği için ihtiyaç duyulan insan kaynağının yetişmesine de katkı vermesi gerekir. Biz de Kale'nin 69 yıllık hikâyesinden aldığımız bu sorumluluğu böyle görüyoruz.

Çanakkale ve Güney Marmara Bölgesi, sanayi, lojistik, tarım, turizm ve enerji gibi alanlarda önemli potansiyeller barındırıyor. Bölgenin ekonomik gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bölgeye yatırım yapmayı düşünen yerli ve yabancı yatırımcılara ne gibi önerilerde bulunursunuz?

Çanakkale ve Güney Marmara'nın en önemli özelliği, farklı sektörlerde birbirini tamamlayabilecek güçlü bir potansiyele sahip olması. Sanayi, tarım, turizm, enerji ve lojistik, doğru yatırımlarla birbirini besleyebilecek sektörler.

Bölgenin lojistik açıdan da önemli bir avantajı var. Avrupa'ya yakınlığı, limanları, karayolu bağlantıları ve İstanbul'a erişimi Güney Marmara'yı üretim ve ihracat açısından değerli bir konuma getiriyor. Bunun yanında tarım ve gıda, turizm ve yenilenebilir enerji gibi alanlarda da önemli bir potansiyel görüyoruz. Özellikle enerji alanında bölgenin yenilenebilir kaynakları, sanayinin dönüşümü açısından ayrıca önemli.

Bence bundan sonraki dönemde mesele yalnızca yeni yatırımlar çekmek değil, bu sektörler arasında daha güçlü bir bağ kurabilmek. Üretim yapan şirketlerin lojistik altyapıya, nitelikli insan kaynağına ve rekabetçi enerjiye ihtiyacı var. Tarımın teknolojiyle, turizmin yerel üretimle, sanayinin üniversitelerle daha fazla buluşması bölgenin toplam değerini artıracaktır.

Çanakkale'nin bir başka avantajı da sanayi ile yaşam arasında güçlü bir bağ kurabilme imkânı. Bizim için Çanakkale yalnızca yatırım yaptığımız bir yer değil; çalışanlarımızın, tedarikçilerimizin ve içinde bulunduğumuz toplumun birlikte geliştiği bir ekosistem. Bu nedenle bölgenin geleceğini değerlendirirken ekonomik büyüme kadar, insan kaynağının gelişmesini ve yaşam kalitesinin yükselmesini de önemli buluyorum.

Güney Marmara'nın önünde önemli bir fırsat var. Doğru planlama ve uzun vadeli bir bakışla bölge, Türkiye'nin üretim, ihracat ve enerji dönüşümünde çok daha güçlü bir merkez haline gelebilir.

Çanakkale ve Güney Marmara'ya yatırım yapmayı düşünenlerin bölgeye yalnızca bir üretim lokasyonu olarak bakmamalarını öneririm. Burada yatırımın uzun vadeli değer yaratabilmesi için bölgenin sahip olduğu potan-

siyeli bir bütün olarak değerlendirmek önemli. Biz kendi deneyimimizden biliyoruz ki bir yatırımın başarısını yalnızca fabrikanın kendisi belirlemiyor. O fabrikanın çevresinde oluşan tedarikçiler, çalışanlar, üniversiteler ve diğer paydaşlarla kurulan ilişkiler de en az yatırım kadar önem taşıyor. Bu nedenle yatırımcıların bölgeye gelirken yerel ekosistemi tanımalarını, üniversitelerle ve yerel paydaşlarla daha yatırımın ilk aşamasından itibaren ilişki kurmalarını önemli buluyorum. Özellikle nitelikli insan kaynağı konusu üzerinde düşünmelerini öneririm. Çünkü bugün bir yatırımın yerini seçmek kadar, o yatırımı gelecekte taşıyacak insanları yetiştirmek de önemli.

Bir diğer konu da sürdürülebilirlik. Önümüzdeki dönemde enerji, su, lojistik ve karbon maliyetleri yatırım kararlarında çok daha belirleyici olacak. Bu nedenle yeni yatırımların bu başlıkları bugünden hesaba katarak planlanması gerektiğini düşünüyorum.

Bizim Çanakkale'deki 69 yıllık deneyimimiz de bize şunu gösterdi: Kalıcı yatırım, bulunduğu yerle bağ kurandır. Bölgenin insanına, ekonomisine ve geleceğine katkı sağlayan yatırımlar zaman içinde yalnızca şirket için değil, bütün bölge için değer yaratıyor. Bu nedenle buraya yatırım yapacak olanlara, kısa vadeli beklentilerden çok uzun vadeli bir perspektifle hareket etmelerini öneririm.

Kale Grubu'nun önümüzdeki dönem hedefleri nelerdir? Gelecekte grubu hangi alanlarda daha güçlü görmeyi hedefliyorsunuz?

Önümüzdeki döneme bakarken bizim için temel mesele, 69 yılda oluşturduğumuz birikimi geleceğe taşımak. Bunun yolu da bugünü korumaktan değil, doğru alanlara yatırım yapmaya devam etmekten geçiyor. 70. yılımıza girerken önümüzde yeni yatırımlar, yeni fabrikalar, yeni teknolojiler ve yeni pazarlar var. Dünyanın daha fazla ülkesinde üretim yapmayı, Türkiye'den dünyaya uzanan sanayi gücümüzü daha da büyütmeyi hedefliyoruz.

Bunun merkezinde teknoloji ve yetkinlik olacak. Biz aslında 69 yıldır aynı işi yapıyoruz: bilgi üretiyor, teknoloji geliştiriyor ve yetkinlik inşa ediyoruz. Bugün bunun karşılığı; Ar-Ge'ye daha fazla odaklanmak, yeni teknolojiler geliştirmek ve yüksek katma değerli üretim kapasitemizi artırmak.

Savunma ve havacılıkta da bu birikimi daha ileri taşımak istiyoruz. Burada elde ettiğimiz mühendislik, malzeme ve teknoloji kabiliyetinin yalnızca bu alanda değil, Grubun diğer faaliyetlerine de katkı sağlayacağına inanıyoruz. Savunma ve havacılığı bu nedenle bizim için aynı zamanda yeni bilgi ve teknoloji üreten bir öğrenme alanı olarak görüyoruz.

Kısacası önümüzdeki dönemde Kale'yi daha fazla ülkede üreten, daha fazla teknoloji geliştiren ve daha yüksek katma değer yaratan bir sanayi grubu olarak görmek istiyoruz. Ama bunu yaparken bizi 69 yıldır taşıyan temel anlayışı da koruyacağız: Üretmek, öğrenmek ve her kuşağın kendisine emanet edileni bir adım daha ileri taşıması. ■

Her Motifinde Bir Hikaye Taşıyan: Çanakkale El Halısı

Çanakkale el halısı, Anadolu'nun köklü dokuma geleneklerinden birini temsil eden önemli kültürel değerler arasında yer almaktadır. Özellikle Çanakkale'nin kırsal bölgelerinde, başta Ayvacık, Ezine ve Bayramiç çevresinde gelişen halı dokuma geleneği, bölgenin Yörük ve Türkmen kültürünün izlerini taşıyan önemli bir el sanatıdır. Kendine özgü motifleri, doğal malzemeleri ve geleneksel dokuma teknikleriyle Çanakkale el halıları yalnızca bir zanaat ürünü değil, aynı zamanda bölgenin kültürel kimliğini yansıtan değerli bir miras niteliğindedir.

Halı dokumacılığı bölgede özellikle dağ köylerinde yaşayan Yörük toplulukları tarafından geliştirilmiş ve kuşaktan kuşağa aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Bu halılar geçmişte çoğunlukla ev içi kullanım, çeyiz hazırlığı ve günlük ihtiyaçlar için dokunurken zamanla ticari değeri olan önemli bir el sanatı ürünü haline gelmiştir.

Çanakkale'de Halıcılık Geleneğinin Kökeni

Çanakkale halıcılığının kökeni Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen Türk topluluklarının dokuma geleneğine kadar uzanmaktadır. Göçebe kültürde önemli bir yere sahip olan halı ve kilim dokumacılığı, yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte Anadolu'nun farklı bölgelerinde gelişmiş ve yöresel karakterler kazanmıştır.

Çanakkale'de özellikle Kaz Dağları çevresinde yaşayan Yörük toplulukları, halı dokuma geleneğini uzun yıllar boyunca yaşatmıştır. Bölgedeki köylerde kadınlar tarafından dokunan halılar hem günlük yaşamın hem de çeyiz kültürünün önemli bir parçası olmuştur.

Bugün Çanakkale halıları yalnızca yerel kullanım amacıyla değil, aynı zamanda geleneksel Türk halı sanatının önemli örnekleri arasında gösterilmektedir.

Motifleri ve Renkleriyle Çanakkale El Halısı

Çanakkale el halısı, kendine özgü motifleri ve renk düzeniyle Anadolu halıcılığı içinde ayrı bir yere sahiptir. Halılarda kullanılan motifler çoğunlukla geometrik desenlerden oluşur. Sekiz kollu yıldız, baklava, altıgen ve çeşitli geometrik şekiller halının kompozisyonunu belirleyen temel unsurlar arasında yer alır.

Bu motifler yalnızca estetik bir unsur değil, aynı zamanda dokuyucuların kültürel anlatılarının sembolik bir ifadesi olarak değerlendirilir.

Renk paletinde ise geleneksel olarak:

- Kırmızı
- Lacivert
- Beyaz
- Sarı
- Yeşil
- Deve tüyü tonları

kullanılmaktadır.

Bu renkler geçmişte çoğunlukla doğal yöntemlerle elde edilen boyalarla hazırlanmıştır.

Geleneksel Dokuma Tekniği

Çanakkale el halısı tamamen yün iplik kullanılarak dokunur. Halılarda kullanılan yün çoğunlukla bölgedeki koyunlardan elde edilir. İplikler geleneksel yöntemlerle hazırlanır ve boyandıktan sonra dokumaya hazır hale getirilir.

Dokuma işlemi "istar" adı verilen dikey tezgâhlarda gerçekleştirilir. Halılar Anadolu halıcılığının en yaygın yöntemlerinden biri olan Türk düğümü (Gördes düğümü) ile dokunur. Bu teknik halının dayanıklı ve uzun ömürlü olmasını sağlar. Çanakkale el halısının dokuma yapısı diğer bazı Anadolu halılarına göre daha seyrek dokulu olup bu özellik halının kendine özgü karakterini oluşturur.

Coğrafi İşaret Tescil Süreci

Çanakkale el halısı, Türkiye'de coğrafi işaret tescili alan ilk ürünlerden biridir. Ürünün geleneksel üretim yöntemlerinin korunması amacıyla Çanakkale Belediyesi tarafından Türk Patent ve Marka Kurumu'na başvuru yapılmıştır. Yapılan başvuru sonucunda "Çanakkale El Halısı" 14 Kasım 1997 tarihinde mahreç işareti olarak tescil edilmiştir.

Bu tescil sayesinde:

- Halının üretim teknikleri ve özellikleri kayıt altına alınmış,
- Geleneksel üretim standartlarının korunması sağlanmış,
- Ürünün taklit edilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Coğrafi işaret tescili, aynı zamanda Çanakkale el halısının ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlığını artıran önemli bir adım olmuştur.

Kültürel Bir Miras Olarak Çanakkale El Halısı

Bugün Çanakkale el halısı yalnızca bir dokuma ürünü değil, aynı zamanda bölgenin kültürel mirasını temsil eden önemli bir el sanatı olarak kabul edilmektedir. Kaz Dağları eteklerinde gelişen bu dokuma geleneği, Anadolu'nun köklü halı sanatının önemli örneklerinden biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Her bir ilmeği sabırla dokunan bu halılar, yüzyıllar boyunca oluşmuş bir kültürel birikimin ürünüdür. Çanakkale el halısı, hem geleneksel zanaat kültürünü yaşatmakta hem de bölgenin kültürel kimliğini gelecek kuşaklara aktaran önemli bir değer olarak varlığını sürdürmektedir. ■

Kazdağları'na Açılan CAM PENCERE

Edremit Körfezi'nden Kazdağları'na doğru yükselirken coğrafya kısa mesafeler içinde farklı yüzler gösterir. Kıyıda Ege'nin mavisi ve zeytinlikler uzanırken birkaç kilometre sonra çam ormanları, derin vadiler ve dağ peyzajı yolculuğa eşlik etmeye başlar. Bu çeşitlilik, Edremit'i yalnızca bir kıyı destinasyonu olmaktan çıkararak deniz, doğa, kültür, gastronomi ve termal turizmi bir arada sunabilen özel merkezlerden biri hâline getirir. Kazdağı Milli Parkı sınırları içindeki Şahindere Kanyonu üzerinde yer alan Kazdağları Cam Seyir Terası ise bu coğrafyanın dikkat çeken turizm noktalarından biri olarak öne çıkıyor.

Cam Seyir Terası'nın bulunduğu Şahindere Kanyonu, Kazdağı Milli Parkı'nın önemli doğal oluşumları arasında yer alıyor. Yaklaşık 27 kilometre uzunluğundaki Şahindere Kanyonu; yürüyüş, doğa gözlemciliği ve fotoğrafçılık gibi açık hava etkinlikleriyle Kazdağları'nın doğa turizmi potansiyelinin önemli parçalarından birini oluşturuyor.

Cam Seyir Terası da bu peyzajın en çarpıcı noktalarından birinde ziyaretçilerini karşılıyor. Şahindere Kanyonu'nun 836 metre rakımlı bölümünde, kanyon tabanından yaklaşık 586 metre yükseklikte konumlanan teras, Kazdağları'nın orman dokusunu Edremit Körfezi'nin geniş manzarasıyla buluşturuyor. Yaklaşık 250 metrekarelik alan için tasarlanan yapı; çelik konstrüksiyon, cam yüzeyler ile çevreyle uyumlu ahşap ve taş uygulamaları esas alınarak planlandı.

Bir Fikirten Bölgesel Turizm Yatırımına

Cam Seyir Terası'nın hikâyesi, Edremit ve Kazdağları'nın turizm potansiyelini çeşitlendirmeye yönelik kurumlar arası iş birliğiyle başladı.

Proje, Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Balıkesir Şubesi'nin öncülüğünde, Edremit Belediyesi ve Edremit Kaymakamlığı'nın iş birliğiyle hazırlandı. Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın 2018 Yılı Proje Teklif Çağrısı kapsamındaki Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı kapsamında başarılı bulunan yatırım için sözleşme süreci 2019 yılında gerçekleştirildi. Projenin temel hedefi, deniz turizmiyle öne çıkan Edremit'in dağ ve doğa turizmi olanaklarını daha görünür hâle getirmek ve turizm hareketliliğini yılın daha geniş bir dönemine yaymaktır. Proje hazırlık döneminde yapılan açıklamalarda Cam Seyir Terası'nın 12 ay turizme katkı sağlaması, yeni turizm destinasyonlarının oluşturulması ve Edremit'in marka değerinin güçlendirilmesi amaçları özellikle vurgulandı.

Yatırımın tamamlanmasının ardından tesisin işletilmesi ve çevresindeki hizmetlerin yürütülmesine yönelik düzenlemeler gerçekleştirilerek Cam Seyir Terası ziyaretçilerin kullanımına sunuldu. Böylece proje, kurumlar arası iş birliğiyle hayata geçirilen ve kamu kaynaklarını ziyaretçinin doğrudan deneyimleyebileceği somut bir

turizm altyapısına dönüştüren örnek yatırımlardan biri oldu.

Camın Altında Kanyon, Ufukta Ege

Cam Seyir Terası'nı benzer turizm yatırımlarından ayıran en önemli unsur, yapının bulunduğu coğrafya.

Terasta ilerledikçe vadinin derinliği belirginleşiyor ve Şahindere Kanyonu bütün etkileyciliğiyle ortaya çıkıyor. Cam yüzey üzerinde ilerledikçe bakış yalnızca kanyona değil, Kazdağları'nın güney yamaçlarından Edremit Körfezi'ne doğru uzanan geniş bir manzaraya açılıyor. Burada aynı anda üç farklı coğrafi katmanı görmek mümkün: aşağıda kanyonun sert kaya yapısı, çevrede Kazdağları'nın yoğun yeşili ve ileride Ege Denizi'nin maviliği.

Şahindere'nin yanı sıra Sütüven Şelalesi, Hasanboğuldu çevresi ve Pınarbaşı gibi alanlar da Kazdağı Milli Parkı'nın ziyaretçi çeken noktaları arasında bulunuyor. Bu nedenle Cam Seyir Terası, tek başına ziyaret edilen bir yapıdan çok daha geniş bir Kazdağları rotasının önemli duraklarından biri olarak değerlendirilebilir. Üstelik Edremit coğrafyasında farklı turizm deneyimleri birbirine oldukça yakın mesafelerde yer alıyor.

Kazdağları'nın ormanlarında ve kanyon çevresinde geçirilen bir günün ardından Altınoluk veya Akçay sahillerine ulaşmak, Güre'nin termal kaynaklarından yararlanmak ya da bölgenin tarihi değerlerini keşfetmek mümkün.

Bu çeşitlilik Cam Seyir Terası'nı Edremit'in denizle özdeşleşmiş turizm kimliğine güçlü bir doğa ve dağ turizmi bileşeni ekleyen önemli bir çekim noktası hâline getiriyor. Cam zemin üzerinde yürümek ise ziyaretçilere manzarayı seyretmenin ötesinde farklı bir deneyim sunuyor. Yükseklik hissi ve geniş fotoğraf perspektifi, özellikle ilk kez gelen ziyaretçiler açısından terası başlı başına bir cazibe merkezine dönüştürüyor. Bu ilginin ziyaretçi sayılarına da yansdığı görülüyor. Anadolu Ajansı'nın verilerine göre 2023 yılı Kurban Bayramı tatilinin ilk yedi gününde yaklaşık 12 bin kişi Cam Seyir Terası'nı ziyaret etti. Aynı yılın turizm sezonunda yerel basına yansıyan verilere göre ziyaretçi sayısı 50 bine ulaştı. Bu rakamlar, yatırımın kısa sürede Kazdağları'nın tanınan turizm noktalarından biri hâline geldiğini ortaya koyuyor.

Mitolojiden Antandros'a Uzanan Bir Coğrafya

Kazdağları'nın turizm değeri yalnızca doğal güzellikle-riyle sınırlı değil. Antik çağların İda Dağı, mitolojik an-latlarda önemli bir yere sahip. Bu nedenle Cam Seyir Terası Projesi'nin de yalnızca ziyaretçinin kanyonu gör-mesi değil, bulunduğu coğrafyanın tarihsel ve mitolojik değerlerini de fark etmesi hedeflendi.

Bu tarihsel zenginliğin Ed-remit'teki en önemli du-raklarından biri Antandros Antik Kenti.

Edremit Körfezi'nin ku-zeyinde, Kazdağları'nın güney eteklerinde ve Al-tınoluk'un yaklaşık 2,5 kilo-metre doğusunda bulunan Antandros'ta yürütülen ar-keolojik çalışmalar, nekro-pol alanlarından Roma dönemine ait mozaikli ya-pılara kadar farklı dönem-lere ait önemli bulguları ortaya çıkardı. Antandros aynı zamanda Troya'dan ayrılan Aeneas'ın Akdeniz boyunca süren yolculuğu-na ilişkin anlatının önemli duraklarından biri.

Türkiye'den başlayarak Ak-deniz üzerinden İtalya'ya uzanan Aeneas Kültür Rotası, Troya ve Antandros gibi arkeolojik alanları uluslarara-sı bir kültür rotası içinde birbirine bağlıyor. Bu tarihsel miras, Edremit'teki turizm deneyimini daha da zengin-leştiriyor. Altınoluk'ta deniz turizminden yararlanan bir

ziyaretçi aynı gün Antandros'u gezabiliyor, ardından Kazdağları'na çıkarak Şahinderesi Kanyonu ve Cam Seyir Terası'nı ziyaret edebiliyor. Güre'nin termal kay-nakları ile ilçenin zeytin ve zeytinyağı kültürü de bu çe-şitliliği tamamlıyor.

Dolayısıyla Cam Seyir Tera-sı'nın değeri yalnızca sundu-ğu manzaradan değil, Edre-mit'in farklı turizm değerlerini birbirine bağlayan konumun-dan da kaynaklanıyor.

Bir Seyir Terasından Daha Fazlası

Turizm yatırımlarının kalıcı etkisi, yalnızca ziyaretçi sayı-sıyla değil çevresinde oluş-turduğu ekonomik ve sosyal hareketlilikle de değerlendiriliyor. Kazdağları Cam Seyir Terası'nın Edremit açısından önemli katkılarından biri, kıyı şeridinde yoğunlaşan ziyaret-çi hareketini Kazdağları'nın iç kesimlerine taşıması.

Edremit; Kazdağları, termal kaynakları, antik kentleri, gastronomik değerleri ve zeytin kültürü sayesinde yaz sezonunun ötesine geçebile-cek güçlü bir turizm potansi-yeline sahip. Cam Seyir Terası da bu potansiyeli des-tekleyen alternatif bir çekim merkezi oluşturuyor. Bu

yaklaşım, projenin GMKA tarafından desteklendiği mali destek programının hedefleriyle de örtüşüyor. Ajansın 2018 yılı turizm programlarında TR22 Güney Marmara

Bölgesi'nin turizm potansiyelinin etkin ve yenilikçi yön-temlerle değerlendirilmesi, turizm altyapısının güçlen-dirilmesi ve turizm faaliyetlerinin dört mevsime yayıl-ması temel amaçlar arasında yer aldı.

Cam Seyir Terası'nın daha sonraki yıllarda bölgenin tanıtım faaliyetlerinin de duraklarından biri hâline gel-mesi yatırımın bölgesel turizm içerisindeki konumunu güçlendirdi. GMKA ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Ge-liştirme Ajansı iş birliğinde gerçekleştirilen uluslarara-sı tanıtım çalışmalarında yabancı basın mensupları ve içerik üreticilerinin ziyaret ettiği güzergâhlarda Cam Seyir Terası; Antandros Antik Kenti, Edremit, Gömeç ve Ayvalık gibi bölgesel destinasyonlarla birlikte yer aldı.

Bu yaklaşım, turizmde tek bir ziyaret noktasından zi-yade birbirini tamamlayan destinasyonların birlikte ele alınmasının önemini gösteriyor. Cam Seyir Terası'nı zi-yaret eden turistin Antandros'a, Altınoluk'a, Güre'ye, Akçay'a veya Kazdağı Milli Parkı'nın diğer noktalarına yönelmesi, ziyaretçi hareketliliğinin daha geniş bir ala-na yayılmasını sağlıyor.

Bölgede geçirilen sürenin artması ise konaklama, ye-me-içme, ulaşım ve yerel ürün alışverişi gibi alanlar-da yerel ekonomiye katkı sağlayabilecek yeni fırsatlar oluşturuyor.

Kazdağları'na Bakmanın Yeni Bir Yolu

Şahinderesi Kanyonu'nun üzerinde uzanan cam zemin, ilk bakışta ziyaretçiye yüksekliğin heyecanını yaşıyor. Ancak terasın sunduğu deneyim bundan daha fazlasını içeriyor.

Bir tarafta Ege Denizi, diğer tarafta Kazdağları'nın or-manları; aşağıda Şahinderesi Kanyonu, yakın çevrede ise Antandros'un binlerce yıllık geçmişi bulunuyor. Kaz-dağları Cam Seyir Terası bu nedenle yalnızca fotoğraf çekilen bir seyir noktası değil, Edremit'in turizm ka-rakterini bir arada gösteren özel bir durak niteliğinde. Bununla birlikte Kazdağları gibi hassas doğal alanlarda turizm yatırımlarının geleceği açısından koruma-kul-lanma dengesi büyük önem taşıyor.

Kazdağı Milli Parkı'nın doğal karakterinin korunması, ziyaretçi hareketlerinin kontrollü yönetilmesi ve turizm altyapısının çevreyle uyumlu biçimde geliştirilmesi, bölgenin sahip olduğu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi açısından temel bir gereklilik.

Bugün Cam Seyir Terası'na çıkan ziyaretçi birkaç dakika içerisinde Kazdağları'nın geniş panoramasını görebili-yor. Ancak bu manzaranın asıl değeri, aynı ormanların, kanyonların ve doğal peyzajın gelecekte de korunabil-mesinde yatıyor.

Edremit Körfezi'nin mavisıyla Kazdağları'nın yeşilini aynı kadrja sığdıran Cam Seyir Terası, kamu kurum-larının iş birliği ve GMKA'nın mali katkısıyla hayata ge-çirilen bir turizm yatırımının zaman içerisinde bölgenin dikkat çeken ziyaret noktalarından birine nasıl dönüşe-bildiğini gösteriyor.

Bugün Kazdağları'na çıkan yolun sonunda ziyaretçiyi yalnızca camdan yapılmış bir teras değil; altında Şahin-deresi'nin derinliği, karşısında Ege'nin mavisini ve çevre-sinde Kazdağları'nın binlerce yıllık hikâyesi karşılıyor. ■

Şehir, Esnaf ve Veli: Hasan Baba Çarşısı

Balıkesir'in modern silüetinde kadim bir mühür gibi duran Hasan Baba Çarşısı, bir yanıyla gündelik hayatın ekonomik ritmini tutarken diğer yanıyla şehrin manevi köklerini ve sarılmaz kent belleğini bugüne taşıyor.

Balıkesir'in yalnızca ticari hayatının değil, aynı zamanda manevi coğrafyasının da önemli bir yeri olan Hasan Baba Çarşısı, dışardaki modern dünyanın temposuna inat, kendi içinde bir kent belleği muhafızı gibi vakur durmaktadır. Hasan Baba Çarşısı, bir yanıyla sıradan bir alışveriş merkezi gibi görünse de aslında ticaretin inançla, hafızanın ise gündelik ihtiyaçlarla iç içe geçtiği özgün bir mekândır. Çarşının ortasında, dükkânların ve tezgahların tam kalbinde yer alan Hasan Baba Türbesi, bu mekânın sıradan bir ticarethane olmadığının en somut kanıtıdır. Ziyaretçiler buraya sadece bir kıyafet bakmak ya da bir terziye uğramak için değil, aynı zamanda şehrin koruyucu ruhuyla sessiz bir selamlaşma içine girmek için de gelirler. İlk bakışta hissedilen bu derin atmosfer, Balıkesir'in yerel kimliğini oluşturan tüm unsurların tek bir çatı altında nasıl büyük bir uyumla birleştiğini gözler önüne serer.

Hasan Baba Çarşısı'nın yer aldığı bölge, Balıkesir'in tarihsel merkezidir. Şehrin Süleyman Şah dönemindeki geçici Türk hâkimiyetinden sonra 1300'lü yıllarda kesin olarak Türk yurdu haline gelmesiyle başlayan süreç, Karesi Beyliği'nin kuruluşuyla hız kazanmıştır. Balıkesir, Karesi Beyliği'nin merkezi olarak Türkmen nüfusunun

yoğunlaştığı ve ekonomik canlılığın arttığı bir merkez haline gelmiş; 1341 yılında Osmanlı Devleti'ne katılmasıyla birlikte şehzade sancağı statüsüne kadar yükselmiştir. Bu tarihsel derinlik, çarşının sadece fiziksel bir yapı değil, aynı zamanda şehrin kuruluş kodlarını taşıyan bir mekân olduğunu gösterir. Çarşının bugünkü konumunda geçmişte Arap Hanı olarak bilinen bir yapının bulunduğu ve bu hanın bir odasının Hasan Baba'nın yaşadığı yer olduğu tarihi kayıtlarda yer almaktadır. Eski dönemlerde bir arasta niteliği taşıyan bu bölge, zanaatkarların ve tüccarların kümелendiği, şehir ekonomisinin can damarı olan bir alandı. Zamanla Osmanlı mimari geleneğinin tipik özelliklerini yansıtan dar sokaklı ve kemerli dükkân yapısından, 20. yüzyılın son çeyreğindeki modern dönüşümüne kadar çarşı, Balıkesir'in kentsel evrimine tanıklık etmiştir.

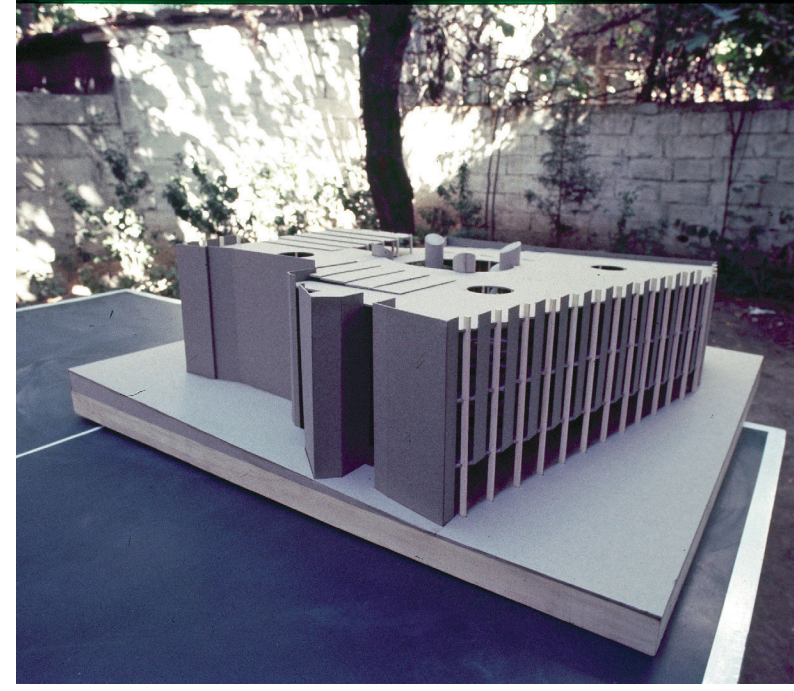
Hasan Baba, halk hafızasında ve tarihi rivayetlerde 15. yüzyılın ilk yarısında yaşamış, dindar, âlim ve münzevi bir şahsiyet olarak tanımlanır. Mezarındaki kitabeye göre 1404 yılında doğmuş ve 1451 yılında vefat etmiştir. Hasan Baba'yı Balıkesir için bu denli özel kılan unsur, sadece dini bir figür olması değil, aynı zamanda ahilik geleneğinin bir parçası olarak ticaret hayatının içinde

aktif bir zanaatkâr olarak yer almasıdır. Halk anlatılarında Eskici Baba olarak da bilinen bu zatın, bugünkü çarşının bulunduğu yerdeki arastada ayakkabı tamiriyle meşgul olduğu rivayet edilir. Hasan Baba'nın yaşam tarzına dair en dikkat çekici detaylardan biri, onun yüksek ilmine rağmen mütevazı ve toplumdan kopuk olmayan bir hayatı tercih etmesidir. Şakaik-ı Nu'maniye gibi klasik kaynaklara dayanan bilgilere göre, o dönemde Bursa'da medfun olan ünlü veli Emir Sultan ile yakın bir münasebet içindedir. Bu ilişki, sadece bir öğrenci-öğretmen bağı değil, aynı zamanda Bursa ve Balıkesir arasındaki kültürel ve manevi akışın da bir göstergesidir. Hasan Baba'nın Balıkesir'e gelişiyle ilgili anlatılar, onun Bursa'dan bu topraklara bir irşat göreviyle veya manevi bir işaretle gönderildiğini vurgular.

Emir Sultan'ın Halefi

Balıkesir'in kültürel ve manevi dünyasında Hasan Baba'nın yerini anlamak için, onun Bursa'daki velilerle olan halef-selef ilişkisine de bakmak gerekir. Tarihi kayıtlara göre, Bursa'nın fethinde Geyikli Baba ile birlikte savaşmış olan Balım Sultan'ın Balıkesir'e gönderilmesi gibi, Hasan Baba'nın da Emir Sultan'ın icazetiyle bu bölgeye gelip talebe yetiştirdiği bilinmektedir. Bu durum, Balıkesir'in sadece askeri yollarla değil, aynı zamanda bu dervişler ve âlimler eliyle kurulan tekkeler ve zaviye tipi yapılarla Türk-Islam kimliğine büründüğünü gösterir.

Emir Sultan'ın vefatı yaklaştığında yerine kimin geçeceği sorulduğunda, onun bir vasiyet bıraktığı ve sırı vakıf olan kişiyi işaret ettiği anlatılır. Rivayete göre, aranan kişi Hasan Baba'dır ve onun Emir Sultan ile aynı mecliste oturduğuna dair bir vizyonun belirmesi üzerine onun halifelik makamına layık olduğu anlaşılmıştır. Bu manevi bağ, Balıkesir'deki diğer velilerle de genişler. Örneğin, Ayak Dedesi adıyla bilinen Şeyh Şemseddin Efendi'nin de Hasan Baba'nın hulefasından olduğu mezar kitabesinde açıkça belirtilir. Bu durum, 15. yüzyıl Balıkesir'inde birbiriyle etkileşim halinde olan, ticaretle uğraşan ama aynı zamanda halkı manevi açıdan besleyen güçlü bir mutasavvıf ağının varlığını doğrular. Hasan Baba, sadece bir birey değil, Balıkesir'in Osmanlı

kimliğini kazandığı o geçiş döneminin ruhsal mimarlarından biridir.

Hasan Baba Çarşısı, bu kurumsallaşmanın günümüze ulaşan en somut ve yaşayan halkasıdır. Kent belleğinde Hasan Baba, sadece bir yatırım sahibi değil, şehrin darda kaldığında sığındığı manevi bir koruyucudur.

Osmanlı Çarşısından İlk AVM Örneğine

Hasan Baba Çarşısı'nın mimari hikâyesi, geleneksel ile modernin sıra dışı bir çarpışmasıdır. Çarşı, asırlarca klasik bir Osmanlı çarşı dokusuna sahipken, 1980'li yıllarda büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Mimar Cengiz Bektaş tarafından 1986 yılında hazırlanan Hasan Baba Ticari Merkezi projesi, çarşığı bugünkü çok katlı yapısına kavuşturmuştur. Bektaş'ın tasarımı, ikinci bodrum, birinci bodrum ve zemin kat planlarını kapsayan, modern ticaretin ihtiyaçlarını gözetken ama yerel dokuyu da yok saymayan bir yaklaşımla kurgulanmıştır. Bu modern

yapı, içinde 600 yıllık bir türbeyi barındırması bakımından dünya mimarlık tarihinde az rastlanır bir örnektir. Dükkanların, merdivenlerin ve yürüyüş koridorlarının tam ortasında, cam bir bölme ya da ayrı bir oda gibi değil, çarşının organik bir parçası olarak duran türbe, mekâna eşsiz bir karakter katar. Cengiz Bektaş'ın projesi, bu dokunulmaz noktayı merkeze alarak etrafında bir ticaret döngüsü oluşturmuştur.

Çarşının 1980'lerdeki inşaat süreci, Balıkesir esnafı arasında hâlâ canlılığını koruyan efsanevi anlatılarla doludur. Yerel anlatılara göre, inşaat sırasında temel kazılırken beklenmedik bir şekilde sürekli su çıkmış, bu durum projenin bütçesini sarsmıştır. O dönem çarşının yapımı için ayrılan 40 milyon TL'lik bütçenin tamamının, sadece çıkan bu suyun tahliyesi ve temel atma işlemlerine harcandığı esnaf hafızasında yer almaktadır. Halk ve esnaf, bu durumu Hasan Baba'nın oradaki varlığının bir işareti veya toprağın kutsal direnci olarak yorumlamıştır.

Bir diğer sarsıcı anlatı ise kepçe kırılma olayıdır. Esnafın aktardığına göre, inşaat çalışmaları sırasında türbenin çevresini düzenlemek isteyen bir kepçe operatörü, kabre yaklaştığında kepçenin tırnağının kırılmasıyla büyük bir korku yaşamıştır. Operatörün Hasan Baba kabul etmedi diyerek işi bıraktığı söylenir. Bu anlatılar, yapının sadece beton ve demirden ibaret olmadığını, şehrin kolektif şuurunda dokunulmaz bir kutsiyete sahip olduğunu pekiştirmiştir.

Menkıbelerde Hasan Baba

Hasan Baba'ya dair halk anlatıları, Türk folklorunun en zengin motiflerini barındırır. Bu hikâyeler arasında en dikkat çekici olanı, Hasan Baba ve kardeşi olduğu söylenen Çırpılı Dede (Hüseyin Baba) arasındaki keramet yarışıdır. Anlatıya göre, şehirde zanaatla uğraşan Hasan Baba ile dağlarda çobanlık yapan kardeşi birbirlerini ziyaret ederler. Çırpılı Dede, bir tülbindin içinde süt getirir ancak süt dökülmez; Hasan Baba ise bir mendilin içine yanan kor ateşleri doldurur ve mendil yanmaz. Bu anlatı, hem ateşe hükmetme motifini hem de şehirde,

kalabalıklar içinde dürüst kalmanın dağdaki inzivadan daha zor ama daha makbul olduğu mesajını verir. Hasan Baba'nın hacdaki ustasına börek götürmesi hikâyesi de yerel anlatılarda önemli bir yer tutar. Hacca giden dükkan sahibinin canı evindeki böreği çektiğinde, Hasan Baba'nın bu böreği taze bir şekilde Mekke'ye ulaştırdığı söylenir. Bu tip anlatılar, Hasan Baba'yı sıradan bir esnaftan öte, zaman ve mekân sınırlarını aşan bir veli katına yükseltir.

Balıkesir'in Sosyal Bir Kesiti

Bugün Hasan Baba Çarşısı'na girdiğinizde, sizi karşılayan manzara Balıkesir'in sosyal hayatının bir özeti. Çarşı, geleneksel el sanatlarından modern giyime kadar geniş bir yelpazede hizmet verir. Özellikle düğün hazırlığı yapanlar için çeyiz dükkanları, özel gün kıyafetleri ve kuyumcular çarşının en canlı noktalarıdır. Ayrıca, okul kıyafetleri konusunda Balıkesir'in en önemli merkezlerinden biri olması, çarşının her kuşaktan insanla temas kurmasını sağlar. Esnaf, sabah 08:00'den akşam 19:30'a kadar süren mesaisinde, Hasan Baba'nın hemen yanı başında ticaret yapmanın getirdiği bir dürüstlük mirasını taşıdığına inanır. Sosyal yardımlaşma ruhu, çarşının temel taşlarından biri olarak kabul edilir.

Hasan Baba Çarşısı, Balıkesir'in sadece bir alışveriş noktası değil, kentin kimlik kartıdır. Arap Hanı'ndan arastaya, 1932'deki yıkım girişimlerinden 1986'daki modern inşasına kadar her aşamada bu mekân, halkın inancı ve sevgisiyle ayakta kalmıştır.

Hasan Baba'nın vasiyeti üzerine kendi odasına gömülmesiyle başlayan bu serüven, bugün binlerce insanın her gün içinden geçtiği, selam verdiği ve rızkını aradığı bir yaşam alanına dönüşmüştür. Bu çarşığı ziyaret etmek, Balıkesir'in ruhuna dokunmak demektir.

Geçmişin nostaljisine takılıp kalmayan, aksine o nostaljiyi bugünün modern ihtiyaçlarıyla zarifçe birleştiren Hasan Baba Çarşısı, bir kentin belleğinin ne kadar dirençli olabileceğini kanıtlar. ■

Hasan Baba'nın Hayatı

İslam kültür dünyasında tasavvuf veya irfanî gelenek, bireyin iç âlemine yönelerek nefsini terbiye etmesini ve ilahî vuslata erişmesini amaçlayan köklü bir mistik yoldur. Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve yayılma dönemlerinde, Bursa merkezli manevî ocakların yetiştirdiği derviş ve halifeler, yeni fethedilen topraklarda iktisadî, sosyal ve kültürel hayatın kurulmasında hayati bir rol oynamışlardır.

Bu bağlamda, Bursa'nın en önemli manevî otoritelerinden Emir Sultan Buhârî'nin halifelerinden olan Hasan Baba, 15. yüzyılda Karesi (Balıkesir) sancağının dini ve toplumsal hafızasında derin ve silinmez izler bırakmış müstesna bir şahsiyettir.

Hasan Baba (Hasan Hâce b. Yusuf), türbesindeki kitabeden elde edilen kati bilgilere göre miladi 1404 yılında doğmuş ve 1451 yılında vefat etmiştir. Oldukça genç yaşta nihayete eren ömrüne tezat olarak tasavvufi mertebelerde çok yüksek makamlara ulaştığı kabul edilir. Günümüzde Balıkesir'in merkezinde, adını taşıyan Hasan Baba Çarşısı'nın ortasında bir türbesi bulunmaktadır.

Tarihî kayıtlarda hayatına dair derli toplu en sarîh bilgiye Taşköprülü Zade'nin Şakâik-ı Nû'maniye adlı eserinde rastlanmaktadır. Bu kaynağa göre Hasan Baba, Halvetiye tarikatının Nurbâhşî koluna mensup olan Emir Sultan Hazretleri ile yakın bir musâhabet ve münasebet kurarak kemalât bulmuştur.

Balıkesirli bir mutasavvıf olan Hasan Baba, erken dönem Osmanlı dünyasının gazi-derviş ve alp-eren profiline uygun olarak, toplumun sadece dini hayatını değil iktisadî ve sosyal kodlarını da tanzim etmiştir. Askerî fetihlerle vatan kılınan Karesi toprakları, Hasan Baba gibi velilerin kurduğu manevî merkezler ve etraflarında anlatılan kutsiyet yüklü efsaneler sayesinde halk hafızasında kalıcı bir Türk-İslam coğrafyasına dönüştürülmüştür.

Münzevi, ibadet ve taatle dolu bir ömür süren Hasan Baba, toplumsal hayatta geçimini ayakkabıcılık (eskicilik) zanaatı ile sağlamış ve Ayak Dedesi (Veli Şemsüddin Efendi) gibi değerli talebeler yetiştirmiştir. ■

Toprağın Bereketi, Yer Altının Zenginliği: **Bigadiç**

Balıkesir'in güneydoğusunda yer alan Bigadiç, doğal kaynakları, üretim kültürü ve köklü geçmişiyle Batı Anadolu'nun karakteristik ilçelerinden biridir. Marmara ile Ege bölgeleri arasında geçiş niteliği taşıyan bu coğrafya, hem ekonomik hem kültürel açıdan önemli bir yere sahiptir. İlçe; verimli tarım arazileri, termal kaynakları, geleneksel köy yaşamı ve dünya ölçeğinde bilinen bor rezervleriyle dikkat çeker.

Bigadiç'e gelen ziyaretçiler için ilk hissettikleri şey, doğanın ve üretimin hayatın merkezinde olduğu sakin bir Anadolu atmosferidir. Büyük şehirlerin yoğun temposunun aksine burada zaman daha yavaş akar. Tarım yapılan tarlalar, köylerde sürdürülen geleneksel yaşam, pazar yerlerinde satılan yerel ürünler ve doğayla iç içe bir hayat, ilçenin karakterini belirleyen temel unsurlardır.

Antik Çağlardan Günümüze

Bigadiç ve çevresinin tarihi, Anadolu'nun pek çok yerleşiminde olduğu gibi oldukça eski dönemlere kadar uzanır. Bölge, antik çağda Mysia coğrafyasının sınırları içerisinde yer almış ve Ege ile Marmara arasındaki ticaret yollarının önemli geçiş noktalarından biri olmuştur. Roma ve Bizans dönemlerinde tarımsal üretim açısından gelişen küçük yerleşimlerin bulunduğu bu bölgede, özellikle su kaynaklarının ve verimli toprakların yerleşimi teşvik ettiği bilinmektedir. Bölgenin doğal yapısı, tarih boyunca kırsal yaşamı destekleyen önemli bir unsur olmuştur.

13. Yüzyıldan itibaren Türk hakimiyetinin güçlenmesiyle birlikte Bigadiç, Karesi Beyliği döneminde önemli bir yerleşim alanı haline gelmiştir. Daha sonra Osmanlı Devleti'nin egemenliğine giren bölge, özellikle tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle Osmanlı ekonomisine katkı sağlayan kırsal üretim merkezlerinden biri olmuştur. Cumhuriyet döneminde ise Bigadiç, madencilik faaliyetlerinin gelişmesiyle birlikte yeni bir ekonomik kimlik kazanmıştır.

Bigadiç'in Yer Altı Hazinesi: Bor

Bigadiç'in Türkiye açısından en önemli özelliklerinden biri, sahip olduğu bor rezervleridir. İlçe, dünya bor rezervlerinin önemli bir bölümünü barındıran bölgeler arasında yer alır.

Bor mineralleri günümüzde cam, seramik, deterjan, enerji teknolojileri, savunma sanayi ve tarım gibi birçok alanda kullanılan stratejik bir hammadDEDİR. Bu nedenle Bigadiç'te bulunan bor yatakları, yalnızca yerel ekonomi için değil, küresel sanayi açısından da büyük önem taşır.

Bölgede gerçekleştirilen madencilik faaliyetleri, modern teknoloji kullanılarak sürdürülebilir üretim anlayışıyla yürütülmektedir. Bor madenciliği sayesinde Bigadiç hem istihdam hem de ekonomik kalkınma açısından güçlü bir potansiyele sahiptir. Bu yönüyle ilçe, Anadolu'nun yer altı zenginliklerinin en değerli örneklerinden birine ev sahipliği yapmaktadır.

Termal Kaynakların Şifalı Coğrafyası

Bigadiç'in bir diğer önemli doğal zenginliği ise termal su kaynaklarıdır. İlçe çevresinde bulunan sıcak su kaynakları, sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyel oluşturur.

Termal suların özellikle romatizmal rahatsızlıklar, kas ve eklem ağrıları gibi sağlık sorunlarına iyi geldiği bilinmektedir. Bu nedenle bölge, son yıllarda sağlık turizmi açısından dikkat çeken yerlerden biri haline gelmiştir. Termal kaynakların bulunduğu bölgelerde kurulan te-

sisler, ziyaretçilere hem dinlenme hem de sağlık odaklı bir deneyim sunar. Doğanın içinde yer alan bu alanlar, şehir hayatının stresinden uzaklaşmak isteyenler için ideal bir ortam oluşturur.

Doğa ve Kırsal Yaşamın Uyum

Bigadiç, geniş tarım arazileri, ormanlık alanları ve çok sayıda köy yerleşimiyle Anadolu'nun üretim kültürünü yansıtan bir kırsal peyzaja sahiptir. İlçe ekonomisinde tarım ve hayvancılık önemli bir yer tutar. Bölgedeki tarım alanlarında ağırlıklı olarak buğday, arpa, ayçiçeği ve çeşitli yem bitkileri yetiştirilmektedir. Bunun yanında bazı bölgelerde bakliyat ve sebze üretimi de yapılmaktadır.

Toprağın Bereketi Sofralarda

Bigadiç'in kültürel kimliğini en güçlü şekilde yansıtan unsurlardan biri de yöresel mutfağıdır. İlçenin gastronomisi, Anadolu'nun üretim geleneğini ve kırsal yaşam kültürünü sofralara taşıyan doğal ve güçlü lezzetlerden oluşur.

Bigadiç mutfağının en önemli ve en karakteristik yemeği ise Bigadiç Gövecidir. İlçeye özdeşleşmiş bu yemek, Bigadiç'in gastronomik simgesi olarak kabul edilir.

Bigadiç Göveci; kuzu veya dana eti, sebzeler ve çeşitli baharatların toprak kaplarda uzun süre pişirilmesiyle hazırlanır. Geleneksel olarak odun ateşinde ve ağır ağır pişirilen bu yemek, etin ve sebzelerin aromalarının

birbirine karışmasıyla ortaya çıkan güçlü bir lezzete sahiptir. Göveç kaplarında hazırlanan bu yemek, özellikle kalabalık sofralarda paylaşılacak üzere hazırlanır ve ilçenin en bilinen yöresel yemeği olarak öne çıkar.

Bigadiç mutfağında bunun yanında keşkek, tandır yemekleri, sac kavurma ve hamur işleri de önemli bir yer tutar. Köylerde yapılan keşkek, özellikle düğün ve bayram sofralarının vazgeçilmez yemeklerinden biridir. Süt ve süt ürünleri de bölgenin gastronomisinde önemli bir yere sahiptir. Köylerde üretilen ev yapımı peynirler, yoğurt ve tereyağı, doğal üretim kültürünün en güzel örnekleri arasında yer alır.

Hamur işleri ise Bigadiç mutfağının günlük yaşamında önemli bir yer tutar. Bazlama, köy ekmeği ve sac üzerinde pişirilen gözlemeler özellikle köy kahvaltılarının vazgeçilmez lezzetleridir. Bigadiç'te sofralar yalnızca yemek için değil, aynı zamanda sohbet ve paylaşım için kurulur. Bu nedenle ilçenin gastronomi kültürü; misafirperverlik, dayanışma ve birlikte yaşama geleneğinin de önemli bir parçasıdır.

Sakin Bir Anadolu Yaşamı

Bigadiç, Balıkesir şehir merkezine yaklaşık 40 kilometre uzaklıkta yer alan ve ulaşımı kolay olan bir ilçedir. Buna rağmen ilçe, büyük şehirlerin yoğun temposundan uzak, daha sakin ve dengeli bir yaşam ritmini korumayı başarmıştır. Bu yönüyle Bigadiç, modern hayatın imkânları ile geleneksel Anadolu yaşam kültürünün bir arada sürdüğü yerleşimlerden biridir.

İlçede günlük yaşam, büyük ölçüde üretim kültürü etrafında şekillenir. Tarım ve hayvancılık faaliyetleri hem ekonomik hayatın hem de kırsal yaşamın temel unsurlarını oluşturur. İlçeye bağlı köylerde sürdürülen üretim faaliyetleri, Bigadiç'in toplumsal ve kültürel yapısının önemli bir parçasıdır.

Bigadiç'te sosyal hayatın önemli özelliklerinden biri de güçlü toplumsal bağlardır. Yerel etkinlikler, köy buluşmaları ve geleneksel organizasyonlar, ilçedeki dayanışma kültürünü canlı tutar. Bu yönüyle Bigadiç, Anadolu'nun paylaşım ve birlikte yaşama geleneğinin hâlâ hissedilebildiği yerlerden biridir. Doğayla iç içe bir yaşamın sürdüğü ilçede sakinlik ve sadelik dikkat çeker. Bu nedenle Bigadiç, ziyaretçilerine yalnızca bir yerleşim değil; aynı zamanda Anadolu'nun huzurlu ve samimi yaşam atmosferini deneyimleme fırsatı sunar.

Bigadiç Müzesi: İlçenin Hafızasını Yaşatan Mekân

Bigadiç'in kültürel mirasını anlamanın en etkili yollarından biri de ilçede bulunan Bigadiç Müzesi'ni ziyaret etmektir. İlçenin geçmişine ışık tutan bu müze, Bigadiç'in sosyal yaşamını, üretim kültürünü ve tarihsel gelişimini ziyaretçilere anlatan önemli bir kültür alanıdır.

Müze, yalnızca tarihi eserlerin sergilendiği bir mekân olmanın ötesinde, ilçenin hafızasını yaşatan bir kültür merkezi niteliği taşır. Müze içerisinde yer alan sergilerde Bigadiç'in geçmiş dönemlerdeki günlük yaşamına dair objeler, geleneksel kıyafetler, tarım ve zanaat araçları, eski fotoğraflar ve yerel yaşamı yansıtan pek

çok materyal ziyaretçilerin ilgisine sunulmaktadır. Bigadiç'in tarım ve hayvancılık geçmişine ait araç gereçler, eski ev yaşamına dair eşyalar ve geleneksel üretim yöntemlerini gösteren materyaller, ilçenin kırsal ya-

şam kültürünü anlamak açısından önemli ipuçları verir. Bu yönüyle müze, ziyaretçilere yalnızca tarihsel bilgi sunmakla kalmaz; aynı zamanda Bigadiç'te yaşamın nasıl şekillendiğini de anlatır.

Müzede ayrıca ilçenin kültürel dokusunu oluşturan Yörük kültürü, geleneksel el sanatları ve yerel üretim faaliyetlerine ilişkin bölümler de bulunmaktadır. Bu alanlar, Bigadiç'in geçmişten günümüze taşıdığı kültürel değerleri görünür kılmaktadır.

Bugün Bigadiç Müzesi, hem ilçeyi ziyaret edenler hem de yerel halk için geçmiş ile bugün arasında bir köprü görevi görmektedir. İlçenin kültürel mirasını koruyan ve gelecek kuşaklara aktaran bu müze, Bigadiç'in tarihini ve kimliğini anlamak isteyen herkes için önemli bir durak niteliğindedir.

Bigadiç'te Tarihi Yapılar ve Kültürel Miras

Bigadiç, büyük anıtsal yapılarıyla tanınan bir şehir olmasa da, Anadolu'nun tarihsel yerleşim kültürünü yansıtan önemli mimari izlere sahiptir. İlçe merkezinde ve çevre yerleşimlerde bulunan camiler, eski yerleşim dokusu ve tarihî yapılar Bigadiç'in geçmişten günümüze uzanan kültürel kimliğinin önemli parçalarını oluşturur. Bu tarihî mirasın dikkat çeken unsurlarından biri Bigadiç Kalesidir. İlçe merkezine hâkim bir tepe üzerinde yer alan kale kalıntıları, Bigadiç'in geçmişte stratejik bir yerleşim noktası olduğunu göstermektedir. Günümüze sınırlı mimari izler ulaşmış olsa da kalenin bulunduğu konum, bölgenin tarih boyunca savunma ve gözetleme amacıyla kullanılan önemli bir yerleşim noktası olduğunu ortaya koymaktadır.

İlçedeki en önemli tarihî ibadet yapılarından biri Evliya Çelebi Camiidir. Halk arasında Lonca Camii olarak da bilinen bu yapı, 1795 yılında Bigadiç Voyvodası Seyyid Hacı Hasar Ağa tarafından yaptırılmıştır. Günümüze ulaşan caminin temeli ve minare kaidesi orijinal yapısını korumaktadır. Osmanlı vakıf geleneğini yansıtan önemli bir ayrıntı ise caminin vakfı ile ilgilidir. Kaynaklarda, caminin gelir kaynağı olarak Balıkesir'de bulunan bir terzi dükkanının vakfedildiği belirtilmektedir. Bu durum, dönemin vakıf sisteminin ibadet yapılarının sürdürülebilirliğini sağlamak için nasıl işlediğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. 18. yüzyıl Osmanlı mimarisinin yerel ölçekteki örneklerinden biri olan Evliya Çelebi Camii, bugün de ilçenin önemli tarihî ve kültürel yapılarından biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Bigadiç'teki bir diğer önemli tarihî ibadet yapısı ise Ulu Camiidir. Osmanlı döneminde inşa edilen bu cami, Kanuni Sultan Süleyman'ın vezirlerinden Cezeri Kasım Paşa tarafından 1549 yılında yaptırılmıştır. Bigadiç'te Osmanlı dönemine ait ilk camilerden biri olarak kabul edilen yapı, tarih boyunca çeşitli onarımlar geçirmiştir. 1897 ve 1942 yıllarında meydana gelen depremlerden etkilenmesine rağmen ayakta kalmayı başarmıştır. Kurtuluş Savaşı yıllarında Yunan işgali sırasında caminin bir

süre ibadete kapatıldığı ve depo olarak kullanıldığı da bilinmektedir. Yapı malzemesi olarak kaba yontu taş kullanılan caminin üzeri sonradan sıvanmış, üst örtüsü ise içten ahşap, dıştan kiremit kaplı kırma çatı şeklinde düzenlenmiştir. Bu özellikleriyle Ulu Camii, Osmanlı döneminin taşra mimarisini yansıtan önemli yapılardan biri olarak kabul edilmektedir.

Bigadiç ve çevresindeki köylerde de tarihî camiler, çeşmeler ve geleneksel taş yapılar görmek mümkündür. Köy meydanlarında yer alan bu yapılar, yalnızca mimari değerleriyle değil, aynı zamanda kırsal yaşamın sosyal merkezleri olmaları bakımından da önem taşır. Bu yönüyle Bigadiç, görkemli anıtlardan çok Anadolu'nun sade ama köklü tarihini yansıtan bir yerleşim dokusu sunmaktadır.

Bigadiç'in tarihsel geçmişine ışık tutan önemli alanlardan biri de ilçeye bağlı Hisarköy Antik Yerleşimidir. İlçe merkezine yaklaşık 20 kilometre uzaklıkta bulunan Hisarköy, arkeolojik buluntular ve yerleşim izleri sayesinde bölgenin antik dönemlerden itibaren iskân görüldüğünü ortaya koyan önemli bir yerleşim alanı olarak kabul edilmektedir.

Bölgede yapılan incelemelerde antik yerleşim kalıntıları, höyük yapıları ve çeşitli arkeolojik buluntulara rastlanmıştır. Bu bulgular, Hisarköy çevresinde Roma ve Bizans dönemlerinde aktif bir yerleşim bulunduğunu göstermektedir. Yerleşimin bulunduğu alanın doğal kaynaklar ve tarıma elverişli araziler açısından zengin olması, tarih boyunca burada bir yaşam alanı oluşmasını kolaylaştırmıştır. Hisarköy'de görülen kalıntılar arasında eski yerleşim duvarları, yapı temelleri ve çeşitli seramik parçaları yer almaktadır. Bu kalıntılar, bölgenin antik çağlarda yalnızca bir yerleşim noktası değil, aynı zamanda çevredeki kırsal üretim alanlarının merkezi konumunda olduğunu düşündürmektedir.

İlçeyi ziyaret edenler için bu yapılar yalnızca tarihî eserler değil; aynı zamanda Bigadiç'in geçmişini, toplumsal yaşamını ve kültürel sürekliliğini anlatan önemli izlerdir.

GMKA Destekleriyle Bigadiç'in Turizm Vizyonuna Katkı

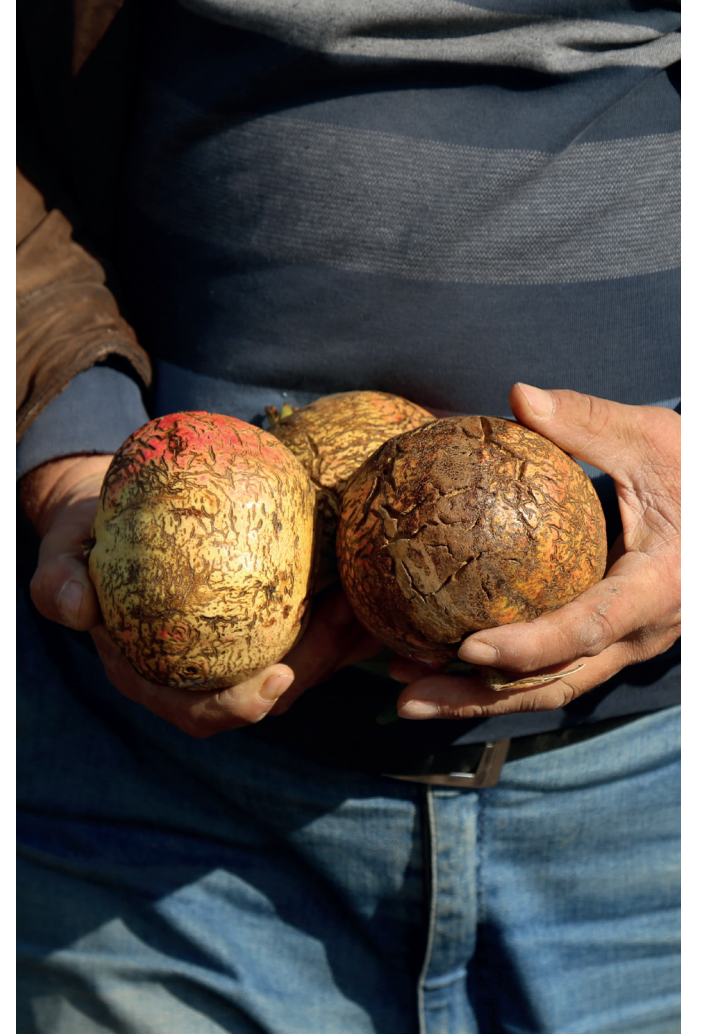
Bigadiç'in sahip olduğu doğal, kültürel ve gastronomik değerlerin daha görünür hale gelmesi amacıyla son yıllarda önemli kalkınma projeleri hayata geçirilmiştir. Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) destekleriyle gerçekleştirilen "Markalaşma Yolunda Bigadiç" ve "Bigadiç Alternatif Turizm Destinasyonunu Güçlendirme" projeleri, ilçenin turizm potansiyelini geliştirmeyi hedefleyen önemli çalışmalar arasında yer almaktadır.

Bigadiç Belediyesi tarafından yürütülen "Markalaşma Yolunda Bigadiç" projesi kapsamında ilçede turizm odaklı bir rekreasyon ve kültür alanı oluşturulmuştur. Proje çerçevesinde köy yaşamını yansıtan taş evler inşa

edilmiş, köy konağı ve köy kahvesi gibi yapılarla geleneksel Anadolu yaşamını anlatan bir konsept alan oluşturulmuştur. Bu alan, ziyaretçilere geçmişten günümüze Bigadiç'teki yaşam kültürünü deneyimleme imkânı sunan bir açık hava yaşam müzesi niteliği taşımaktadır. İlçede gerçekleştirilen bir diğer önemli çalışma ise "Bigadiç Alternatif Turizm Destinasyonunu Güçlendirme" projesidir. Bu proje ile Bigadiç'in turizm altyapısının geliştirilmesi ve turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi amaçlanmıştır. Proje kapsamında konaklama alanları, sosyal yaşam ve etkinlik alanları, spor alanları ve botanik bahçeleri gibi yeni turizm unsurlarının oluşturulması planlanmıştır. Aynı zamanda termal kaynakların da değerlendirilmesiyle birlikte sağlık turizmi, rekreasyon ve butik tatil turizmi açısından ilçenin cazibesinin artırılması hedeflenmiştir.

Bu projeler sayesinde Bigadiç, yalnızca tarım ve madencilik faaliyetleriyle öne çıkan bir ilçe olmanın ötesine geçerek kültür, doğa ve termal turizm potansiyeliyle de dikkat çeken bir destinasyon haline gelme yolunda önemli adımlar atmıştır. GMKA destekli yatırımlar, ilçede ziyaretçi sayısının artmasına, turizm gelirlerinin yükselmesine ve yerel ekonominin güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Bugün Bigadiç, sahip olduğu doğal kaynaklar, geleneksel üretim kültürü, gastronomik zenginliği ve kalkınma projeleriyle desteklenen turizm vizyonu sayesinde Güney Marmara'nın gelişen alternatif turizm destinasyonlarından biri olma yolunda ilerlemektedir. ■

Derinlerdeki Saklı Tarih: Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı

Çanakkale denilince akla ilk gelen, hiç şüphesiz Gelibolu Yarımadası'nda yaşanan o destansı mücadeledir. 1. Dünya Savaşı'nda yaşanan destansı mücadele sadece karada değil denizde de yaşanmıştı. İşte Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı, gurur duyduğumuz bu destanın su altındaki yüzünü aydınlatarak bizleri eşsiz bir zaman tüneline içine çekiyor.

Fotoğraf: Murathan YILDIZ

Savaşın tüm şiddetinin yaşandığı o dramatik anda donup kalan devasa gemiler, denizin farklı derinliklerinde yatan su altı kültür mirası niteliğinde eşsiz savaş anıtlarıdır. Uzun yıllar boyunca çoğu kişinin erişemediği ve Boğaz'ın karanlık sularında sessizce bekleyen bu saklı tarih, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı'nın vizyonu sayesinde dalış tutkunlarıyla buluştu.

Karada yer alan savaşa ait izlerin özenle korunduğu ve dünyanın en iyi korunmuş savaş alanı olarak UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan bu bölge, 2017 yılında başlayan titiz çalışmalarla denizin altında da devasa bir açık hava müzesine dönüşmüş durumda. Yürütülen bu değerli çalışmalar kapsamında, Çanakkale Savaşları'nda batmış olan gemilerin tek tek tespit edilip, gerekli tüm koruma önlemleri alınarak 2021 yılında ziyarete açıldı.

Savaş batıkları, hem tarihi dokuları hem de Çanakkale Savaşı'ndaki son anlarıyla günümüze ulaşmaları sayesinde, dönemin teknolojisine ve bizzat insana dayanan çok derin, dramatik hikayeler barındırıyor. Sadece standart bir batık dalışı deneyimi yaşatmanın çok ötesine geçen bu park, dalış yapan herkesi 12 savaş batığı ve 2 doğal resif olmak üzere toplam 14 ayrı dalış noktasında tam 104 yıl öncesine, yani savaşın en şiddetli anına doğru nefes kesici bir zaman yolculuğuna çıkarıyor.

Bu gizemli zaman tüneline derinliklerine inen ziyaretçiler, savaşın en çarpıcı izlerini taşıyan ve tarih meraklılarından yoğun ilgi gören devasa enkazlarla karşılaşılıyor.

Boğazın derinliklerinde yatan bu eserler arasında İngiliz, Fransız, Avustralya ve Yeni Zelanda donanmalarına ait savaş gemileri bulunuyor. Geçmişin o acımasız günlerine sessizce tanıklık eden ve bugün suların altında adeta kusursuz birer açık hava müzesi niteliği taşıyan bu batıklar, yerli ve yabancı dalış severleri zamanın donup kaldığı o görkemli anı paylaşmaya davet ediyor.

2026'nın Küresel Zirvesinde Bir Dalış Destinasyonu
Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı, hizmete açıldığından bu yana sportif amaçlı dalış turizminde uluslararası endüstrinin odağı hâline geldi. Türkiye; Ege, Akdeniz ve Marmara kıyılarındaki su altı faunası ve yılın 12 ayı kesintisiz dalış imkânı sunan uygun deniz suyu sıcaklıkları ile dalgıçların radarına zaten girmişti. Ancak Gelibolu Su Altı Parkı'nın sularında sakladığı 104 yıllık eşsiz tarihi miras, bu doğal potansiyeli küresel bir zirveye taşıdı.

Dünyanın en saygın dalış otoritelerinden biri olarak kabul edilen Scuba Diving Magazine, 2026 yılı Okuyucu Ödülleri'nde (Readers' Choice Awards 2026) Türkiye'yi "Dünyanın En İyi 5 Batık Dalış Destinasyonu" arasına seçti. Son iki yıl içinde bu destinasyonlarda dalış deneyimi yaşamış 10 binden fazla dergi okuyucusunun doğrudan oylarıyla belirlenen bu prestijli değerlendirmede Türkiye, sadece batık dalışında değil; fiyat-performans dengesi, mağara dalışları ve yeni başlayanlara uygunluk gibi toplam 7 farklı kategoride ödüle layık görüldü. Ülkemizin bu zirveye yerleşmesinde en büyük ve en dikkat çekici pay ise, tarihi batıkları orijinal

konumlarında koruyarak dalışa açan özgün yapısıyla Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı'na ait. Bu görkemli küresel başarının taçlandırıldığı yer de 17 Ocak 2026 tarihinde Almanya'da gerçekleştirilen, dünyanın en büyük uluslararası su sporları fuarı olan Boot Düsseldorf kapsamındaki dev ödül töreni oldu.

Parkın hızla artan ziyaretçi istatistikleri, okuyucu oylamasına yansıyan bu uluslararası ilgiyi net bir şekilde doğruluyor. Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanı İsmail Kaşdemir'in paylaştığı verilere göre, bölgeye olan ilgi her geçen yıl katlanarak büyüyor. Su Altı Parkı'nda 2024 yılında 5 bin olan dalgıç sayısı, 2025 yılında tam 10 bine ulaşarak son iki yılda toplam 15 bin dalgıçın Çanakkale'nin mavi sularında unutulmaz bir tarih yolculuğuna çıkmasını sağladı.

Bu yoğun ilginin arkasında yatan su altı zenginliği gerçekten nefes kesici. Yaklaşık 14 kilometrelik devasa bir alanı kapsayan park, ziyaretçilerine 14'ten fazla dalış noktası sunuyor. Suların altına gömülen bu anıtlar, Gelibolu kıyı şeridi boyunca uzanan zengin doğal yaşamın da etkisiyle benzersiz birer deniz ekosistemine dönüşmüş durumda. Ziyaretçiler; 12 savaş batığı ve 2 doğal resiften oluşan 14 ayrı dalış noktasında, kendilerini savaşın en şiddetli anında buluyor. Bu muazzam batıkların başrollerinden biri de, Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın 1,5 milyon TL'lik büyük desteğiyle dalış turizmine kazandırılan ve dalgıçları büyüleyen devasa İngiliz Kraliyet Zırhlısı "HMS Majestic" batığı.

GMKA'dan Su Altı Parkına destek

Çanakkale Muharebeleri sırasında, 27 Mayıs 1915 tarihinde Alman denizaltısı U-21 tarafından batırılan İngiliz savaş gemisi HMS Majestic, Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı tarafından hazırlanan geniş kapsamlı bir proje ve Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın desteği ile dünya dalış turizmine kazandırıldı.

"HMS Majestic Batığının Dalış Turizmine Açılması Projesi" kapsamında; Seddülbahir ile Büyükkemikli arasında, kıyidan 3 kilometre mesafede yer alan toplam 150 kilometrekarelik geniş bir alanda bilimsel tespit ve belgeleme çalışmaları yürütüldü. Bu çalışmalarla, muharebeler esnasında batmış olan diğer gemilerin de tespit edilerek sportif ve derin su dalışlarına açılması hedeflendi.

Tarihî mirasın su altından gün yüzüne çıkaracak bu vizyoner projenin toplam bütçesi yaklaşık 4.Milyon 600 bin TL olarak açıklandı. Finansmanın yaklaşık 1 Milyon 500 bin TL'lik kısmı Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA) tarafından karşılanırken, kalan kısmı ise Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı tarafından fonlandı. Projenin toplam süresi ise 24 ay olarak belirlendi.

Tarih ve Doğanın Kusursuz Uyumu

Çanakkale Boğazı'nın gizemli mavi derinlikleri, yalnızca çelikten ve baruttan ibaret soğuk bir savaş geçmişini değil, aynı zamanda nabızı atan, canlı ve rengarenk bir deniz ekosistemini de barındırıyor. Bu özelliği ile Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı, bölgenin eşsiz faunası ile florasının sular altındaki tarihle kusursuz bir şekilde bütünleştiği, dünyadaki en nadir su altı alanlarından biri olma özelliğini taşıyor.

Bu muazzam zenginliği tam olarak kavrayabilmek için ülkemizin sahip olduğu doğal potansiyele daha geniş bir pencereden bakmak gerekiyor. Türkiye, 8.500 kilometrelik büyüleyici kıyı şeridi boyunca barındırdığı yaklaşık 3.000 farklı bitki ve hayvan türü ile olağanüstü bir biyolojik çeşitlilik ve eşsiz bir doğal yaşam alanı sunuyor. Bu devasa ekolojik zenginliğin en özel yansımalarından biri ise tam olarak Çanakkale sularında yaşanıyor. Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı'nın kapsadığı geniş alan, sadece 1. Dünya Savaşı'nın acı hatıralarını taşıyan askeri batıkları muhafaza etmekle kalmıyor; aynı zamanda bölgenin eşsiz ve zengin deniz ekosistemini de titizlikle koruma altına alıyor.

Dalgıçlar bugün su altı parkına indiklerinde sadece cansız tarihi enkazları değil; bu batıkları şefkatle sarıp sarmalayan ve kendilerine yeni bir yuva hâline getiren rengarenk mercanları, deniz süngerlerini ve büyüleyici deniz canlılarını gözlemleme şansı buluyor. Demir yığınları, denizaltı yaşamının filizlendiği muazzam yapay resiflere dönüşmüş durumda.

Tarihi yıkımın, okyanusun yaratıcı gücüyle birleştiği bu

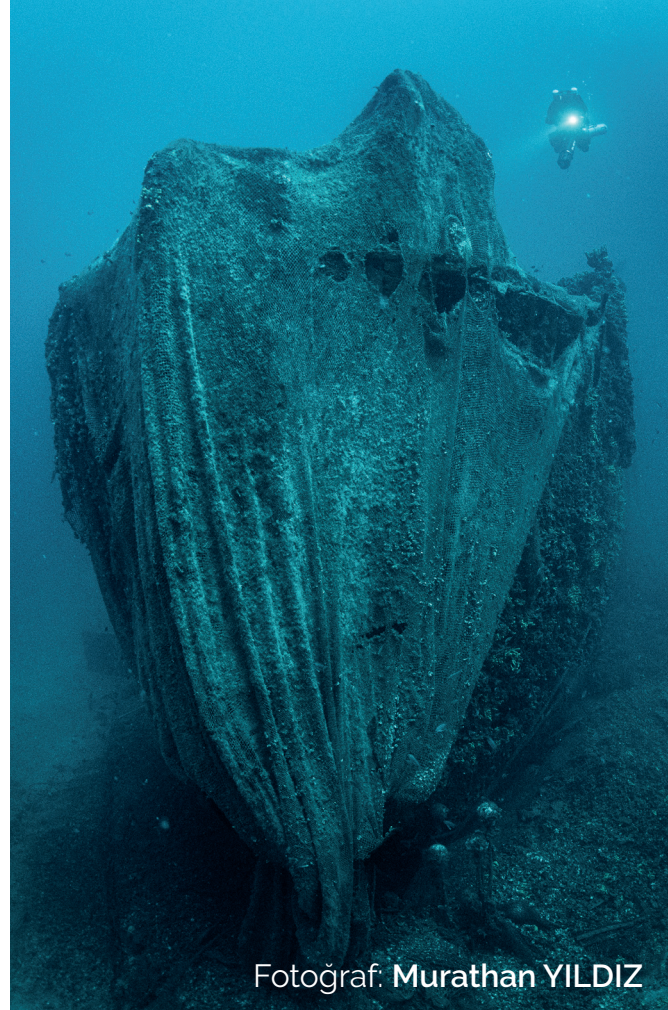
eşsiz dönüşüm hikayesi, Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı'nı sadece bir macera rotası olmaktan çıkarıyor. Doğanın kendi dengesini bulduğu ve yaşamın her koşulda yeniden yeşerebildiğini kanıtlayan bu durum, parkı aynı zamanda sürdürülebilir turizmin en çarpıcı ve ilham verici örneklerinden biri hâline getiriyor.

Dalış Yapamayanlar İçin Dijital Keşif

Elbette dalış yapma imkânı olmayanlar da unutulmamış! Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı öncülüğünde hayata geçirilen proje kapsamında deniz tabanındaki savaş anıtlarının 3B haritaları ve üç boyutlu modelleri sayesinde, savaşta batan gemilerin hikayeleri ve deniz tabanındaki dramatik duruşları dijital platformlarda herkesin erişimine sunuluyor.

Masmavi suların derinliklerine inmek, oksijen tüpüyle o tarihi atmosfere bizzat dokunmak şüphesiz eşsiz bir macera. Ancak Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı, bu büyüleyici dünyaya adım atmak için profesyonel bir dalgıç olmanıza veya ıslanmanıza gerek kalmadan, tarihin izlerini sürmek isteyen herkesi kucaklayan vizyoner bir yaklaşıma sahip.

Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı, deniz altındaki bu eşsiz kültürel mirasın herkes tarafından keşfedilebilmesi için de imkanlar sunuyor. Günümüzün en yeni dijital teknikleri

Fotoğraf: Murathan YILDIZ

Sessiz Bir Saygı Duruşu

Gelibolu Tarihi Su Altı Parkı, yalnızca bir adrenalin rotası veya arkeolojik araştırma sahası olmanın ötesinde, çok derin bir barış ve anma mekânı.

Suların altında uyuyan bu anıtlar, insanlığa savaşın yıkıcılığını tüm çıplaklığıyla gösterirken, barışın paha biçilemez değerini fısıldamaya devam ediyor. Bu sularda yapılan her bir dalış, geçmişe doğru gerçekleştirilen sessiz bir saygı duruşuna eşlik ediyor.

Eğer siz de sadece bir denize değil, zamanın kendisine ve koca bir tarihe dalmak isterseniz, Çanakkale sularındaki bu büyüleyici deneyimi rotanıza mutlaka ekleyin! ■

seferber edilerek Çanakkale Boğazı ve Ege Denizi'nin sularına gömülmüş olan 1. Dünya Savaşı'ndan kalma tarihi öneme sahip batıklar tek tek tespit edildi. Bu titiz araştırmaların en heyecan verici meyvesi ise, deniz tabanında yatan bu devasa anıtların herkes tarafından net bir şekilde anlaşılabilmesi için hazırlanan üç boyutlu (3B) haritalar ve özel dijital uygulamalar oldu. Savaşın tüm şiddetinin yaşandığı o dramatik anlarda donup kalan savaş batıklarının suların altındaki karanlıkta tam olarak nasıl durduklarını gözler önüne seren bu 3B uygulamalar sayesinde, derinliklerin gizemli dünyası adeta yüze taşınıyor.

Üstelik bu dijital keşif sadece görsel bir şölen ibaret bırakılmamış. Çoğu kişi tarafından bilinmeyen bu muazzam deniz olaylarının yaşandığı, 1. Dünya Savaşı temalı bu su altı parkında, savaş batıklarının o büyüleyici üç boyutlu görünüşleri, her bir geminin sahip olduğu derin ve çarpıcı hikayelerle harmanlanarak sunuluyor. Savaş batıklarının efsanevi hikayeleri, teknoloji ve insana dayanan dramatik geçmişleri, okyanusun metrelerce altındaki devasa donanma gemilerinin son anlarında Çanakkale'de neler yaşadığını en ince ayrıntısına kadar anlatıyor.

Kısacası, deniz tabanında nelerin saklı olduğunu merak eden herkes için geliştirilen bu 3B modelleme ve dijital altyapı, Gelibolu'nun su altı kültür mirasını derinliklerin ötesine taşıyor. Su altındaki bu devasa savaş anıtları, dijital dünyanın sunduğu bu yenilikçi imkanlarla sizi 106 yıl öncesine, yani savaşın en şiddetli anına götürerek, tarihi iliklerinize kadar hissetmenizi sağlıyor.

Fotoğraf: Murathan YILDIZ

Türkiye'nin Bor Karbür Dönemi, Güney Marmara'da Başlıyor

Dünya bor rezervlerinin lideri Türkiye, ham madde ihracatçısı olmaktan çıkarak, Bandırma'da kurduğu dev tesisle boru yüksek teknolojiye ve milyarlarca dolarlık yeni bir ekonomiye dönüştürüyor.

Küresel ekonomide, ham maddelere sahip olanların değil, bu ham maddeleri işleyerek ileri teknoloji ürünlerine dönüştürenlerin söz sahibi olduğu yeni bir faza geçtiği görülüyor. Türkiye, uzun yıllardır dünya bor pazarının en güçlü oyuncularından biri olarak konumlanıyor. Dünya bor rezervlerinin yaklaşık %73'üne sahip olan Türkiye, halihazırda 100'den fazla ülkeye ihracat gerçekleştirerek dünya bor ihracat pazarının %63'ünü elinde tutuyor. Ancak bugünün ekonomi vizyonu, sadece topraktan çıkarılan cevheri satmakla sınırlı kalamaz. Asıl stratejik hamle, cevheri rafine etmekten öteye geçerek, onu savunma, nükleer ve ileri teknoloji sanayileri için kritik bir bileşen haline getirmektir.

Balıkesir'in Bandırma ilçesinde kurulan Bandırma Bor Karbür Üretim Tesisi, tam da bu "cevherden mücevhere" geçiş vizyonunun en somut temsilcisi. Türkiye'nin ilk, dünyanın ise sayılı işletmelerinden biri olan bu tesis; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı, Eti Maden ve SSTEK iş birliğiyle hayata geçirdi. Yaklaşık 80 milyon dolarlık yatırım bedeliyle inşa edilen tesis, Türkiye'nin bor ekonomisinde yüksek katma değerli üretime geçişinin dönüm noktalarından birini oluşturuyor.

Güney Marmara'nın parlayan sanayi kenti Balıkesir sınırları içinde, stratejik bir lojistik üs olan Bandırma'da yükselen bu yatırım, sadece bir fabrika değil, aynı zamanda dışa bağımlılığı azaltan milli bir yetkinlik merkezi konumunda.

Bu dosyada bor karbürün ne olduğuna, ekonomiye sağladığı muazzam katma değere, üretim teknolojilerine ve bu yatırımın Türkiye'nin bölgesel kalkınma hedefleriyle nasıl örtüştüğüne detaylıca ayna tutacağız.

Hafif, Dayanıklı ve Stratejik

Bor karbür (B₄C), sertlik liginde zirveye oynayan ama asıl gücünü hafifliğinden ve dayanımından alan bir ileri teknoloji seramiğidir. Elmas ve kübik bor nitrürden sonra yeryüzünde bilinen en sert üçüncü malzeme olan bor karbür, fiziksel ve kimyasal özelliklerinin sunduğu eşsiz kombinasyonla stratejik bir öneme sahiptir.

Bu malzemeyi sanayi ve savunma sektörü için "vazgeçilmez" kılan temel özellikleri ise şu şekilde sıralayabiliriz:

- *Bor karbür, yaklaşık 2.52 g/cm³ gibi oldukça düşük bir yoğunluğa sahiptir.*

- *Ergime sıcaklığı çok yüksektir; yaklaşık 2447-2500°C seviyelerine kadar dayanıklılık gösterir.*
- *Yüksek elastik modüle ve düşük kırılma tokluğuna sahip olması, onu balistik uygulamalarda avantajlı kılar.*
- *Kimyasal ve mekanik korozyona karşı mükemmel bir dirence sahiptir.*
- *Yapısındaki bor izotopu sayesinde nötron absorptivite (tutma) kabiliyeti oldukça yüksektir.*

Bor karbür Savunma ve Nükleer Endüstride Neden Değerli?

Bor karbürün sanayideki kullanım felsefesi "minimum yük, maksimum koruma" esasına dayanır. Geleneksel zırh malzemeleri ile karşılaştırıldığında %70'e varan oranda daha hafif olması, hareket kabiliyetinin hayati olduğu alanlarda bor karbürü alternatifsiz kılmaktadır.

Bor karbür günümüzde savunma sanayiinde çelik yeleklerde, hafif zırhlı taktik araçlarda ve helikopter zırhlarında yoğun olarak kullanılmaktadır. Askeri personel ve araçlar için koruma seviyesini artırırken ağırlığı düşürmek, operasyonel menzil ve hız açısından kritik bir avantaj sağlamaktadır.

Nükleer endüstride ise bor karbür, nötron tutucu (absorban) özelliği ile reaktörlerin kontrol çubuklarında ve radyasyondan korunma uygulamalarında önemli bir rol oynamaktadır. Bir bor atomu, yaklaşık bir nötron absorbe ederek hafif bir gama ışını yayar ve alfa parçacıklarını kolayca soğurur. Bu nedenle nükleer santrallerin güvenliği ve yakıt yükleme sistemleri için tartışılmaz bir stratejik değere sahiptir.

Katma Değerin Sıçrama Noktası: Bire İki Bin Kazanç

Türkiye, uzun yıllardır bor cevheri ve rafine bor ürünleri üretiminde dünyanın en güçlü oyuncusu. Klasik borik asit üretiminde ton başına elde edilen değer yaklaşık 1100-1200 dolar bandındayken (cevher fiyatının 7-8 katı), bor karbür üretimi bu değeri katlayarak ekonomiye çok daha büyük bir çarpan etkisi sunuyor.

Bandırma Bor Karbür Üretim Tesisi, bor minarelleri serüveninde, cevherden ileri teknoloji ürüne geçişin en somut örneği olacak. Tesisin tam kapasiteye ulaştığında yıllık 1.000 ton bor karbür üretmesi hedefleniyor.

- *Bor karbür üretiminin ekonomi açısından yaratacağı katma değer ise çarpıcı:*
- *Bor cevheri rafine edilerek borik aside dönüştürüldüğünde değeri yaklaşık 3 kat artıyor.*
- *Borik asit, bor karbüre dönüştürüldüğünde sağlanan katma değer cevhere kıyasla 150 katına çıkıyor.*
- *Bor karbür, nihai ürün olan zırh plakalarına veya nükleer kontrol çubuklarına dönüştüğünde ise bu katma değer 500 hatta 2.000 katına kadar yükseliyor.*

İthal Girdiden Yerli Yetkinliğe

Bandırma'da kurulan Bor Karbür Üretim Tesisi sadece gelir artışı değil, aynı zamanda bir ithalat ikamesi adımı olarak değerlendiriliyor. Türkiye'nin daha önce yüksek kalitede bor karbürü Çin ve Almanya gibi ülkelere ithal ettiği biliniyor ve yaklaşık 500 tonluk bu ülkelere yapılan yıllık ithalatın Türkiye'ye maliyeti ise 10 milyon dolar mertebesinde. Bandırma'daki yerli üretim, dışa bağımlılığı azaltarak ithalatı kesmekle kalmayacak; yıllık 1.000 tonluk üretimle yaklaşık 25-30 milyon dolar değerinde ürün ortaya çıkacak.

Klasik bor pazarı dünya genelinde 2 milyar dolarlık bir hacme sahipken, bor karbürün dahil olduğu pazar 60 milyar dolarlık devasa bir teknoloji sektörü olarak dikkat çekiyor.

Tüm bunların yanında inşa edilen tesisin tam kapasite çalışmasıyla birlikte yaklaşık 300 kişiye de nitelikli istihdam sağlanacak. Bu durum, üretim odaklı ekonomik modelin, kalifiye insan kaynağı ile nasıl desteklendiğinin de önemli bir göstergesi olacak.

Bor Ekonomisinde Yeni Basamak

Bandırma Bor Karbür Üretim Tesisi, yalnızca bir endüstriyel tesis değil; Güney Marmara'nın ve özellikle bugün bulunduğumuz Balıkesir sanayi altyapısının teknolojik dönüşüm kapasitesinin bir sembolüdür.

Lojistik konumu, güçlü liman bağlantıları ve nitelikli insan kaynağı ile Balıkesir/Bandırma hattı, bu tarz yüksek teknoloji odaklı yatırımlar için doğal bir çekim merkezidir. Tesis, savunma sanayii ve ileri malzeme teknolojilerinde "yerli tedarik zincirini" oluşturarak, olası kriz veya ambargo dönemlerinde yaşanabilecek gizli/açık tedarik sorunlarının önüne geçmektedir.

Gelecek Vizyonu ve 5.000 Tonluk Hedef

Bandırma'da hayata geçirilen tesisin, aynı zamanda gelecekteki daha büyük kapasiteli yatırımlar için bir "know-how" (bilgi birikimi) ve mühendislik üssü olması hedefleniyor.

Tesisin üretim süreçlerinden elde edilecek tecrübe ile Kütahya Emet'te 5.000 ton üretim kapasiteli yeni bir bor karbür tesisinin kurulması, devletin gelecekteki vizyon planları arasında yerini almıştır. Bu durum, Türkiye'nin bor politikasının adım adım planlanan, gelecek için kalıcı ve büyüyen bir strateji oluşturulduğunu göstermektedir.

Türkiye için bor karbür, yalnızca yeni bir sanayi ürünü değil; ham madde zenginliğini teknolojiye, teknoloji kabiliyetini stratejik bağımsızlığa ve stratejik bağımsızlığı da ekonomik değere dönüştüren yeni bir üretim eşiği olarak görülüyor. "Bu durum Türkiye'nin bor politikası için kalıcı ve büyüyen bir strateji oluşturduğunu göstermektedir. ■

Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Dünya pazarlarında pay sahibi olmamıza katkı sağlayacak yatırımların tamamını destekliyoruz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan Balıkesir Bandırma'daki Bor Karbür Üretim Tesisi Açılış Töreni'ne katılarak yaptığı konuşmada "Yatırım bedeli 80 milyon doları bulan Bandırma Bor Karbür Üretim Tesisi, bu alanda ülkemizin ilk, dünyanın da sayılı işletmelerinden biri olacaktır" dedi.

Türkiye'nin stratejik ürünleri arasında yer alan bor madeninin katma değerini, "cevherden mücevhere" anlayışıyla 300 kat artıracak tesisin açılışında konuşan Erdoğan, geçmişte, bu tür ürünlerin stratejik önemi dikkate alınmadığı, sadece fiyat unsuruyla dışarıdan tedariki yoluna gidildiği için, kriz dönemlerinde ciddi sıkıntılar yaşadıklarını hatırlatarak "Savunma sanayimizin ihtiyaçları başta olmak üzere, kritik her üründe maruz kaldığımız gizli-açık ambargoların ülkemize yaşattığı vakit ve hamle kayıplarını gayet iyi biliyoruz" ifadesini kullandı.

"Uçaklardan taktik araçlara, personel yeleklerinden korunaklı levhalara kadar pek çok yerde bu ürünü görmek mümkündür" değerlendirmesinde bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, konuşmasına şöyle devam etti: "Bandırma tesisimizde yapılacak yıllık bin ton üretim, kullanıldığı alanlarda da 150 kattan 2 bin kata kadar varan değer artışları sağlamaktadır. Bir başka ifadeyle, bu tesis sayesinde Türkiye, sadece sahip olduğu bor madeninin katma değerini yükseltmekle kalmıyor. Aynı zamanda ülkemiz, dünyanın en sert üçüncü malzemesinin üretiminde ve satışında önemli bir oyuncu hâline geliyor. Bugünkü açılışımızın önemi, tesisin yatırım ve üretim rakamlarının ötesinde, ülkemize sağladığı stratejik katkıyla ilgilidir."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, konuşmasını şöyle tamamladı: "Bunun için artık her alanda, önce kendi ihtiyaçlarımızı karşılayacak, onunla birlikte dünya pazarlarında pay sahibi olmamıza katkı sağlayacak yatırımların tamamını destekliyoruz. Sadece Eti Maden bünyesinde yürütülen çalışmalar bile, başlı başına birer başarı hikâyesidir. Bor Karbür yanında, sıvı karbürden lityum üretimi konusunda da yakında somut adımlar atılacaktır. Aynı şekilde temeli atılan çeliğin dayanıklılığını artırma başta olmak üzere pek çok alanda kullanılan ferrobör tesisimiz de bu sene içinde hizmete girecektir. Nadir toprak elementleri konusunda iyi bir rezerve sahibiz. Eskişehir'de keşfettiğimiz 694 milyon tonluk nadir toprak elementi rezervimizi, yıllık 1.200 ton cevher işleyecek bir tesisle kazanca dönüştüreceğiz. Hammaddeyle başlayıp nihai ürüne kadar uzanacak bir sistemle, ülkemizin tüm değerlerini harekete geçirmekte kararlıyız." ■

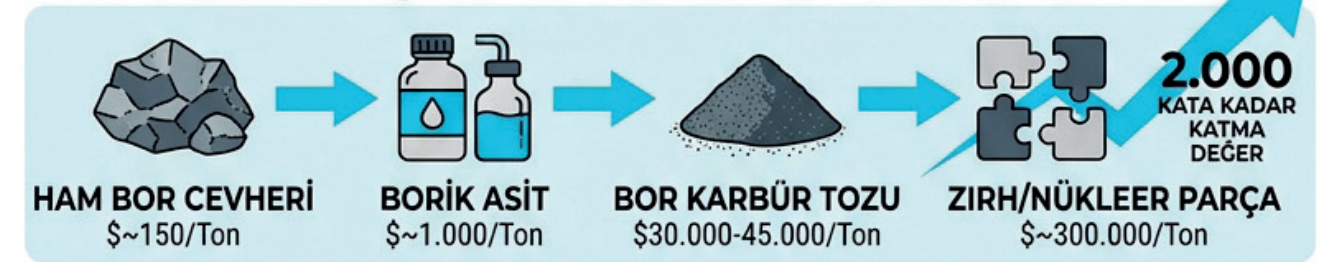
STRATEJİK MADEN & İLERİ MALZEME TEKNOLOJİLERİ

BOR KARBÜR (B₄C)

ÖNE ÇIKAN RAKAMLAR

DEĞER ZİNCİRİ AKIŞI: HAM CEVHERDEN NİHAİ ÜRÜNE

NERELERDE KULLANILIR?

Kimyasal adı: B₄C | Malzeme türü: İleri teknoloji seramik

SAVUNMA SANAYİ	NÜKLEER ENDÜSTRİ	SANAYİ UYGULAMALARI
SAVUNMA SANAYİİ Personel koruyucu yelekler, zırh plakaları, hafif zırhlı ve taktik araçlar, uçak ve helikopter zırhları.	NÜKLEER ENDÜSTRİ Radyasyondan korunma kalkanları, nükleer reaktör kontrol çubukları (nötron tutucu olarak).	SANAYİ UYGULAMALARI Kumlama nozulları, aşındırıcılar, takım tezgâhı kesici uçları, aşınmaya dayanıklı mekanik ve hareketli parçalar.

ÜRETİM YÖNTEMLERİ

ENDÜSTRİYEL ÖLÇEK: KARBOTERMİK YÖNTEM Borik asit ile karbon kaynağının elektrik ark fırınlarında 2.400°C gibi çok yüksek sıcaklıklarda reaksiyona girmesi (redüklenmesi).	AR-GE VE LABORATUVAR: ALTERNATİF YÖNTEMLER Sol-jel, kimyasal buhar biriktirme (CVD) veya kendiliğinden ilerleyen yüksek sıcaklık sentezi (SHS). Yüksek enerji ihtiyacı nedeniyle daha çok araştırmaların konusudur.
---	---

Kınalı Bir Direniş Destanı: MAKBULE EFE

Ege'nin puslu dağlarında, çeyiz sandığını değil, mavzerini omuzlayan gencecik bir kadının öyküsü... Makbule Efe, sadece eşinin ardına takılan bir sevdalı değil, Batı Anadolu'nun işgal karanlığını aydınlatan Akıncı müfrezelerinin cesur bir mensubuydu. Bugün Sındırgı-Akhisar sınırında 78 yıl sonra bulunan kabrinde anılan Makbule Efe'nin ismi halen anılmaya devam ediyor.

Tarih, bazen milletlerin kaderini tayin eden devasa orduların çarpışmalarını yazar; bazen de o milletin ruhunu ayakta tutan, adları dağlara, taşlara kazınmış kahramanların destanlarını fısıldar. 15 Mayıs 1919'da İzmir'in işgaliyle başlayan karanlık süreç, Batı Anadolu'da eşine az rastlanır bir halk direnişinin de fitilini ateşlemişti. Düzenli orduların terhis edildiği, devletin başkentinin çaresizlik içinde kaldığı o günlerde, vatan savunması, toprağını namusu bilen yiğitlerin omuzlarına kalmıştı. İşte o yiğitlerden biri, Ege'nin sarp dağlarında at koşturan, namlusundan ateş, yüreğinden cesaret dökülen gencecik bir kadındı: Makbule Efe. O, sadece İstiklal Harbi'nin şehit bir kadını değil, aynı zamanda umudun tükendiği yerde yeniden yeşeren millî iradenin ta kendisiydi.

İşgalin Karanlığında Filizlenen Direniş: Batı Anadolu ve Akıncılar

Yunan kuvvetleri İzmir'e girdikten kısa bir süre sonra, ilerleyişini iç kesimlere doğru hızla sürdürmüştü, 26 Mayıs 1919'da Manisa ve çevresini işgal etmişti. Kasabalar yakılıyor, masum insanlar katlediliyor ve Anadolu'nun kalbine doğru ilerleyen bu amansız işgal karşısında yöre halkı tarifsiz acılar çekiyordu. Ancak bu topraklarda teslimiyetin değil, direnişin tohumları atılmaktaydı.

İşgalci güçlerin sayıca üstün düzenli birliklerine karşı geleneksel cephe savaşı yürütmek imkânsızlaştığında, Batı Anadolu'da yeni bir mücadele konsepti doğdu: Kuva-yı Milliye ve çete savaşı. Özellikle Demirci, Gördes, Simav, Sındırgı ve Bigadiç hattını kapsayan dağlık bölge, adeta bir direniş kalesine dönüştü.

Düzenli ordunun kurulamadığı ya da eksik kaldığı dönemlerde, Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem Bey'in komutasında örgütlenen ve "Akıncılar" adını alan bu müfrezeler, Yunan ordusunun rahatça ilerlemesini engellemek için olağanüstü bir gerilla savaşı başlattı. Düşmanın haberleşme hatlarını kesen, karakollarını basan ve gerisinde onlara sürekli zayıt verdiren bu teşkilat, sivil direnişin askerî bir disiplinle harmanlandığı muazzam bir yapıydı. Bu yapı içinde, geçmişte kanun kaçağı olarak dağlarda dolaşan "efeler" de vatan savunması için bir araya gelmiş ve "Akıncılar Yasası" adı verilen kurallarla disiplin altına alınmıştı.

Dumanalar Sokağı'ndan Cepheye: Makbule'nin Yetiştmesi

Makbule, 1902 (bazı kaynaklarda 1901) yılında Gördes'in en eski mahallesi olan Divan Mahallesi, Dumanalar Sokak'ta dünyaya gelmişti. Ali Ustalar sülalesinden Abdullah Bey ile Zeliha Hanım'ın kızı olan Makbule, sıradan bir kız çocuğu

olarak büyümedi. Babası onu bir erkek çocuğu gibi çevik ve kuvvetli yetiştirmiş; daha onlu yaşlarındayken ona at binmeyi, atı tımar etmeyi ve av tüfeğiyle atıcılık yapmayı öğretmişti. Çanakkale Savaşları'nda babası Abdullah Bey'i şehit veren Makbule'nin ruhunda, hem baba acısı hem de çocukluğundan beri dinlediği kahramanlık ninnileri derin bir vatan sevgisine dönüşmüştü.

Sokak aralarında arkadaşlarıyla oynarken bile tahta çubuklardan tüfek yapıp savaş oyunları oynayan bu kız çocuğuna, mahalleliler o günlerden itibaren "Asker Makbule" veya "Mücadele Makbule" lakabını takmışlardı.

Zaman geçtikçe Makbule yirmili yaşlarına geldiğinde hem becerileriyle hem de cesaretiyle dillere destan bir genç kız oldu. Onun bu namını duyan ve Gördes'te bir düğünde ya da kimi kaynaklara göre çeşme başında onunla karşılaşan Akıncı müfrezeler komutanlarından Usturumcalı (Balkanlı) Halil Efe, Makbule'yi tanıdı. 1921 yılının zorlu yaz aylarında, savaşın gölgesinde nişanlanan bu iki yiğit yürek, Temmuz ayında (farklı kaynaklara

göre Mayıs sonu) sade bir törenle hayatlarını birleştirdiler. Ancak bu evlilik, sıcak bir yuvanın değil, dağlarda verilecek çetin bir mücadelenin habercisiydi.

Yalnızca Bir Eş Değil, Dağların Mücahidesi

Evliliklerinin daha ilk aylarında, düşmanın ilerleyişi karşısında Halil Efe tekrar dağlara, müfrezesinin başına dönmek zorunda kaldı. Çoğu anlatıya göre Makbule, eşinin kendisini geride bırakmasına razı olmamış, "Ben kalıp da düşman eline düşmektense dağlarda ölmek benim için daha hayırlıdır. Söyle de beni bırakmasınlar," diyerek Akıncıların komutanı İbrahim Ethem Bey'i de ikna etmiş ve birliğe katılmıştı.

Makbule, sadece kocasının peşinden giden gölge bir figür değildi; o, bizzat savaşan bir direniş öznesiydi. Siyah pantolonu, uzun mantosu, ayağında çizmeleri, başında siyah başlığı ve elinden hiç düşürmediği kısa Japon fiintasıyla tam bir "Türk Amazonu" görünümündeydi. Altındaki doru atıyla müfrezesinin artçılığını yapıyor, tehlike anlarında herkesten önce silahına davranıyordu. Gümremdere, Sındırgı, Bigadiç, Aktaş ve Kocayayla gibi bölgelerde yaşanan sayısız çatışmada yer aldı. Akıncılar zor durumda kalıp geri çekilmeye meyil ettiğinde, cesareti kırılan askerleri yüreklendiriyor, onları yeniden taarruza sevk ediyordu.

Kimi zaman düşman uyurken tek başına karargâhlarına sızıp nöbetçiyi etkisiz hâle getirerek at ve mühimmat ele geçirdiği, cesaretiyle tüm efeleri kendine hayran bıraktığı anlatılır. O, cephe gerisinde sargı bezi saran bir kadın olmanın ötesine geçerek, ateş hattında vatani savunan milis bir komutan edasıyla tarihe geçmiştir.

Ortak Bir Hafıza Coğrafyası:

Balıkesir-Sındırgı Hattı ve Kocayayla

Makbule Efe'nin kimliği Manisa Gördes'te doğmuş olsa da, onun askerî mücadelesinin en yoğun yaşandığı coğrafya Balıkesir-Sındırgı-Akhisar üçgenidir. Dağların sınır tanımadığı bu gerilla savaşında, Akıncılar Bigadiç'ten Dursunbey'e, Sındırgı'nın sarp yaylalarına kadar geniş bir alanda düşmanla çatışmışlardır. Makbule'nin attığı her adım, Balıkesir yöresinin tarihsel hafızasına kazınmıştır.

Tarihler 16 veya 17 Mart 1922'yi gösterdiğinde, Sındırgı-Akhisar sınırındaki Ulu Dağı'nın Kocayayla mevkiinde Akıncı müfrezesi büyük bir düşman baskınına uğradı. Kaynaklarda farklılıklar bulunmakla birlikte, Makbule'nin bu şiddetli çarpışma sırasında, geri çekilen askerlere cesaret vermek üzere öne atıldığı sırada başından aldığı bir kurşunla 20'li yaşlarının baharında şehadet mer-tebesine eriştiği kabul edilmektedir. Bazı yerel anlatılar ve kaynaklarda onun düşman eline esir düşmemesi için dost kurşunuyla vurulduğuna dair iddialar geçse de, İbrahim Ethem Bey raporlarında onun düşman kurşunuyla şehit olduğunu net bir şekilde ifade etmiştir. Halil Efe ve silah arkadaşları, düşmanın bu kahraman kadının naasına zarar vermesini ve bunu bir propaganda mal-

zemesi yapmasını engellemek için onu gizlice toprağa vermiş ve mezarını düzlemişlerdi. Halil Efe de ondan iki ay kadar sonra, 17 Mayıs 1922'de Selendi muharebesinde o da şehit düşmüştür.

Makbule'nin mezarının yeri, tam 78 yıl boyunca bir sır olarak kaldı. Ta ki 2000 yılına kadar... Akıncıların efsanevi komutanı İbrahim Ethem Akıncı'nın oğlu Burhan Cahit Akıncı, dönemin Balıkesir Ordu Donatım Okulu Komutanı Tümgeneral Kâmil Erdal Sipahi ve Balıkesir Üniversitesi okutmanlarından Zekeriya Özdemir'in yoğun gayretleri, yöre halkının ve mezar yerini bilenlerin yakınlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda, Kocayayla'dan 4 km uzaklıktaki Harlak Deresi'nin Dereçatı mevkiinde bu kutlu mezar gün yüzüne çıkarıldı. Bu keşif, Gördes ile Balıkesir arasındaki tarihî kardeşliğin ve ortak direniş hafızasının muazzam bir nişanesidir.

Gelecek Kuşaklara Taşınan Miras: Makbule'yi Anlamak ve Anlatmak

Toplumsal hafızamızı diri tutmak, Makbule Efe gibi figürleri kuru bir kahramanlık anlatısının ötesine taşımakla mümkündür. Onu, ata binen, mavzer tutan, kocasının bile "Sen olmayaydın bu işi beceremezdik" dediği bir kadın özne olarak genç kuşaklara tanıtmak elzemdir.

Makbule Efe, bir milletin var oluş çığıdır. O, Dumana-lar Sokağı'nda oyuncak tüfeklerle başlayan çocukluk düşlerini, Kocayayla'nın soğuk toprağında bir istiklal abidesi olarak tamamlamış bir anıttır. Eşinin, Akıncıların ve topyekûn bir halkın onurunu omuzlarında taşıyan bu yiğit Türk kadını, sadece Ege'nin değil, tüm Türkiye'nin iftiharındır.

Makbule'yi hatırlamak, yalnızca geçmişe saygı değil; geleceğe karşı sorumluluktur. Ruhu şad olsun. ■

Makbule Efe'den Bugüne Kalan Değerler

Cesaret ve Öncülük:

Kadınların sadece cephe gerisinde lojistik destek sağlamakla kalmayıp, gerektiğinde çatışma hattında komuta edebileceğinin ve erkeklere moral gücü verebileceğinin simgesidir.

İnanç ve Kararlılık:

Kendisine "Geride kal, dağlar zor" diyen komutanlarına ve eşine, "Ben kalıp düşman eline düşmektense dağlarda ölürüm" diyerek inancından taviz vermemiştir.

Ortak Vatan Bilinci:

Gördesli olmasına rağmen, vatan toprağı ayrımı yapmaksızın Sındırgı ve Bigadiç dağlarında ter dökmüş ve kanını akıtmıştır.

MİLLÎ MÜCADELE VE KURTULUŞ SAVAŞI TARİHİ

MAKBULE EFE (1902–1922)

Batı Anadolu Kuva-yı Milliye ve Akıncı Müfrezeleri Kahramanı

MİLLÎ MÜCADELE
KAHRAMANI

KADIN AKINCI

VATANSEVER
MÜCAHİT

KOCAYAYLA ŞEHİDİ

KRONOLOJİK YAŞAM VE MÜCADELE TÜNELİ

1901 / 1902

DOĞUM & ÇOCUKLUK

Gördes'te Dünyaya Gelişi

Gördes'te, Ali Ustalar sülalesinden Abdullah Bey ve Zeliha Hanım'ın kızı olarak dünyaya geldi.

1919 – 1920

MÜCADELEYE HAZIRLIK

Silah Eğitimleri ve Direniş Kararı

Babasını Çanakkale'de şehit verdikten sonra, işgallerin başlamasıyla silah eğitimlerine ağırlık verdi.

1921 (YAZ)

CEPHEYE KATILIŞ

Evlilik ve Akıncı Müfrezeleri

Akıncı komutanlarından Usturumcalı Halil Efe ile evlendi ve hemen ardından Akıncı müfrezelerine katıldı.

16/17 MART 1922

KOCAYAYLA ÇATIŞMASI

Şehadet Mertebesi

Sındırgı-Akhisar sınırındaki Kocayayla çatışmasında kahramanca savaşırken şehit oldu.

HAZİRAN 2000

78 YIL SONRA

Kabrin Tespiti ve Anıtlaştırılması

Gizli tutulan kabri, 78 yıl sonra Harlak Deresi/Dereçatı mevkiinde tespit edilip anıtlaştırıldı.

GMKA Teknik Destekleriyle Bölgede Havacılık Teknolojileri Gelişiyor

Güney Marmara Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen Teknik Destek Programları, İnsansız Hava Aracı (İHA) ve model uçak teknolojileri alanında farklı hedef gruplarına dokunan eğitimlerle bölgede teknolojiye dayalı yeni yetkinliklerin gelişmesine katkı sunuyor. Yerel basından kamu personeline, öğretmenlerden öğrencilere uzanan bu çalışmalar; bilginin sahaya taşınmasını, uygulama becerisinin güçlenmesini ve havacılık teknolojilerine yönelik farkındalığın artmasını sağlıyor.

Teknolojiyle Güçlenen Yeni Yetkinlikler

Günümüzde İHA ve model uçak teknolojileri; haber üretiminden tarımsal gözleme, orman alanlarının takibinden eğitim faaliyetlerine kadar pek çok alanda yeni imkânlar sunuyor. Bu teknolojilerin etkili şekilde kullanılabilmesi ise yalnızca ekipmanla değil, doğru eğitim, uygulama deneyimi ve teknik bilgiyle mümkün oluyor.

GMKA tarafından desteklenen teknik destek projeleri de tam olarak bu noktada devreye giriyor. Son iki yılda hayata geçirilen eğitimler, Güney Marmara'da farklı kurumların teknolojiye uyum kapasitesini artırırken, bölgedeki insan kaynağının yeni nesil becerilerle tanışmasına da katkı sağlıyor. Bu çalışmalar, Teknik Destek Programlarının sahadaki karşılığını görünür kılıyor. Çünkü burada sağlanan destek yalnızca bir eğitim faaliyetiyle sınırlı kalmıyor; kurumların hizmet üretme biçimine, çalışanların uygulama becerisine ve bölgenin teknolojiye açık gelişim yapısına katkı sunuyor.

Yerel Basında İHA Yetkinliği Güçlendi

GMKA 2024 yılı Teknik Destek Programı kapsamında, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Çanakkale Bölge Müdürlüğü tarafından yürütülen "Yeni Medya Teknikleri Eğitimleri" kapsamında Balıkesir ve Çanakkale'de yerel medya mensuplarına yönelik İHA Eğitimi düzenlendi. Eğitim, haber takibinde ve görsel içerik üretiminde İHA kullanımının doğru ve etkin biçimde yaygınlaşmasına katkı sağladı.

Balıkesir'de GMKA merkez binasında, Çanakkale'de ise Çanakkale Ticaret Borsası'nda gerçekleştirilen teorik eğitimlerde basın mensupları; İHA'nın teknik yapısı, kullanım alanları ve güvenlik önlemleri hakkında bilgi aldı. Teorik süreci başarıyla tamamlayan katılımcılar, daha sonra pratik eğitim aşamasına geçti ve İHA kullanımını uygulamalı olarak deneyimledi.

Toplam 36 saat süren eğitimleri tamamlayan katılım-

cılar, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü onaylı İnsansız Hava Aracı 1 Ticari Pilot Sertifikası almaya hak kazandı. Böylece yerel basın çalışanları, haber üretiminde yenilikçi teknolojileri daha etkin kullanabilecek önemli bir yetkinlik kazandı.

Bu eğitim, bölgedeki medya sektörünün teknolojik kapasitesini güçlendiren önemli adımlardan biri oldu. Ulaştırması güç alanlardan görüntü alınması, haber içeriklerinde görsel niteliğin artırılması ve yeni medya araçlarının daha bilinçli kullanılması açısından yerel basına yeni bir bakış açısı kazandırdı.

Tarım ve Ormanda Gözler Yükseklerde

İHA teknolojilerinin sahadaki bir diğer yansıması tarım ve orman alanlarında görüldü. GMKA tarafından yürütülen 2025 Yılı Beşeri ve Sosyal Gelişim Teknik Destek Programı kapsamında Erdek Kaymakamlığının desteklenen "Tarım ve Ormanda Gözümüz Yükseklerde" projesi ile kamu kurumlarının teknolojik kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik önemli bir eğitim programı tamamlandı.

Proje kapsamında tarım ve orman alanlarında görev yapan kamu personeline yönelik toplam 132 saatlik Ticari İHA Pilot Lisansı Eğitimi verildi. Teorik ve uygulamalı modüllerden oluşan eğitimlerde hava hukuku, sivil havacılık mevzuatı, meteorolojik değerlendirmeler, manuel ve otonom uçuş teknikleri ile görsel gözetim ve veri toplama uygulamaları ele alındı.

Eğitimle birlikte İHA teknolojilerinin kamu hizmetlerinde daha etkin kullanılması amaçlandı. Tarımsal üretimde verimliliğin artırılması, çevresel sürdürülebilirliğin

desteklenmesi, orman alanlarında kaçak kesim ve kaçak avcılığın izlenmesi, yangın risklerinin erken tespiti ve çevresel gözlem faaliyetlerinin güçlendirilmesi projede öne çıkan başlıklar arasında yer aldı.

Bu çalışma, İHA eğitimlerinin yalnızca bireysel bir beceri kazandırmadığını; aynı zamanda kamu kurumlarının sahadan veri toplama, analiz yapma ve görsel izleme çalışmalarını daha güvenli ve mevzuata uygun şekilde yürütmesine katkı sağlayabildiğini gösterdi.

Havacılık Eğitiminde Model Uçakla Yeni Ufuklar

GMKA desteğiyle hayata geçirilen bir diğer çalışma ise havacılık eğitimi alanındaydı. Balıkesir Karesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yararlanıcı olduğu projede, Şehit Prof. Dr. İlhan Varank ve Altıeylül Bilim Sanat Merkezleri öğretmenlerine yönelik "Havacılık Eğitimi" düzenlendi. Eğitim programı 10 gün sürdü ve havacılık tarihi, model uçak tasarımı ile uçuş simülasyonları olmak üzere üç ana eksenle ilerledi.

Programın ilk bölümünde havacılığın kökenleri, gelişim süreci, uluslararası havacılık mevzuatı ve güncel gelişmeler ele alındı. Ardından model uçak tasarımına yönelik atölye çalışmalarında malzeme seçimi, aerodinamik prensipler ve montaj teknikleri uygulamalı olarak işlendi. Son aşamada ise uçuş simülatörleri ve test uçuşlarıyla teorik bilgi pratiğe dönüştürüldü.

Eğitim sonunda bölgede havacılık kültürünün gelişmesine ve bu alana yönelik farkındalığın artmasına katkı sağlayacak bir zemin oluştu. Ayrıca TÜBİTAK ve TEKNOFEST gibi ulusal düzeydeki bilimsel ve teknolojik yarışmalara hazırlık süreçlerinde kullanılabilecek altyapı ve tasarım geliştirme çalışmaları yürütüldü; çeşitli model ve uygulamalara ilişkin ön prototipler tamamlandı.

Bu proje, öğretmenlerin havacılık alanındaki bilgi ve uygulama becerilerini güçlendirirken, öğrencilerin bilim ve teknolojiye dayalı üretim süreçleriyle daha nitelikli şekilde buluşmasına da katkı sunuyor. Böylece model uçak teknolojileri, yalnızca bir eğitim başlığı olarak kalmıyor; öğrencilerin merakını, üretme isteğini ve tasarım odaklı düşünme becerisini besleyen bir öğren-

me alanına dönüşüyor.

Öğrenciler İHA ve Model Uçak Teknolojileriyle Tanışacak

Bu alandaki çalışmaların yeni halkalarından biri de doğrudan öğrencilere yönelik olarak planlanıyor. Karesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve Rahmi Kula Anadolu Lisesi yürütücülüğünde uygulanacak "İHA ve Model Uçak Teknolojileri Eğitimi" projesi ile öğrencilerin havacılık ve teknoloji alanındaki yetkinliklerinin geliştirilmesi hedefleniyor.

Proje kapsamında öğrencilere İHA ve model uçak teknolojileri alanında teorik ve uygulamalı eğitimler verilecek. Böylece öğrencilerin havacılık teknolojileriyle erken yaşta tanışması, teknik bilgi edinmesi ve öğrendiklerini uygulama imkânı bulması sağlanacak.

Bu proje, Teknik Destek Programlarının gençlere ve eğitim kurumlarına dokunan yönünü de ortaya koyuyor. Öğrencilerin teknoloji alanındaki farkındalığının artması, eğitim kurumlarının proje geliştirme ve uygulama kapasitesinin güçlenmesi, bölgenin gelecekte ihtiyaç duyacağı nitelikli insan kaynağı açısından önemli bir adım olarak öne çıkıyor.

Aynı Alandan Farklı Hedef Gruplarına Uzanan Etki

Yerel basına yönelik İHA eğitimi, tarım ve orman alanlarında görev yapan kamu personeline verilen Ticari İHA Pilot Lisansı Eğitimi, öğretmenlere yönelik model uçak ve havacılık eğitimi ile öğrencileri İHA ve model uçak teknolojileriyle buluşturacak yeni proje birlikte değerlendirildiğinde, GMKA Teknik Destek Programlarının bu alanda çok yönlü bir etki oluşturduğu görülüyor. Yerel medya için İHA teknolojileri, haber üretiminde görsel

kaliteyi artıran ve sahadan daha güçlü içerik üretilmesini sağlayan bir araç olarak öne çıkıyor. Tarım ve orman alanlarında ise gözlem, veri toplama, saha takibi ve risk tespiti gibi kamu hizmetlerini destekleyen bir kapasite oluşturuyor. Eğitim alanında ise model uçak ve İHA çalışmaları, öğrencilerin teknolojiye ilgisini artıran, uygulamalı öğrenmeyi güçlendiren ve havacılık alanında yeni ufuklar açan bir imkân sunuyor.

Bu örnekler, Teknik Destek Programlarının yalnızca belirli bir faaliyeti desteklemediğini; bölgenin farklı alanlarında ortak bir teknolojik öğrenme zemini oluşturduğunu gösteriyor. Her proje kendi hedef kitlesine dokunuyor; ancak toplamda Güney Marmara'nın teknoloji kullanma, uygulama geliştirme ve yeni nesil beceriler kazanma kapasitesini güçlendiriyor.

Teknik Destek Programlarının Sahadaki Karşılığı

Teknik Destek Programları, kurumların ihtiyaç duyduğu eğitim, danışmanlık, uzman desteği, analiz, fizibilite ve kapasite geliştirme gibi alanlarda destek sunuyor. Bu programlarda temel amaç, kurumlara doğrudan mali kaynak aktarmaktan çok, onların bilgi ve uygulama kapasitesini artırmak oluyor.

İHA ve model uçak eğitimleri bu yaklaşımın somut örnekleri arasında yer alıyor. Bu destekler sayesinde yerel medya çalışanları yeni medya teknikleriyle tanışıyor, kamu personeli tarım ve orman alanlarında teknolojiyi daha etkin kullanabilecek bilgiye erişiyor, öğretmenler havacılık eğitiminde yeni uygulama alanları kazanıyor, öğrenciler ise teknolojiyle erken yaşta buluşuyor. Bu yönüyle Teknik Destek Programları, kısa süreli gibi görünen faaliyetlerle uzun vadeli etkiler oluşturabiliyor.

Bir eğitim programı tamamlanıyor; ancak geride yeni beceriler, güçlü kurumlar, teknolojiye daha açık bir eğitim yapısı ve sahaya daha hızlı uyum sağlayabilen bir bölgesel kapasite kalıyor.

Bilgiyle Güçlenen Güney Marmara

Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın Teknik Destek Programları, Balıkesir ve Çanakkale'de kurumların değişen ihtiyaçlara daha hızlı cevap vermesine katkı sağlıyor. İHA ve model uçak eğitimleri üzerinden görüldüğü gibi, bu destekler farklı alanlarda teknolojik dönüşümü besliyor ve sahada karşılığı olan sonuçlar ortaya çıkarıyor.

Yerel basında daha nitelikli görsel içerik üretimi, tarım ve orman alanlarında teknoloji destekli gözlem kabiliyeti, öğretmenlerde havacılık eğitime yönelik uygulama becerisi, öğrencilerde teknoloji ve model uçak farkındalığı...

Tüm bu başlıklar, Teknik Destek Programlarının yalnızca bugünün ihtiyaçlarına değil, geleceğin insan kaynağına ve kurumsal kapasitesine de yatırım yaptığını gösteriyor.

Sonuç olarak Teknik Destek Programları, bilgi ile uygulama arasında güçlü bir köprü kuruyor. Bu köprü sayesinde yerel ihtiyaçlar doğru eğitimlerle buluşuyor, kurumların kapasitesi gelişiyor ve Güney Marmara'da havacılık teknolojilerini sahaya taşıyan yeni adımlar atılıyor. ■

Siber Vatan Programı İle Türkiye'nin Dijital Güvenliği İçin Genç Yetenekler Yetiştiriyor

Siber Vatan Programı, Güney Marmara'nın genç yeteneklerini Türkiye'nin siber güvenlik ligine taşıyor. GMKA öncülüğünde Balıkesir ve Çanakkale'de düzenlenen zorlu eğitim ve yarı final süreçlerini başarıyla geçen bölge temsilcileri, Ankara'daki Türkiye Finali'nde sergiledikleri performansla Güney Marmara'nın dijital potansiyelini gözler önüne serdi.

Dijitalleşme, ülkelerin kalkınma gündeminde artık yalnızca teknoloji başlığı altında ele alınan bir konu olmaktan çıkıyor; ekonomik rekabet gücünü, kamu hizmetlerinin sürdürülebilirliğini, kritik altyapıların güvenliğini ve ulusal güvenliği doğrudan etkileyen stratejik bir alana dönüşüyor. Enerjiden ulaştırmaya, sağlıktan finansa, sanayiden kamu yönetimine kadar hayatın hemen her alanında veriye dayalı sistemler kullanılıyor. Bu durum, siber güvenliği çağımızın en önemli kapasite alanlarından biri haline getiriyor. Bu nedenle ülkelerin dijital egemenliklerini koruyabilmeleri, yalnızca teknolojik altyapılarını güçlendirmelerine değil, bu altyapıları tasarlayacak, yönetecek, koruyacak ve geliştirecek nitelikli insan kaynağına sahip olmalarına da bağlı.

Türkiye, Milli Teknoloji Hamlesi vizyonu doğrultusunda yüksek teknoloji alanlarında yerli ve milli kabiliyetlerini geliştirmeyi, kritik teknolojilerde dışa bağımlılığı azaltmayı ve genç nüfusun üretken potansiyelini stratejik alanlara yönlendirmeyi amaçlıyor. Bu hedefin en önemli bileşenlerinden biri de siber güvenlik olarak öne çıkıyor. Çünkü günümüzde "vatan" kavramı yalnızca kara, deniz ve hava sahasıyla sınırlı görülüyor; dijital ağlar, veri merkezleri, kamu bilgi sistemleri, savunma sanayii altyapıları, finansal sistemler ve kritik endüstriyel tesisler de korunması gereken yeni bir egemenlik alanını ifade ediyor. Bu yönüyle "Siber Vatan", Türkiye'nin dijital dünyadaki varlığını, güvenliğini ve bağımsızlığını temsil eden güçlü bir yaklaşım sunuyor.

Bu anlayıştan hareketle Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından tasarlanan Siber Vatan Programı, günümüzde Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda tüm kalkınma ajanslarının katılımıyla ulusal ölçekte yürütülüyor. Program; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı ve Türkiye Siber Güvenlik Kümelenmesi iş birliğinde gençlere siber güvenlik alanında eğitim, uygulama, yarışma, staj ve istihdam imkânları sunan kapsamlı bir kapasite geliştirme modeli olarak uygulanıyor.

Programla üniversite öğrencilerinin dijital ve siber güvenlik teknolojileri alanında farkındalık kazanması, yeteneklerinin erken aşamada görülmesi, teknik bilgi ve uygulama becerilerinin geliştirilmesi ve kariyer planlamalarının desteklenmesi amaçlanıyor. Aynı zamanda genç girişimciliği teşvik ederek Türkiye'nin siber güvenlik uzmanı ihtiyacının karşılanmasına katkı sağlanıyor.

Programın önemli yönlerinden biri, siber güvenliği yalnızca belirli bir meslek alanı olarak değil, ülkenin dijital kalkınmasının temel unsurlarından biri olarak ele alması. Çünkü siber güvenlik kapasitesi güçlü olmayan bir ekonominin dijital dönüşümünü sürdürülebilir şekilde yürütmesi kolay değil. E-ticaretin, akıllı üretim sistemlerinin, finansal teknolojilerin, savunma sanayii yazılımlarının, kamu dijital hizmetlerinin ve kritik altyapıların güvenliği; bu alanda yetişmiş uzmanların niteliğiyle doğrudan bağlantılı.

Ulusal Ölçekte Uygulanan Bir Kapasite Geliştirme Modeli

Siber Vatan Programı, Türkiye genelinde genç yeteneklere ulaşmayı amaçlayan yaygın ve sistematik bir uygulama modeline sahip. Programın 2026 dönemi, 81

ilin tamamını kapsayacak şekilde planlanıyor. Bu yönüyle program, yalnızca büyükşehirlerdeki öğrencilere değil, Anadolu'nun farklı bölgelerinde eğitim gören gençlere de siber güvenlik alanında kendilerini geliştirme fırsatı sunuyor.

Program süreci çevrim içi eğitimlerle başlıyor; ardından çevrim içi Capture The Flag (CTF) sınavları, yüz yüze uygulamalı eğitimler, teknik görevler, bölgesel takım seçimleri ve ulusal yarışma süreçleriyle devam ediyor. Çevrim içi eğitimlerde öğrenciler temel kavramları, siber güvenliğin çalışma alanlarını, sistem güvenliği yaklaşımlarını, web güvenliği, ağ güvenliği, sızma testi ve benzeri başlıkları öğreniyor. Bu aşamanın ardından başarılı olan öğrenciler yüz yüze CTF sınavlarıyla uygulamalı olarak değerlendiriliyor.

CTF sınavları, öğrencilerin teorik bilgiyi pratiğe dönüştürmesini sağlayan önemli bir yöntem olarak öne çıkıyor. Bu yarışmalarda katılımcılar web güvenliği, kriptografi, adli bilişim, tersine mühendislik, steganografi, ağ güvenliği ve benzeri alanlarda hazırlanan görevleri çözmeye çalışıyor. Böylece öğrenciler hem bireysel becerilerini hem de problem çözme kapasitelerini ölçme imkânı buluyor.

Başarılı öğrenciler, illerde düzenlenen yüz yüze eğitimlere davet ediliyor. Bu eğitimlerde sızma testi, web uygulama güvenliği, güvenlik açıklarının tespiti, zararlı yazılım analizi, ağ trafiği inceleme, sosyal mühendislik farkındalığı, güvenli yazılım geliştirme, parola güvenliği ve siber olaylara müdahale gibi konularda yoğun ve uygulamalı çalışmalar yapılıyor. Program sonunda başarılı öğrencilerin bölgesel takımlara seçilmesi, ulusal yarışmalara katılması ve staj-istihdam süreçlerine yönlendirilmesi amaçlanıyor.

Eğitimden İstihdama Uzanan Bir Yolculuk

Siber Vatan Programı'nın ayırt edici yönlerinden biri, eğitim sürecini kariyer planlamasıyla ilişkilendirmesi. Program yalnızca "eğitim verip tamamlanan" bir faaliyet olarak ilerlemiyor. Öğrencilerin bilgi ve becerileri süreç içinde izleniyor; başarılı gençler staj, mentorlük, sektör buluşmaları ve istihdam fırsatlarıyla destekleniyor.

Bu model, kamu kurumları, kalkınma ajansları, üniversiteler, savunma sanayii ekosistemi, Türkiye Siber Güvenlik Kümelenmesi ve özel sektör arasında çok paydaşlı bir iş birliği zemini oluşturuyor. Öğrenciler, eğitim sürecinde yalnızca akademik bilgiye değil,

dijital güvenlik kapasitesine katkı sunuyor. Program, aynı zamanda girişimcilik kültürünü de destekliyor. Siber güvenlik alanında yenilikçi ürün ve hizmet geliştirebilecek gençlerin desteklenmesi, Türkiye'nin yerli ve milli teknoloji ekosisteminin güçlenmesine önemli katkı sağlıyor.

Bölgeden Ulusal Kapasiteye Kalkınma Ajanslarının Rolü

Siber Vatan Programı'nın sahadaki en önemli uygulayıcılarından biri Kalkınma Ajansları. Kalkınma ajansları, bölgesel ihtiyaçları ve yerel paydaşları tanıyan yapıları sayesinde programın üniversitelerle, öğrencilerle, teknoloji ekosistemiyle ve özel sektörde

sektörün ihtiyaç duyduğu güncel uygulama becerilerine de erişiyor. Firmalar açısından bakıldığında ise program, siber güvenlik alanında yetişmiş insan kaynağına ulaşmak için önemli bir havuz oluşturuyor.

Siber güvenlik uzmanlığı, geleceğin en kritik meslek alanlarından biri olarak görülüyor. Dijital sistemlerin yaygınlaşmasıyla birlikte kamu kurumları, özel sektör, sanayi işletmeleri, finans kuruluşları, teknoloji firmaları, sağlık kuruluşları, enerji ve ulaştırma altyapıları nitelikli siber güvenlik personeline daha fazla ihtiyaç duyuyor. Bu ihtiyaç yalnızca teknik güvenlik önlemleriyle sınırlı değil; risk analizi, bilgi güvenliği yönetimi, olay müdahale süreçleri, güvenli yazılım geliştirme, veri güvenliği ve kurumsal farkındalık gibi alanlarda da uzmanlaşmış insan kaynağı gerekiyor.

Siber Vatan Programı, gençleri bu alanlara yönlendirerek hem bireysel kariyerlerine hem de ülkenin

buluşmasında etkin rol üstleniyor. Böylece ulusal ölçekte geliştirilen bir strateji, yerelde somut uygulamalara dönüşüyor; her bölgenin gençleri kendi potansiyelleri doğrultusunda programa dahil oluyor.

Bu model, bölgesel kalkınma yaklaşımına da yeni bir boyut kazandırıyor. Kalkınma artık yalnızca fiziki yatırımlar, altyapı projeleri veya üretim kapasitesi üzerinden okunmuyor. Dijital yetkinlik, veri güvenliği, yazılım kabiliyeti, siber güvenlik uzmanlığı ve teknoloji girişimciliği de bölgesel rekabet gücünün önemli unsurları arasında yer alıyor. Bu kapsamda kalkınma ajansları, gençlerin yüksek katma değerli alanlara yönlendirilmesinde, üniversite-sanayi-kamu iş birliğinin güçlendirilmesinde ve yerelde teknoloji odaklı insan kaynağı havuzunun oluşturulmasında kritik bir görev üstleniyor.

Siber Vatan Programı ile her bölgedeki gençlerin aynı ulusal vizyona dahil edilmesi, fırsat eşitliği açısından

da önem taşıyor. Büyük merkezlerdeki teknoloji imkânlarına erişimi sınırlı olan öğrenciler, program sayesinde nitelikli eğitimlere, uygulamalı yarışmalara ve sektör bağlantılarına ulaşabiliyor. Böylece siber güvenlik alanındaki yetenek havuzu genişliyor; Anadolu'nun farklı şehirlerinden gençler Türkiye'nin dijital geleceğinde rol alma imkânı yakalıyor.

Güney Marmara'da Siber Vatan Çalışmaları

Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA), Balıkesir ve Çanakkale illerini kapsayan faaliyet alanında Siber Vatan Programı'nın uygulanması için ilk olarak bölgedeki üniversitelerle iş birliği sürecini başlattı. Programın bölge gençlerine daha etkin şekilde ulaşması amacıyla Balıkesir Üniversitesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ile çalışmalar geliştirildi. Bu iş birlikleriyle üniversite öğrencilerinin siber güvenlik alanına yönlendirilmesi, yeteneklerinin erken aşamada görülmesi ve programa dahil olacak gençlerin belirlenmesi amaçlandı.

Üniversitelerle kurulan bu iş birliği zemini, programın bölgede kurumsal bir altyapı kazanmasını sağladı. Öğrencilerin başvuru ve değerlendirme süreçlerine dahil edilmesi, çevrim içi eğitimlere yönlendirilmesi, CTF hazırlıklarına katılması ve siber güvenlik alanında kariyer farkındalığı kazanması için gerekli adımlar atıldı. Böylece Siber Vatan Programı, Güney Marmara'da yalnızca bir eğitim faaliyeti olarak değil; gençleri teknik eğitim, yarışma, staj, mentorluk ve istihdam süreçlerine hazırlayan bütüncül bir gelişim modeli olarak ilerlemeye başladı.

Balıkesir ve Çanakkale'de Uygulamalı Eğitimler

İş birliği ve hazırlık süreçlerinin ardından programın ikinci aşamasında Balıkesir ve Çanakkale'de yüz yüze uygulamalı eğitimler düzenlendi. GMKA koordinasyonunda gerçekleştirilen ve beşer gün süren eğitimlerde öğrenciler; etik hackerlık yaklaşımı, bilgi toplama yöntemleri, ağ analizi, sistem güvenliği, güvenlik açıklarının tespiti ve bu açıkların giderilmesine yönelik uygulamalı çalışmalar yaptı.

Eğitimlerde, çevrim içi süreçte edinilen temel bilgilerin pratiğe aktarılması hedeflendi. Katılımcılar; zararlı yazılım mantığı, sosyal mühendislik yöntemleri, web uygulamalarındaki güvenlik açıkları, güvenli yazılım prensipleri ve ağ trafiği analizi gibi başlıklarda bilgi edindi. Böylece öğrenciler, siber güvenliği yalnızca saldırı teknikleri üzerinden değil; önleme, tespit, müdahale ve iyileştirme aşamalarını içeren bütüncül bir yapı içinde değerlendirme imkânı buldu.

Uygulamalı eğitimlerle birlikte öğrenciler CTF yarışmalarına da hazırlandı. Balıkesir ve Çanakkale'deki katılımcılar, web güvenliği, kriptografi, adli bilişim, tersine mühendislik ve steganografi gibi alanlarda hazırlanan senaryolar üzerinde pratik yaptı. Bu süreç, öğrencilerin yarışma deneyimi kazanmasına, analitik düşünme be-

cerilerini geliştirmesine ve gerçek dünyadaki siber güvenlik problemlerine benzer görevler üzerinde çözüm üretmesine katkı sağladı.

Güney Marmara'da Yarı Final Heyecanı

Üniversitelerle kurulan iş birlikleri, çevrim içi hazırlıklar ve yüz yüze uygulamalı eğitimlerin ardından süreç Güney Marmara Bölgesi'nde düzenlenen Türkiye Siber Vatan Programı 2026 Yılı Yarı Final CTF yarışmasıyla devam etti. GMKA Balıkesir Hizmet Binası'nda gerçekleştirilen organizasyonda Balıkesir ve Çanakkale'den toplam 24 yarışmacı, dört saat boyunca bilgi ve becerilerini ortaya koydu.

Düzenlenen yarışmada katılımcılar; ağ güvenliği, web güvenliği, kriptografi, adli bilişim ve tersine mühendislik alanlarında hazırlanan görevleri çözmek için mücadele etti. Yarışma süreci, öğrencilerin teknik bilgi birikimlerinin yanında zaman yönetimi, hızlı analiz, problem çözme, strateji geliştirme ve stres altında karar alma becerilerini de test etti. Yarı final sonunda başarılı olan beş finalist, Güney Marmara Bölgesi'ni temsilen Ankara'da düzenlenen Türkiye finaline katılma hakkı elde etti. Final yarışmasında ise 26 kalkınma ajansı bölgesinden şampiyon olarak bölgeyi temsil etme hakkı kazanan takımlar kıyasıya bir mücadele ortaya koyarak bilgi ve becerilerini sergiledi. Bölgemizi temsil eden takım, final yarışmasını 7. olarak tamamlayarak başarılı bir performans ortaya koydu.

Güney Marmara'dan Dijital Geleceğe Katkı

Siber Vatan Programı, Türkiye'nin dijital güvenliğini güçlendirmeye yönelik stratejik bir insan kaynağı hamlesi olarak öne çıkıyor. Program; gençlerin siber güvenlik alanına yönlendirilmesini, teknik yetkinlik kazanmasını, yarışma, staj, mentorlük ve istihdam süreçleriyle desteklenmesini sağlıyor. Bu yönüyle hem gençlere yeni kariyer fırsatları sunuyor hem de Türkiye'nin kritik teknoloji alanlarında ihtiyaç duyduğu uzman insan kaynağının yetiştirilmesine katkı veriyor.

GMKA'nın Balıkesir ve Çanakkale'de yürüttüğü çalışmalar ise bu ulusal vizyonun Güney Marmara'daki güçlü yansımalarından biri olarak dikkat çekiyor. Üniversitelerle geliştirilen iş birlikleri, uygulamalı eğitimler, yarı final organizasyonu ve ulusal final süreci; bölge gençlerinin siber güvenlik alanında kendilerini geliştirmesine önemli imkânlar sunuyor. Bu çalışmalar aynı zamanda üniversite-kamu iş birliğini güçlendiriyor, gençlerin kariyer planlamalarına destek oluyor ve bölgenin dijital insan kaynağı kapasitesine değerli katkılar sağlıyor. Dijital dünyanın riskleri büyürken, bu risklere karşı çözüm üretecek gençlerin yetişmesi stratejik önem taşıyor. Güney Marmara'dan yükselen bu katkı, yalnızca bölgenin değil, Türkiye'nin dijital geleceğine yapılan değerli bir yatırım olarak öne çıkıyor. ■

Geleceğe Yatırımın **CAZİBE MERKEZİ**

- Stratejik Coğrafi Konum ● Zengin Yenilenebilir Enerji Kaynakları
- Alternatif Turizm Kaynaklarıyla Dört Mevsim Turizm İmkânı ● Ulaşım Kolaylığı
- Güçlü Gıda Sanayi ● Kalifiye Ara Eleman

www.gmka.gov.tr

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

Paşaalanı Mah. Gaffar Okkan Cad. No:36/1 Karesi - BALIKESİR
Tel: (+90) 266 246 10 00

İsmet Paşa Mah. Asaf Paşa Cad. No:78 Merkez - ÇANAKKALE
Tel: (+90) 286 211 00 81